

AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ BANKI

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə
Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları

AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ BANKI

MÜNDƏRİCAT

Səhifə

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT	1
---	---

MÜSTƏQİL AUDİTOR RƏYİ.....	2
----------------------------	---

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARI:

Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat	3
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat	4
Kapitalda dəyişikliklər haqqında konsolidə edilmiş hesabat	5
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat	6-7

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına qeydlər:

1. Ümumi məlumat	8
2. Mühüm mühasibat uçotu siyasətləri	9
3. Yeni və düzəliş edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının (MHBS) tətbiqi	28
4. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	34
5. Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	35
6. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	37
7. Mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri	44
8. Digər borc qiymətli kağızları	45
9. Satılabilən investisiyalar	46
10. "Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq vəsaitlər	46
11. Asılı müəssisələrə investisiyalar	46
12. Binalar, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər	48
13. Digər maliyyə və sığorta aktivləri	49
14. Digər aktivlər	51
15. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	51
16. Müştəri hesabları	52
17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	53
18. Digər borc alınmış vəsaitlər	53
19. Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	54
20. Digər öhdəliklər	55
21. Subordinasiya borcu	56
22. Səhmdar kapitalı	56
23. Əlavə ödənilmiş kapital	57
24. Faiz gəlirləri və xərcləri	57
25. Haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri	58
26. İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	58
27. Mənfəət vergisi	59
28. Səhm üzrə (zərər)/mənfəət	60
29. Səhmlər üzrə təhlil	61
30. Maliyyə riskinin idarə olunması	64
31. Kapitalın idarə edilməsi	80
32. Şərti öhdəliklər və təəhhüdlər	81
33. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	84
34. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	86
35. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	88

AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ BANKI

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik Azərbaycan Beynəlxalq Bankı və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2015-ci il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixə bitən il üzrə konsolidə edilmiş əməliyyat nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkətini və kapitalda dəyişiklikləri düzgün əks etdirən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

- Mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq şəkildə seçilməsi və tətbiqinə;
- Məlumatların, o cümlədən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamaqda yardımçı olmaq üçün MHBS-in xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamaların verilməsinə; və
- Qrupun fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin, rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- Qrup daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin yaradılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- Qrupun əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının istənilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğunluğunu təmin edə biləcək müvafiq mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühasibat uçotu qaydalarına müvafiq olaraq mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Qrupun aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlərin görülməsinə; və
- Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

Qrupun 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları 29 aprel 2016-cı il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur:

İdarə Heyəti tərəfindən:

Elmar Məmmədov

İdarə Heyətinin Sədri

Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

Ülvi Mansurov

İdarə Heyətinin sədr müavini,

Baş Maliyyə direktoru

Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

MÜSTƏQİL AUDİTOR RƏYİ

“Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Biz Azərbaycan Beynəlxalq Bankının və onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatdan və həmin tarixdə bitən il üzrə Qrupun mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatlarından, habelə mühüm mühasibat uçotu siyasətlərinin xülasəsi və digər izahlı qeydlərdən ibarət olan konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə, eləcə də saxtakarlıq, yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq mühüm təhriflərin olmadığı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin qənaətinə əsasən zəruri sayılan daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim məsuliyyətimiz apardığımız auditə əsasən bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirməkdən ibarətdir. Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına müvafiq olaraq həyata keçirdik. Bu standartlar bizdən etik tələblərə riayət etməyimizi, eləcə də konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında mühüm təhriflərin olmadığına kifayət qədər əminliyin əldə edilməsi məqsədilə audit planlaşdırmağımızı və həyata keçirməyimizi tələb edir.

Audit zamanı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğ və açıqlamalara dair audit sübutlarının əldə olunması ilə bağlı prosedurlar yerinə yetirilir. Prosedurlar auditorun mülahizəsi, o cümlədən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq, yaxud səhv nəticəsində baş verməsindən asılı olmayaraq mühüm təhriflərin olması riskinin qiymətləndirilməsi əsasında seçilir. Belə risklərin qiymətləndirilməsini həyata keçirərkən auditor şəraitə uyğun olaraq audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə müəssisənin daxili nəzarət sistemini həmin sistemin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, müəssisə tərəfindən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi ilə əlaqədar olaraq nəzərdən keçirir. Auditə, həmçinin, rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiqliyinin və irəli sürülmüş mühasibat təxminlərinin əsaslı olduğunun qiymətləndirilməsi, habelə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının təhlili daxildir.

Hesab edirik ki, audit rəyimizi bildirmək üçün əsas verən yetərli və uyğun audit sübutu əldə etmişik.

Rəy

Fikrimizcə, konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun 31 dekabr 2015-ci il tarixinə olan konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixə bitən il üzrə maliyyə nəticələri və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli hallarda düzgün əks etdirir.

20 may 2016-cı il
Bakı şəhəri, Azərbaycan Respublikası

AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ BANKI

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,34	1,597,696	593,195
Milli/Mərkəzi Banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	34	15,334	9,678
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	5	102,028	303,639
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	6,34	5,635,583	7,854,991
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri	7	906	14,997
Digər borc qiymətli kağızları	8,34	29,298	45,355
Satılabilən investisiyalar	9	97	5,287
Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlər	10,34	5,628,923	-
Asılı müəssisələrə investisiyalar	11, 34	187	348
Binalar, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər	12	322,741	283,627
Cari mənfəət vergisi aktivləri		16,946	4,076
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	27	58,503	24,300
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	13,34	210,028	23,650
Digər aktivlər	14	39,005	35,625
CƏMİ AKTİVLƏR		<u>13,657,275</u>	<u>9,198,768</u>
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	15,34	1,800,844	1,864,962
Müştəri hesabları	16,34	7,094,114	4,144,678
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	17	893,654	400,927
Digər borc alınmış vəsaitlər	18	2,262,979	1,563,366
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi		115	3,372
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	27	42,889	23,716
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	19	66,355	66,353
Digər öhdəliklər	20	23,242	23,305
Subordinasiya borcu	21,34	759,043	421,505
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		<u>12,943,235</u>	<u>8,512,184</u>
KAPİTAL:			
Bankın səhmdarlarına aid edilən kapital:			
Səhmdar kapitalı	22	641,287	590,192
Əlavə ödənilmiş kapital	23	799,971	-
Məzənnə fərqləri üzrə məcmu ehtiyat		(27,648)	(14,511)
Binalar üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		40,740	42,160
(Yığılmış zərər)/ Bölüşdürülməmiş mənfəət		(744,750)	65,670
Cəmi Bankın səhmdarlarına aid edilən kapital		709,600	683,511
Qeyri-nəzarət payı		4,440	3,073
CƏMİ KAPİTAL		<u>714,040</u>	<u>686,584</u>
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		<u>13,657,275</u>	<u>9,198,768</u>

İdarə Heyəti tərəfindən:

Elmar Məmmədov

İdarə Heyətinin Sədri
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

Ülvi Mansurov

İdarə Heyətinin sədr müavini, Baş Maliyyə direktoru
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

8-88-ci səhifələrdəki qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ BANKI

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİRLƏR HAQQINDA HESABAT (Başqa qeydlər olmazsa min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Faiz gəliri	24,34	606,716	661,325
Faiz xərci	24,34	(490,065)	(374,766)
XALIS FAİZ GƏLİRLƏRİ		116,651	286,559
Faiz hesablanan aktivlərin ilkin tanınması üzrə düzəlişlər		-	(2,838)
Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	5	(50,739)	(6,174)
Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	6,34	(948,519)	(198,471)
Mümkün investisiya zərərləri üzrə ehtiyat	8	(22,943)	-
DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ÜZRƏ EHTİYATDAN SONRA XALIS FAİZ GƏLİRİ		(905,550)	79,076
Haqq və komissiya gəlirləri	25,34	97,600	102,774
Haqq və komissiya xərcləri	25,34	(29,854)	(29,848)
Balansdankənar öhdəliklər üzrə ehtiyat	19	(6,850)	-
Derivativlərin ədalətli dəyərindəki dəyişiklik üzrə gəlir /(zərər)		710	(196)
Xarici valyuta əməliyyatlarından əldə olunan gəlir, zərər çıxılmaqla		37,418	30,126
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə zərər, gəlirlər çıxılmaqla		(89,039)	(9,294)
Mənfəət və ya zərər ədalətli dəyər tanınan maliyyə aktivləri üzrə xalis gəlir		458	978
Hesablanmış ümumi sığorta mükafatları		9,871	16,802
Təkrarsığortaçılara ötürülmüş mükafatlar		(4,764)	(5,992)
Qazanılmamış sığorta mükafatları üzrə ehtiyatda (azalma)/ artım, təkrarsığorta çıxılmaqla	19	4,996	(1,238)
Yaranmış xalis iddialar		(3,844)	(4,777)
Digər gəlirlər		3,577	1,219
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	26,34	(128,523)	(146,056)
Asılı müəssisələrin zərərdəki payı	11,34	(161)	(141)
MƏNFƏƏT VERGİSİNDƏN ƏVVƏL (ZƏRƏR)/ MƏNFƏƏT		(1,013,955)	33,433
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	27	201,768	(7,923)
İL ÜZRƏ (ZƏRƏR)/MƏNFƏƏT		(812,187)	25,510
DİGƏR MƏCMU GƏLİR:			
Daha sonra mənfəət və ya zərər hesablarında yenidən təsnifləşdirilə bilən maddələr:			
Məzənnə fərqləri üzrə məcmu ehtiyat		(11,423)	(11,147)
İL ÜZRƏ DİGƏR MƏCMU ZƏRƏR		(11,423)	(11,147)
CƏMİ İL ÜZRƏ MƏCMU (ZƏRƏR)/GƏLİR		(823,610)	14,363
(ZƏRƏRİN)/MƏNFƏƏTİN TƏSNİFATI:			
Bankın səhmdarlarına aid hissə		(811,840)	25,028
Qeyri-nəzarət payı		(347)	482
İL ÜZRƏ (ZƏRƏR)/MƏNFƏƏT		(812,187)	25,510
CƏMİ MƏCMU (ZƏRƏRİN)/GƏLİRİN TƏSNİFATI:			
Bankın səhmdarlarına aid hissə		(824,977)	14,111
Qeyri-nəzarət payı		1,367	252
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU (ZƏRƏR)/GƏLİR		(823,610)	14,363
Bankın səhmdarlarına aid mənfəət üçün bir səhm üzrə (zərər)/ gəlir, əsas və azaldılmış (hər səhm üzrə Azərbaycan manatı ilə)	28	(0.35)	0.01

İdarə Heyəti tərəfindən:

Elmar Məmmədov

İdarə Heyətinin Sədri
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

Ülvi Mansurov

İdarə Heyətinin sədr müavini, Baş Maliyyə direktoru
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

8-88-ci səhifələrdəki qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ BANKI

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeyd	Səhmdar kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Məzənnə fərqləri üzrə məcmu ehtiyat	Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı	Bölüşdürülməmiş mənfəət/ (yığılmış zərər)	Bankın səhmdarlarına aid edilən cəmi kapital	Qeyri-nəzarət payı	Cəmi kapital
31 dekabr 2013-cü il		475,038	-	(3,594)	43,503	75,810	590,757	2,821	593,578
İl üzrə mənfəət		-	-	-	-	25,028	25,028	482	25,510
İl üzrə digər məcmu gəlir		-	-	(10,917)	-	-	(10,917)	(230)	(11,147)
Bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürmələr		-	-	-	(1,343)	1,343	-	-	-
Ödənilmiş dividendlər	22	-	-	-	-	(14,652)	(14,652)	-	(14,652)
Səhmlərin buraxılması	22	93,295	-	-	-	-	93,295	-	93,295
Səhmlərin nominal dəyərində artım	22	21,859	-	-	-	(21,859)	-	-	-
31 dekabr 2014-cü il		<u>590,192</u>	<u>-</u>	<u>(14,511)</u>	<u>42,160</u>	<u>65,670</u>	<u>683,511</u>	<u>3,073</u>	<u>686,584</u>
İl üzrə zərər		-	-	-	-	(811,840)	(811,840)	(347)	(812,187)
İl üzrə digər məcmu gəlir/(zərər)		-	-	(13,137)	-	-	(13,137)	1,714	(11,423)
Əlavə ödənilmiş kapital (vergilər çıxılmaqla)	23	-	799,971	-	-	-	799,971	-	799,971
Bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürmələr		-	-	-	(1,420)	1,420	-	-	-
Səhmlərin buraxılması	22	51,095	-	-	-	-	51,095	-	51,095
31 dekabr 2015-ci il		<u>641,287</u>	<u>799,971</u>	<u>(27,648)</u>	<u>40,740</u>	<u>(744,750)</u>	<u>709,600</u>	<u>4,440</u>	<u>714,040</u>

İdarə Heyəti tərəfindən:

Elmar Məmmədov

İdarə Heyətinin Sədri
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

Ülvi Mansurov

İdarə Heyətinin sədr müavini, Baş Maliyyə direktoru
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

8-88-ci səhifələrdəki qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ BANKI

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİ:			
Alınmış faizlər		441,339	413,320
Ödənilmiş faizlər		(434,741)	(355,165)
Alınmış haqq və komissiyalar		96,738	102,901
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(31,581)	(29,999)
Alınmış sığorta haqları		10,175	18,834
Ödənilmiş təkrarsığorta haqları		(4,764)	(5,992)
Ödənilmiş sığorta iddiaları		(3,844)	(4,777)
Xarici valyuta əməliyyatlarından əldə olunmuş gəlir		38,128	25,524
Əldə olunmuş digər əməliyyat gəliri		3,577	1,218
İşçi heyəti ilə bağlı ödənilmiş xərclər		(55,179)	(62,033)
Ödənilmiş inzibati və digər əməliyyat xərcləri		(54,168)	(63,816)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitləri		5,680	40,015
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər:			
Milli/Mərkəzi banklardakı məcburi ehtiyatlarda xalis (artım)/azalma		(5,656)	5,877
Əlaqəli tərəf adından yığılmış pul vəsaitləri		1,321,224	75,000
Əlaqəli tərəf adından ödənilmiş pul vəsaitləri		(1,321,224)	(75,000)
Digər banklardan alınacaq vəsaitlərdə xalis artım		25,487	(23,863)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslarda xalis artım		1,580,279	(1,201,117)
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivlərində xalis azalma		14,549	8,557
Digər maliyyə və sığorta aktivlərində xalis artım		(73,316)	(8,714)
Digər aktivlərdə xalis artım		(9,347)	(6,302)
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlərdə xalis (azalma)/artım		(1,344,197)	61,362
Müştəri hesablarında xalis artım		480,279	622,546
Digər maliyyə və sığorta öhdəliklərində xalis azalma /(artım)		(5,736)	5,430
Digər öhdəliklərdə xalis (azalma) /artım		(6,533)	1,968
Vergidən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə yaranan/(istifadə olunan) pul vəsaitləri		661,489	(494,241)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(3,257)	(2,860)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə yaranan/ (istifadə olunan) xalis pul vəsaitləri		658,232	(497,101)
İNVESTİSİYA FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİ:			
Binalar, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər üçün ödəniş		(42,306)	(72,591)
Binalar, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin satışından daxilolmalar		4,879	
Satılabilən investisiyaların satışından daxilolmalar		6,905	5,032
Digər borc qiymətli kağızları üçün ödəniş		-	(22,569)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(30,522)	(90,128)

AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ BANKI

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (DAVAMI) (min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİ:			
Borc qiymətli kağızlarının buraxılmasından daxilolmalar		69,371	318,101
Borc qiymətli kağızlarının geri ödənilməsi		(2,202)	
Digər borc alınmış vəsaitlər üzrə daxilolmalar		220,537	878,387
Borc alınmış digər vəsaitlərin geri ödənilməsi		(559,553)	(532,510)
Subordinasiya borcu üzrə daxilolmalar		261,099	8,707
Subordinasiya borcunun geri ödənilməsi		-	(2,421)
Səhmlərin buraxılması		51,095	93,295
Ödənilmiş dividendlər		-	(5,745)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə yaranan xalis pul vəsaitləri		40,347	757,814
Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		326,444	(475)
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTİNDƏ XALIS ARTIM		1,004,501	170,110
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTİ, ilin əvvəlinə	5	593,195	423,085
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTİ, ilin sonuna	5	1,597,696	593,195

İdarə Heyəti tərəfindən:

Elmar Məmmədov

İdarə Heyətinin Sədri
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

Ülvi Mansurov

İdarə Heyətinin sədr müavini, Baş Maliyyə direktoru
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri

29 aprel 2016-cı il

8-88-ci səhifələrdəki qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

**31 DEKABR 2015-CI IL TARIXINƏ BITƏN IL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Başqa qeydlər olmazsa, min Azərbaycan Manatı ilə)**

1. ÜMUMİ MƏLUMAT

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı (Bank) 1991-ci ildə Azərbaycan Respublikasında tam dövlətə məxsus olan bank kimi təsis olunmuşdur. 28 oktyabr 1992-ci ildə Bank səhmdar kommersiya bankına çevrilmiş və Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (MN) Bankın əsas səhmdarı olmuşdur. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi Bankın ümumi ödənilmiş nizamnamə kapitalının 82.23% hissəsinə (31 dekabr 2014-cü il: 60.06% hissəsinə) sahib olmuşdur. Bankın fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (ARMB) tərəfindən tənzimlənir və 30 dekabr 1992-ci il tarixində verilmiş ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. 1 mart 2005-ci il tarixində Bankın nizamnamə kapitalında dövlətə məxsus payların özəlləşdirilməsi prosesini müəyyənləşdirən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı qüvvəyə minmişdir. Bankın əsas fəaliyyəti kommersiya bankçılığı, qiymətli kağızlar, xarici valyuta və derivativ maliyyə alətləri ilə ticarət əməliyyatları, kredit və zəmanətlərin verilməsi və sair əməliyyatların aparılmasından ibarətdir.

Bankın hüquqi ünvanı: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1005, Nizami küçəsi 67.

31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə Bankın Azərbaycan Respublikasında 35 filialı, London və Frankfurtla 2 nümayəndəliyi fəaliyyət göstərir.

Bank, aşağıdakı müəssisələrdən ibarət olan qrupun ana müəssisəsidir:

Adı	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	Təsisçi payı / səsvermə hüququ (%)		Fəaliyyət növü
		2015	2014	
"Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC	Azərbaycan Respublikası	Ana müəssisə		Bankçılıq
Törəmə müəssisələr:				
"ABB Moskva" MMC	Rusiya Federasiyası	100.0		Bankçılıq
Beynəlxalq Sığorta Şirkəti	Azərbaycan Respublikası	100.0		Sığorta
"Azərikard" MMC	Azərbaycan Respublikası	100.0		Plastik kartlar
"ABB Gürcüstan" MMC	Gürcüstan Respublikası	75.0		Bankçılıq
Asılı müəssisələr:				
"Joint Leasing" QSC	Azərbaycan Respublikası	47.6		Lizinq
Bakı Banklararası Valyuta Birjası	Azərbaycan Respublikası	20.0		Valyuta mübadiləsi

Qrupun son nəzarətçi tərəfi Azərbaycan Respublikası Hökumətidir.

24 yanvar 2002-ci il tarixində Rusiya Federasiyasının Moskva şəhərində səhmləri bütünlükdə Qrupa məxsus olan "Azərbaycan" Beynəlxalq Bankı – Moskva" MMC törəmə müəssisəsi (ABB Moskva) qeydiyyatdan keçmişdir. "ABB Moskva" MMC-nin nizamnamə kapitalı 10,000,000 Avro təşkil etmişdir. Müəssisə məhdud məsuliyyətli cəmiyyət kimi fəaliyyət göstərən kommersiya bankıdır. ABB Moskva öz fəaliyyətinə Rusiya Federasiyasının Mərkəzi Bankı (RFMB) tərəfindən 25 yanvar 2002-ci il tarixində verilmiş lisenziyaya əsasən başlamışdır. Lisenziyaya əsasən, ABB Moskva bankına hüquqi şəxslərlə Rus rublu və digər xarici valyutalarda bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsinə icazə verilir. Qeydiyyatdan alındıqdan sonra ilk iki il müddətində Rusiya Federasiyasının qanunvericilik tələblərinə əsasən, "ABB Moskva" MMC-yə fiziki şəxslərdən depozitlərin cəlb edilməsi qadağan edilmişdir. 1 dekabr 2004-cü il tarixində ABB Moskva RFMB-dan fiziki şəxslərə tam həcmdə bank xidmətləri göstərmək üçün lisenziya almışdır. "ABB Moskva" MMC-nin əsas fəaliyyəti kommersiya bank xidmətlərindən ibarətdir. ABB Moskva 2 dekabr 2004-cü il tarixindən etibarən Rusiya Federasiyasının Əmanətlərin Sığortalanması Agentliyinin üzvüdür. ABB Moskva bankının hüquqi ünvanı: Rusiya Federasiyası, Moskva şəhəri, 105062, Tverskaya küç. 6, bina 2. 28 may 2003-cü ildə Rusiya Federasiyasının Sankt Peterburq və 24 avqust 2005-ci ildə Yekaterinburq şəhərlərində ABB Moskvanın törəmə müəssisəsi (filialları) açılmışdır.

Qrupun Müşahidə Şurasının 30 dekabr 2006 və 18 may 2011-ci il tarixli qərarlarına əsasən ABB Moskvanın nizamnamə kapitalı 31 dekabr 2007 və 31 dekabr 2011-ci il tarixlərində bitən illər ərzində müvafiq olaraq 4 milyon Avro və 10 milyon AZN artırılmışdır. Qrupun Müşahidə Şurasının 4 aprel 2014-cü il tarixli və 23 may 2014-cü il tarixli qərarlarına əsasən ABB Moskvanın səhmdar kapitalı 31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il ərzində müvafiq olaraq 10 milyon və 18 milyon manat məbləğində artırılmışdır.

5 fevral 2002-ci il tarixində səhmləri bütünlükdə Qrupa məxsus törəmə müəssisə olan Beynəlxalq Sığorta Şirkəti (Törəmə sığorta müəssisəsi) Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatda alınmışdır. Törəmə sığorta müəssisəsi Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 15 oktyabr 2009-cu il tarixli sığorta lisenziyasına əsasən fəaliyyət göstərir. Şirkət 33 növ sığorta fəaliyyəti göstərməsi məqsədilə lisenziya əldə etmişdir. Törəmə sığorta müəssisəsinin həyata keçirdiyi fəaliyyətə tibbi sığorta, nəqliyyat vasitələrinin sığortası, gəmi sahiblərinin məsuliyyətinin sığortası, gəmiçilik üzrə üçüncü tərəflər qarşısında sığorta, gəmilərin sığortası, əmlak, bədbəxt hadisələrdən sığorta, həyat sığortası, fərdi sığorta, bank risklərinin sığortalanması, yanğından icbari sığorta, öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə görə məsuliyyət sığortası, təkrarsığorta və digər sığorta növləri daxildir. Törəmə sığorta müəssisəsinin hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1065, C. Cabbarlı küçəsi 40C. Qrupun Müşahidə Şurasının 4 aprel 2014-cü il tarixli qərarına əsasən, 31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il ərzində törəmə sığorta müəssisəsinin nizamnamə kapitalı 6 milyon manat məbləğində artırılmışdır.

Banka 100% məxsus olan "Azərikard" MMC 3 may 1996-cı il tarixində məhdud məsuliyyətli cəmiyyət kimi təsis edilmişdir. "Azərikard" MMC 4 iyul 1996-cı il tarixində Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçmiş və 1997-ci ildə fəaliyyətə başlamışdır. "Azərikard" MMC MasterCard və Viza International beynəlxalq elektron ödəmələr xidmətlərinin üzvüdür və Azərbaycan Respublikasında plastik kart əməliyyatları üzrə kliring və avtorizasiya mərkəzi kimi fəaliyyət göstərir.

"Azərikard" MMC hazırda Azərbaycan Respublikasında plastik kart əməliyyatları üzrə avtorizasiya və kliring xidmətləri göstərən ən iri şirkətlərdən biridir. "Azərikard" MMC-nin hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ1005, Nizami küç. 67.

16 noyabr 2006-cı il tarixində Qrup Gürcüstan Respublikasının Tbilisi şəhərində səhmlərinin 75%-i ona məxsus olan törəmə müəssisəni – "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı – Gürcüstan" ASC-ni ("ABB Gürcüstan") qeydiyyatdan keçirmişdir. "ABB Gürcüstan" ASC-nin nizamnamə kapitalı 12,000,000 Gürcüstan larisə məbləğində müəyyən edilmişdir ki, bunun da 3,000,000 lari məbləğində qeyri-nəzarət payı rezident Azərbaycan bankına və Gürcüstan vətəndaşı olan fiziki şəxsə məxsusdur. ABB Gürcüstan Gürcüstan Milli Bankı ("GMB") tərəfindən verilmiş 5 fevral 2007-ci il tarixli lisenziyaya əsasən fəaliyyətə başlamışdır. "ABB Gürcüstan" ASC-nin hüquqi ünvanı - Gürcüstan Respublikası, Tbilisi, Xetaqurova küçəsi 36. Qrupun Müşahidə Şurasının 18 may 2011-ci il tarixli qərarına əsasən, "ABB Gürcüstan" ASC-nin nizamnamə kapitalı 31 dekabr 2013-cü il tarixində bitən il ərzində 3,750 min manat məbləğində artırılmışdır. Nizamnamə kapitalındakı ümumi artım 5,000 min manat təşkil etmişdir. Artımın qalan hissəsi "ABB Gürcüstan" ASC-nin digər səhmdarları tərəfindən ödənilmişdir.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması 29 aprel 2016-cı il tarixində İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmişdi.

2. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ

Uyğunluq haqqında bəyanat

Bu maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSŞ) tərəfindən buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən hazırlanmış Şərhlərə uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Təqdimat meyarlarının digər əsasları

2015-ci ilin birinci yarısında Azərbaycan Respublikası bir sıra mənfi iqtisadi şəraitlərin, eləcə də global neft qiymətlərinin davamlı şəkildə azalmasının təsirinə məruz qalmışdır.

Azərbaycanın müxtəlif istiqamətli iqtisadiyyatını dəstəkləmək, beynəlxalq aləmdə mövqeyini möhkəmləndirmək və ixrac imkanlarını artırmaq, o cümlədən ödəniş balansının davamlı olmasını təmin etmək üçün 21 fevral 2015-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı Azərbaycan manatını (AZN) digər əsas ticarət valyutalarına qarşı təxminən 34% devalvasiya etmişdir. Nəticədə manatın ABŞ dollarına qarşı rəsmi mübadilə məzənnəsi hər ABŞ dolları üçün 1.05 manat, manatın Avroya qarşı rəsmi mübadilə məzənnəsi isə hər Avro üçün 1.19 manat olmuşdur. Bu tarixdən etibarən ARMB manatın ABŞ dolları və Avrodan ibarət olan ikili valyuta səbətinə qarşı mübadilə məzənnəsini gündəlik müəyyən etməyi planlaşdırır. 21 dekabr 2015-ci il tarixində manatın ABŞ dollarına qarşı rəsmi mübadilə məzənnəsi hər ABŞ dolları üçün 1.55 AZN, Avroya qarşı rəsmi mübadilə məzənnəsi isə 1.69 olmuşdur ki, bu da 31 dekabr 2014-cü il tarixinə müvafiq olaraq təxmini 98% və 77% devalvasiya səviyyəsini əks etdirir.

Manatın iki dəfə devalvasiya olması faiz dərəcələrinin və inzibati xərclərin artmasına səbəb olmuşdur. İşlək kreditlərin portfildəki payı kifayət qədər mənfəətin əldə edilməsinə imkan vermirdi. Belə mürəkkəb bazar şəraitində və aktivlərin keyfiyyətindəki azalma, problemli kreditlərin artması, Qrupun likvidlik mövqeyinin zəifləməsi səbəbindən Azərbaycan Respublikası Hökuməti Qrupun kapital mövqeyini möhkəmləndirmək və onun aktivlərinin keyfiyyətini artırmaq məqsədilə bir sıra tədbirlər görmüşdür.

Qrupun kapitalını artırmaq üçün Bank 29 mart 2015-ci il tarixində 51,095 min manat nominal dəyərdə 189,240 min səhm emissiya etmişdir (Qeyd 22).

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (ARMB) və Maliyyə Nazirliyi (MN) tərəfindən Qrupun aktivlərinin keyfiyyəti və likvidlik mövqeyi üzrə hərtərəfli təhlil aparıldıqdan sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Beynəlxalq Bankının dövlətə məxsus səhmlərinin özəlləşdirilməyə hazırlanması ilə bağlı sağlamaşdırma tədbirləri haqqında 15 iyul 2015-ci il tarixli Fərman (Fərman) imzalamışdır (Qeyd 10). Fərmanda Bankın maliyyə dayanıqlılığının artırılması məqsədilə problemli aktivlərin dövlətə məxsus "Aqrarkredit" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatının ("Aqrarkredit" QSC) idarəetməsinə verilməsi nəzərdə tutulur. Maliyyə Nazirliyi və Mərkəzi Bank, ABB ilə birlikdə "Aqrarkredit" QSC-yə ötürüləcək problemli aktivlərin siyahısını müəyyən etmişdir ki, bu proses mərhələli şəkildə baş tutacaqdır. Ötürmə dəyəri Qrupun bütün balans və balansdankənar hesabları daxil olmaqla tam dəyər hesab olunacaqdır.

22 iyul 2015-ci il tarixində səhmdarların növbədənəkar yığıncağında İdarə Heyətinin yeni üzvləri təyin olunmuşdur. İdarə Heyətinin sədri vəzifəsinə Elmar Məmmədov, sədr müavinləri vəzifələrinə isə Ülvi Mansurov və Murad Şirəliyev təyin olunmuşdur.

11 avqust 2015-ci il tarixində ABB, "Aqrarkredit" QSC, MN və ARMB baş müqavilə imzalamış və 2015-ci ildən 2017-ci ilə qədər ABB-nin öz portfelini hissələrlə Aqrarkredit QSC-yə ötürməsi barədə razılığa gəlmişlər. 28 iyul 2015-ci il tarixində ABB və "Aqrarkredit" QSC tərəfindən ilk "Borcun ötürülməsi haqqında müqavilə" imzalanmış və tərəflər xüsusi kredit və məbləğlərin güzəştli Aqrarkredit QSC-yə ötürülməsi barədə razılığa gəlmişlər. 28 dekabr 2015-ci il tarixində ABB "Aqrarkredit" QSC-dən Zəmanət və Öhdəlik məktubu almışdır və bu məktub ABB-nin və ABBM-in balans hesabatına daxil edilmiş 5.7 milyard manat məbləğində kreditin baş müqaviləyə uyğun olaraq qaytarılmasını nəzərdə tuturdu. 24 fevral 2016-cı il tarixində ABB və "Aqrarkredit" QSC arasında ikinci "Borcun ötürülməsi haqqında müqavilə" imzalanmış və tərəflər bu müqavilədə təqdim edilmiş ABB-yə və ABB Moskvaya məxsus xüsusi kreditlərin və məbləğlərin güzəştli Aqrarkredit QSC-yə ötürülməsi barədə razılığa gəlmişdirlər.

Yeni rəhbərliyin strategiyasının əsas məqsədləri Qrupun xarici borcunun restrukturizasiya edilməsi, kapital çatışmazlığın aradan qaldırılması, qrupun təşkilati strukturunun təkmilləşdirilməsidir. İdarə Heyətinin təklifi əsasında, əməliyyatların effektivliyini artırmaq üçün, təkrar olunan proseslərin və inzibati xərclərin optimallaşdırılması məqsədi ilə Bankın yeni təşkilati strukturu təsdiq olunmuşdur. Xarici borcun restrukturizasiyasına aid strategiya hazırlanmış, iri kreditörlerle danışıqlar başlamışdır və yeni razılaşmalar icra edilməkdədir. Qrup problemli aktivlərinin Aqrarkredit QSC-yə ötürülməsi prosesinə və gəlirliyi artırmaq üçün əməliyyatların təkmilləşdirilməsinə başlamışdır.

Rəhbərlik düşünür ki, yuxarıda qeyd olunan tədbirlər Qrupun fasiləsiz fəaliyyətini təmin edəcək və müvafiq olaraq, bu konsolidə edilmiş maliyyə məlumatları Qrupun gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirə bilməsi ehtimalı əsasında hazırlanmışdır.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları, başqa qeydlər olmazsa, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim olunur. Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları aşağıda göstərilən mühasibat uçotu qaydalarında izah edildiyi kimi müəyyən əmlak və hər hesabat dövrünün sonunda yenidənqiymətləndirmə məbləği və ya ədalətli dəyər ilə qiymətləndirilən maliyyə alətləri istisna olunmaqla, ilkin dəyər əsasında tərtib edilmişdir. Tarixi (ilkin) dəyər adətən aktivlərin mübadilə edildiyi məbləğin ədalətli dəyərinə əsaslanır.

Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş Bank və onun konsolidə olunmuş müəssisələri mühasibat uçotu qeydlərini yerli mühasibat uçotu metodlarına, xarici konsolidə edilmiş müəssisələri isə mühasibat uçotu qeydlərini fəaliyyət göstərdikləri ölkənin qanunvericiliyinə uyğun aparır. Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları yerli mühasibat uçotu qeydləri əsasında hazırlanmış və MHBS-ə uyğunlaşdırılmışdır.

Qrup maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatını likvidlik ardıcılığı ilə geniş şəkildə təqdim edir. Hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində (cari) və 12 aydan çox müddət (uzunmüddətli) ərzində hesablaşmalar və ya ödəniləcək məbləğlər üzrə təhlil 30 sayılı qeyddə göstərilir.

Qrupun hər bir müəssisəsinin maliyyə hesabatlarına daxil olan maddələr müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitdəki valyuta məzənnəsindən ("əməliyyat valyutası") istifadə etməklə qiymətləndirilir. Qrupun ana müəssisəsinin əməliyyat valyutası Azərbaycan manatıdır (AZN). Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edildiyi valyuta AZN-dir. Başqa cür qeyd edilən hallar istisna olmaqla, bütün rəqəmlər min manata uyğunlaşdırılaraq yuvarlaqlaşdırılır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda qarşılıqlı əvəzləşdirilir, xalis məbləğ isə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda açıqlanır. Gəlir və xərclər hər hansı bir mühasibat uçotu standartı, yaxud şərhlərində və Qrupun mühasibat qaydalarında xüsusi olaraq açıqlanması tələb və qəbul olunmadığı halda məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əvəzləşdirilmir.

Əsas mühasibat uçotu qaydaları aşağıda açıqlanır.

Konsolidasiyanın əsasları

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına Bankın və onun nəzarətində olan müəssisələrin (struktur müəssisələr daxil olmaqla), eləcə də törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatları daxildir. Nəzarət aşağıdakı hallarda həyata keçirilir:

- Bank investisiya qoyulan müəssisə üzərində səlahiyyətə malik olduqda;
- Bank investisiya qoyulan müəssisə ilə iş birliyindən gəlir əldə etdikdə və ya belə gəlirlər üçün hüquqa malik olduqda; və
- Bank gəlirlərə təsir etmək üçün öz səlahiyyətindən istifadə etmək qabiliyyətinə malik olduqda

Fakt və mövcud vəziyyətlər nəzarətin yuxarıda qeyd olunan üç elementindən birinə və ya bir neçəsinə dəyişikliklər edildiyini göstərsə, Bank investisiya qoyulan müəssisəyə nəzarət edib-etmədiyini yenidən qiymətləndirir.

Bank, investisiya qoyulan müəssisənin səsvermə hüquqlarının daha az hissəsinə sahib olarsa, belə müəssisə üzərində səlahiyyətə o zaman malikdir ki, səsvermə hüquqları həmin müəssisənin müvafiq fəaliyyətini birtərəfli qaydada idarə edə bilmək üçün kifayət etsin. Bank investisiya qoyulan şirkətdə olan səsvermə hüquqlarının ona nəzarət etmə səlahiyyəti vermək üçün yetərli olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə bütün uyğun faktları və halları, eləcə də aşağıdakıları nəzərə alır:

- Bankın səsvermə hüquqlarının həcmnin digər səsvermə hüququna malik tərəflərin hüquqlarının həcmine və bölgüsünə nisbəti;
- Bankın, digər səs sahiblərinin və tərəflərin sahib olduğu mümkün səsvermə hüquqları;
- Digər razılaşmalardan irəli gələn hüquqlar;
- Səhmdarların əvvəlki yığıncaqlarındakı səs bölgüsü daxil olmaqla, qərarların qəbul edilməsi olduğu zaman Bankın müvafiq fəaliyyətləri idarə etmək qabiliyyətinin olub-olmamasını göstərən hər hansı əlavə faktlar və hallar.

Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Bank bu törəmə müəssisə üzərində nəzarəti əldə etdiyi zaman başlayır və itirdiyi zaman dayandırılır. Xüsusilə, il ərzində törəmə müəssisənin əldə edilən və ya xaric olunan gəlir və xərcləri müvafiq nəzarətin əldə edildiyi tarixdən belə nəzarətin dayandırıldığı tarixə qədər mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil olunur. Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlərin hər bir komponenti Bankın səhmdarlarına və qeyri-nəzarət paylarına aid edilir. Törəmə müəssisələrin cəmi məcmu gəliri, hətta qeyri-nəzarət payları üzrə balansda kəsir yaransa belə, Bankın səhmdarlarına və qeyri-nəzarət paylarına aid edilir. Tələb olunduqda törəmə müəssisələrdə tətbiq edilən mühasibat uçotu qaydalarının Qrup tərəfindən istifadə olunan mühasibat uçotu qaydalarına uyğunlaşdırılması üçün törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Bütün qrupdaxili aktiv və öhdəliklər, kapital, Qrupun üzvləri arasındakı əməliyyatlarla bağlı gəlirlər, xərclər və pul vəsaitlərinin hərəkəti konsolidasiya zamanı tam şəkildə çıxarılır.

Qeyri-nəzarət payı

Qeyri-nəzarət payı Bankın birbaşa və ya dolayısı ilə sahib olmadığı törəmə müəssisələrinin mənfəət və ya zərərinin, habelə xalis aktivlərinin bir hissəsidir.

Qeyri-nəzarət payı məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda, eləcə də maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda ana müəssisənin səhmdar kapitalından ayrıca kapital üzrə göstərilir.

Faiz gəliri və xərcinin tanınması

Faiz gəliri və xərci effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, hesablama metodu ilə uçot əsasında tanınır. Effektiv faiz metodu maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin (yaxud maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri qrupunun) amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz gəliri, yaxud faiz xərcinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi üsuludur.

Effektiv faiz dərəcəsi borc alətinin nəzərdə tutulan müddəti və ya (tələb olunarsa) daha qısa müddət ərzində hesablanmış gələcək nağd pul daxilolmalarını (o cümlədən effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsini təşkil edən məntəqələrdə ödənilmiş yaxud alınmış bütün haqlar, əməliyyat xərcləri və digər mükafat yaxud endirimlər) ilkin tanınma anında xalis balans məbləğində dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Gəlirlər, mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərle tanınan kateqoriyasında təsnifləşdirilmiş maliyyə aktivləri istisna olmaqla, borc alətləri üzrə effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə tanınır.

Maliyyə aktivləri, yaxud analoji maliyyə aktivləri qrupu ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin baş verməsi nəticəsində hesabdan silinərsə (qismən), faiz gəliri bundan sonra ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin ölçülərini müəyyən etmək məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün tətbiq edilən faiz dərəcələrindən istifadə olunmaqla uçotda tanınır.

Ədalətli dəyərle qeyd edilən aktivlər üzrə qazanılmış faizlər faiz gəliri üzrə təsnif edilir.

Gəlirin tanınması – digər

Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilən hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar kredit öhdəliyi müddətinin qalan dövrü üzrə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya müddət başa çatdığı anda mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır. Kredit xidməti haqları xidmətlər yerinə yetirildikdə gəlir kimi uçotda tanınır.

Sindikasiya başa çatdığı zaman kreditin sindikatlaşdırılması üzrə haqlar mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır. Bütün digər komissiya haqları yalnız xidmətlər göstərildikdən sonra tanınır.

Maliyyə alətləri

Qrup maliyyə aləti üzrə müqavilə öhdəliyinə tərəf olduğu halda, maliyyə aktivləri və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır. Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin adi alqı-satqısı prosesləri hesablaşma tarixi üzrə uçot üsulundan istifadə etməklə tanınır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilk olaraq ədalətli dəyərlə ölçülür. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin alınması və ya buraxılmasına birbaşa aidiyyəti olan əməliyyat xərcləri (mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri istisna edilməklə) uçotda ilkin tanınma anında maliyyə aktivləri yaxud maliyyə öhdəliklərinin müvafiq olaraq ədalətli dəyərinə əlavə edilir və ya bu dəyərdən çıxılır. Maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliklərinin mənfəət və ya zərər uçotunda tanınan ədalətli dəyərlə qeydə alınması ilə birbaşa bağlı olan əməliyyat xərcləri birbaşa mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktivləri

Qrupun maliyyə aktivləri aşağıdakı xüsusi kateqoriyalar üzrə təsnif edilir: “mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə” (MZƏD) tanınan maliyyə aktivləri, “ödəniş müddətinə qədər saxlanılan” investisiyalar, “satılabilən” (SB) maliyyə aktivləri və “kreditlər və debitor borcları”. Təsnifləşdirmə maliyyə alətinin mahiyyəti və məqsədindən asılıdır və ilkin tanınma zamanı müəyyən olunur.

Mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri, ticarət məqsədləri üçün saxlanıldıqda yaxud mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə tanınan kimi təyin edildikdə MZƏD tanınan aktivlər kimi təsnif edilir.

Aşağıdakı hallarda, maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılan kimi təsnif edilir:

- Yaxın müddətdə satış məqsədilə əldə edildikdə; yaxud
- İlkin tanınma zamanı Qrupun birlikdə idarə etdiyi və qısa müddətə əldə olunmuş mənfəətin faktiki əlaməti olan, müəyyən edilmiş maliyyə alətləri portfelinin bir hissəsi olduqda; və yaxud
- Hecinq aləti kimi təyin olunmamış və səmərəli olmayan törəmə hesab edildikdə.

Ticarət məqsədilə saxlanılan maliyyə aktivlərindən başqa digər bütün maliyyə aktivləri aşağıdakı hallarda ilkin tanınma zamanı mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə tanınan aktiv kimi təyin oluna bilər:

- Belə təyinat başqa cür yaranan bilən ölçmə və ya tanıma uyğunsuzluğunu aradan qaldırıqda və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldıqda; yaxud
- Maliyyə aktivləri Qrupun sənədləşdirilmiş risklərin idarə edilməsi və ya investisiya strategiyasına uyğun olaraq idarə olunan və fəaliyyətləri ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri və ya öhdəliklərinin, yaxud hər iki qrupun bir hissəsini təşkil etdikdə və qruplaşdırma haqqında məlumat o əsasda daxilədən təmin edildikdə; yaxud
- Bu, bir və ya daha çox əlaqədar törəmələri əhatə edən müqavilənin bir hissəsini təşkil etdikdə və *Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə* adlı MUBS 39 bütövlükdə birləşdirilmiş müqavilənin (aktiv və ya öhdəlik) mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə tanınan kimi təyin olunmasına yol verdikdə.

Mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərər kimi tanınan yenidən qiymətləndirmə zamanı yaranan istənilən gəlir və ya zərər ilə ədalətli dəyərlə qeydə alınır. Mənfəət və ya zərər hesablarında tanınan xalis gəlir və ya zərər maliyyə aktivləri əsasında qazanılmış istənilən dividend və ya faizi özündə birləşdirir və konsolidə edilmiş mənfəət və zərər hesabatında “mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri üzrə xalis gəlir və ya zərər” kimi qeyd olunur. Ədalətli dəyər 33 sayılı qeyddə təsvir olunmuş qaydada müəyyən edilir.

Ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar

Ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar Qrupun ödəmə müddətinə qədər saxlanılacağına əminliyi və imkanları olan, həmçinin, sabit və ya müəyyən edilə bilən ödəmələri və dəyişməz ödəniş müddəti olan qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar hər hansı dəyərsizləşmə çıxıldıqdan sonra effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərə ölçülür.

Qrup ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyaların cüzi bir hissəsindən artıq miqdarını müddət başa çatmamışdan öncə satmalı və ya yenidən təsnif etməli olduğu hallarda (bəzi xüsusi şəraitlər istisna edilməklə) bütün kateqoriya təsirə məruz qalmış və nəticə etibarı ilə satılabilən kimi yenidən təsnifləşdirilməli olur. Bundan başqa, Qrupa sonrakı iki il ərzində hər hansı maliyyə aktivlərini ödəmə müddətinə qədər saxlanılan kimi təsnifləşdirmək qadağan edilir.

Satılabilən maliyyə aktivləri

Satılabilən maliyyə aktivləri satılabilən kimi müəyyən edilmiş, yaxud (a) kreditlər və debitor borcları, (b) ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar və ya (c) mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərle tanınan maliyyə aktivləri kimi təsnif olunmayan qeyri-derivativlərdir.

Qrupa məxsus, aktiv bazarda alınıb-satılan listing subyekti olan səhmlər, eləcə də listing subyekti olan və qaytarıla bilən istiqrazlar satılabilən aktiv kimi təsnifləşdirilir və ədalətli dəyərle qeyd olunur. Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi 33 sayılı Qeyddə izah olunur. Mənfəət və ya zərərdə tanınan müvəqqəti olmayan dəyərsizləşmə zərəri, effektiv faiz metodu ilə hesablanan faiz gəliri, dividendlər üzrə gəlir və monetar aktivlərlə bağlı xarici valyuta əməliyyatları üzrə mənfəət və zərər istisna olmaqla, ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və zərər digər məcmu gəlirdə tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında toplanır. İnvestisiyanın silindiyi və ya dəyərsizləşdiyi halda investisiya üzrə ehtiyatda yığılmış məcmu gəlir və zərər mənfəət və ya zərər kimi yenidən təsnifləşdirilir.

Xarici valyutada olan satılabilən monetar aktivlərin ədalətli dəyəri həmin valyutada müəyyən edilir və hesabat dövrünün sonunda cari məzənnə ilə ifadə olunur. Mənfəət və ya zərərdə tanınmış xarici valyuta əməliyyatları üzrə gəlir və zərər monetar aktivin amortizasiya olunmuş dəyəri əsasında ölçülür. Digər xarici valyuta əməliyyatları üzrə gəlir və zərər digər məcmu gəlirdə tanınır.

Fəal bazarda qiyməti bəyan edilməmiş və ədalətli dəyəri düzgün ölçülə bilməyən satılabilən kapital investisiyaları hər hesabat dövrünün sonunda müəyyən olunmuş hər hansı dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyərle ölçülür.

Kreditlər və debitor borcları

Ticarət debitor borcları, kreditlər, digər borc qiymətli kağızları, "Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq vəsaitlər və sabit və ya müəyyən oluna bilən ödənişli və fəal bazarda qiyməti bəyan edilməmiş digər debitor borcları "kreditlər və debitor borcları" kimi təsnif edilir.

Kreditlər və debitor borcları effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə dəyərsizləşmə çıxıldıqdan sonra amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür. Faiz gəliri, faizin tanınması cüzi əhəmiyyət kəsb etdiyi qısamüddətli debitor borcları istisna edilməklə, effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etməklə uçotda tanınır.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle tanınan maliyyə aktivlərindən başqa digər aktivlər dəyərsizləşmənin müəyyən edilməsi məqsədilə hər hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində investisiyaların gələcək pul hərəkətinin təsirə məruz qaldığını isbat edən obyektiv sübut yaranarsa, maliyyə aktivləri dəyərsizləşmiş hesab edilir.

Satılabilən kimi təsnifləşdirilmiş listing subyekti olan və olmayan kapital investisiyaları halında, təminatın ədalətli dəyərinin onun öz dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya uzun müddətə azalması dəyərsizləşmə üçün əsas ola bilər.

Bütün digər maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşməni göstərən obyektiv sübuta aşağıdakılar aid ola bilər:

- Emitent və ya qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri; yaxud
- Faizlərin və ya əsas borc məbləğinin vaxtında ödənilməməsi və ya ödəmə öhdəliyinin yerinə yetirilməməsi halları kimi müqavilə şərtlərinin pozulması; və ya
- Borcalanın müflis olacağı və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkil ediləcəyi güman olunduqda; yaxud
- Maliyyə çətinlikləri səbəbindən qeyd olunan maliyyə aktivinin təqdim edildiyi fəal bazar məkanlarının yox olması.

Kreditlər və debitor borcları kimi müəyyən maliyyə aktivi kateqoriyaları halında, ayrı-ayrılıqda dəyərsizləşmədiyi müəyyən edilən aktivlər, əlavə olaraq, dəyərsizləşmənin müəyyən olunması məqsədilə birlikdə təhlil edilir. Kreditlər və debitor borcları portfelinin dəyərsizləşdiyini göstərən obyektiv sübutlara Qrupun ödənişlərin yığılması ilə bağlı keçmiş təcrübəsi, portfeldə vaxtı gecikdirilən ödəmələrin sayının artması, eləcə də debitor borcu öhdəliyinin yerinə yetirilməməsinin əlaqələndirildiyi yerli iqtisadi şəraitlərdə müşahidə olunan dəyişikliklər aid edilə bilər.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə qeyd edilən maliyyə aktivləri halında, uçotda tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği aktivin balans dəyəri ilə maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsində diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqdən ibarətdir.

İlkin dəyəri ilə qeyd edilən maliyyə aktivləri halında isə, ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği aktivin balans dəyəri ilə bənzər maliyyə aktivləri üçün tətbiq olunan cari bazar gəlirlilik norması dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqlə ölçülür. Belə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri sonrakı dövrlərdə əvəzləşdirilmir.

Maliyyə aktivinin balans dəyəri, belə dəyərin ehtiyatlar hesabına azalmasını nəzərdə tutan kreditlər və debitor borcları halı istisna edilməklə, bütün maliyyə aktivləri üçün birbaşa olaraq ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri məbləğində azaldılır. Kreditlərin və ya debitor borclarının yığılması mümkün olmadıqda, belə məbləğlər ehtiyatlar hesabı üzrə silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin daha sonra qaytarılması ehtiyat hesabı üzrə kreditləşdirilir. Ehtiyatlar hesabının balans məbləğindəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Satılabilən maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi zamanı digər məcmu gəlir üzrə tanınmış məcmu gəlir və ya zərərlər dövr üzrə mənfəət və ya zərər şəklində yenidən təsnifləşdirilir.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən aktivlər halında, sonrakı dövrdə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri azalarsa və bu azalmanın dəyərsizləşmə uçotda tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirilə bilsə, bundan qabaq uçotda tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərər hesabına əvəzləşdirilir, bu şərtlə ki, dəyərsizləşmənin əvəzləşdirildiyi tarixdə investisiyanın balans məbləği dəyərsizləşmə uçotda tanınmadığı təqdirdə müəyyən olunan amortizasiya dəyərindən artıq olmasın.

Satılabilən pay qiymətli kağızlarına gəldikdə, əvvəllər mənfəət və ya zərər hesablarında tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərər hesabında əvəzləşdirilmir. Dəyərsizləşmə zərərinə sonradan ədalətli dəyərə baş vermiş hər hansı artım digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatlar başlığı altında toplanılır. SB borc qiymətli kağızları halında isə investisiyaların ədalətli dəyərindəki artım dəyərsizləşmə zərərinin tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirildikdə, dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərər hesabına əvəzləşdirilir.

Sərtləri təkrar razılaşdırılmış kreditlər

Mümkün olan hallarda Qrup girova sahib çıxmaq əvəzinə kreditin ödəmə vaxtının təkrar razılaşdırılmasına çalışır. Bu, ödəniş müddətinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılmasını nəzərdə tuta bilər. Şərtlər yenidən razılaşdırıldıqda, hər hansı dəyərsizləşmə şərtlərdə dəyişikliklərin edilməsindən əvvəl hesablanmış ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə ölçülür və kredit vaxtı ötmüş hesab edilmir. Rəhbərlik bütün meyarlar üzrə tələblərin yerinə yetirildiyini və gələcək ödənişlərin baş tutacağını təmin etmək məqsədilə şərtləri təkrar razılaşdırılmış kreditləri nəzərdən keçirir. Kreditlər ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə hesablanan fərdi və ya birləşmiş dəyərsizləşmə qiymətləndirilməsinin obyektinə olmağa davam edir.

Kreditlərin və avansların silinməsi

Kreditlər və avanslar, yığılması mümkün olmadıqda ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatlar hesabına silinir. Rəhbərlik Qrupa ödənilməli olan borcların yığılması üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə etdikdən və Qrup saxladığı bütün girov vəsaitlərini satdıqdan sonra kreditlər və avanslar hesabdən silinir. Əvvəllər hesabdən silinmiş məbləğlərin sonradan bərpa edilməsi ödənişlərin qaytarılması dövründə məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabatda maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məbləğinə qarşı əvəzləşdirilir.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə aktivinin (və ya maliyyə aktivinin və oxşar maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) tanınması aşağıdakı hallarda dayandırılır:

- Aktivdən pul daxilolmaları üzrə müqavilə hüquqlarının vaxtı bitdikdə;
- Qrup aktivdən pul daxilolmalarını əldə etmək hüququnu digər tərəfə ötürdükdə və ya aktivdən pul daxilolmalarını əldə etmək hüququnu özündə saxlamaqla onları üçüncü tərəfə heç bir əhəmiyyətli gecikmə olmadan tam şəkildə ödəmək öhdəliyini öz üzərinə götürdükdə; və
- Qrup ya (a) aktiv üzrə bütün əhəmiyyətli risk və mükafatları digər tərəfə ötürdükdə; ya da (b) aktiv üzrə bütün əhəmiyyətli risk və mükafatları nə digər tərəfə ötürdükdə, nə də özündə saxladıqda, lakin aktiv üzrə nəzarəti digər tərəfə ötürdükdə.

Maliyyə aktivinin tanınması onun digər tərəfə ötürüldüyü və belə ötürülmənin onların tanınmasının dayandırılmasına əsas verdiyi halda dayandırılır. Aktivin ötürülməsi üçün Qrup ya (a) aktivdən pul daxilolmalarının əldə edilməsi ilə bağlı müqavilə hüquqlarını ötürür; ya da (b) aktivdən pul daxilolmalarının əldə edilməsi hüququnu özündə saxlayır, lakin həmin pul daxilolmalarını üçüncü tərəfə ödəmək barədə müqavilə öhdəliyini öz üzərinə götürür. Qrup aktivin ötürülməsindən sonra belə aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və mükafatları nə dərəcədə özündə saxladığını yenidən qiymətləndirir. Qrup ötürülmüş aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı əhəmiyyətli risk və mükafatları özündə saxlayarsa, o, belə aktivin uçotda tanımağa davam edir. Əhəmiyyətli risk və mükafatlar ötürülmüş olduqda aktivin tanınması dayandırılır. Əgər əhəmiyyətli risk və mükafatlar nə saxlanmış, nə də ötürülmüş olarsa Qrup aktiv üzərində nəzarəti saxlayıb-saxlamadığını müəyyənləşdirir. Qrup nəzarəti saxlamazsa, aktivin tanınması dayandırılır. Əgər Qrup aktiv üzərində nəzarəti saxlayarsa, o, iştirakın davam etdiyi müddətdə bu aktivin tanınmalıdır.

Maliyyə öhdəlikləri və buraxılmış kapital alətləri

Borc və ya kapital qismində təsnifləşdirmə

Borc və kapital alətləri müqavilə şərtlərinə, habelə maliyyə öhdəliyi və kapital aləti haqqında anlayışa əsasən maliyyə öhdəlikləri və ya kapital kimi təsnif edilir.

Kapital alətləri

Kapital aləti bütün öhdəliklər çıxıldıqdan sonra müəssisənin aktivləri üzrə qalan pay hüququnu təsdiqləyən müqavilədir. Qrup tərəfindən buraxılmış kapital alətləri birbaşa emissiya xərcləri çıxılmaqla əldə edilmiş gəlirlər kimi tanınır.

Bankın öz kapital alətlərinin geri alınması birbaşa kapitalda tanınır və çıxılır. Eyni zamanda Bankın öz kapital alətlərinin alınması, satılması, buraxılması və ya ləğv edilməsi üzrə mənfəət və ya zərərdə heç bir gəlir və ya zərər tanınmır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri “mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə tanınan” maliyyə öhdəlikləri kimi və ya “digər maliyyə öhdəlikləri” kimi təsnif edilir.

Mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri üçün saxlanıldıqda və ya mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə tanınan kimi təyin edildikdə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə tanınan aktivlər kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəlikləri aşağıdakı hallarda ticarət məqsədləri üçün saxlanılan kimi təsnif edilir:

- Əsasən yaxın müddətdə alış məqsədilə əldə edildikdə; və ya
- İlkin tanınma zamanı Qrupun birgə idarə etdiyi və qısa müddətli mənfəətin əldə edilməsi modelinə malik olan maliyyə alətləri portfelinin bir hissəsi olduqda; və yaxud
- Hecinq aləti kimi təyin olunmayan və fəaliyyət göstərməyən törəmə alət olduqda.

Ticarət məqsədilə saxlanılan maliyyə öhdəliklərindən başqa digər bütün maliyyə öhdəlikləri aşağıdakı hallarda ilkin tanınma zamanı mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərle tanınan öhdəlik kimi təyin oluna bilər:

- Belə təyinat başqa cür yaranan bilən qiymətləndirmə və ya tanınma uyğunsuzluğunu aradan qaldırıqda və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldıqda; və ya
- Maliyyə öhdəliyi Qrupun sənədləşdirilmiş risklərin idarə edilməsi və ya investisiya strategiyasına uyğun olaraq idarə olunan və fəaliyyətləri ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri və ya öhdəliklərinin, yaxud hər iki qrupun bir hissəsini təşkil etdikdə və qruplaşdırma haqqında məlumat həmin əsasda daxilən təmin edildikdə; və ya
- Bir və ya daha çox əlaqədar törəmələri əhatə edən müqavilənin bir hissəsini təşkil etdikdə və *Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə* adlı MUBS 39 bütövlükdə birləşdirilmiş müqavilənin (aktiv və ya öhdəliyin) mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyər ilə tanınan kimi təyin olunmasına yol verildikdə.

Mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərle tanınan maliyyə öhdəlikləri mənfəət və ya zərər kimi tanınan yenidən qiymətləndirmə zamanı yaranan istənilən gəlir və ya zərər ilə ədalətli dəyərle qeydə alınır. Mənfəət və ya zərərdə tanınan xalis gəlir və ya zərər maliyyə öhdəliyi üzrə ödənilən faizdən ibarətdir və mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda digər gəlir və zərərlər maddəsinə daxil edilir. Ədalətli dəyər 33 sayılı Qeyddə açıqlanmış qaydada müəyyən edilir.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankındakı depozit alətlər, bankların və müştərilərin depozitləri, buraxılmış borc qiymətli kağızları, digər borc alınmış vəsaitlər və digər öhdəliklər əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ilkin anda ədalətli dəyərle ölçülür.

Digər maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz metodundan istifadə etməklə və faiz xərcləri effektiv gəlir əsasında tanınmaqla amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür.

Effektiv faiz metodu maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz xərclərinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi təxmin edilən gələcək nağd pul ödəmələrini maliyyə öhdəliyinin güman edilən müddəti, yaxud (müvafiq hallarda) daha qısa müddət ərzində ilkin tanınma zamanı xalis balans dəyərinə qədər dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliklərinin tanınması yalnız Qrup öz ödəniş öhdəliyini yerinə yetirdikdə, belə öhdəlik ləğv olunduqda, yaxud müddəti başa çatdıqda dayandırılır. Mövcud maliyyə öhdəliyi tam başqa şərtlərlə eyni kreditörün təqdim etdiyi digər öhdəliklə əvəzlənərsə, yaxud mövcud öhdəliyə əhəmiyyətli düzəlişlər edilərsə, belə dəyişiklik və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə öhdəliklər üzrə ödənilmiş və ödəniləcək məbləğlər arasındakı fərq mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

Maliyyə zəmanəti müqavilələri

Maliyyə zəmanəti müqaviləsi borc aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənişin edilməli olduğu tarixdə müəyyən debitorun belə ödənişləri həyata keçirə bilməməsi səbəbindən qiymətli kağızın sahibinə dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsinə emitentdən tələb edən müqavilə formasıdır.

Qrup tərəfindən bağlanmış maliyyə zəmanəti müqavilələri ilkin olaraq ədalətli dəyərle ölçülür və MZƏD ilə tanınan kimi təyin edilmədiyi halda, sonradan aşağıdakı məbləğlərdən daha yüksəyi ilə ölçülür:

- Yaradılmış ehtiyat fondları, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər adlı MUBS 37-ə əsasən müəyyən olduğu kimi müqavilə üzrə öhdəlik məbləğindən; və
- Müvafiq hallarda gəlirlərin tanınması qaydalarına əsasən uçotda tanınmış məcmu amortizasiya çıxılmaqla ilkin tanınmış məbləğdən.

Derivativ maliyyə alətləri

Forvard və fyuçers müqavilələri. Forvard və fyuçers müqavilələri gələcəkdə xüsusi maliyyə aktivinin konkret qiymətə alınıb-satılması üçün nəzərdə tutulmuş razılaşmalardır. Forvardlar qiymətli kağızlar bazarında əməliyyatı aparılan xüsusi növ müqavilələrdir. Fyuçers müqavilələri tənzimlənən birjalarda standart məbləğlərdə bağlanır və zamanət depozitinə gündəlik düzəlişin edilməsini tələb edir. Forvard və fyuçerslərlə əlaqəli risklərdə əsas fərqlər kredit riskindən və likvidlik riskindən ibarətdir.

Qrupun forvard müqavilələri üzrə tərəfdaşları kredit riskinə məruz qalırlar. Fyuçers müqavilələri ilə bağlı kredit riski azdır, çünki mübadilə üzrə zamanət depoziti tələbləri bu müqavilələrin hər zaman səmərəli olmasını təmin etməyə kömək edir. Forvard müqavilələri üzrə hesablaşma ümumi şəkildə aparılır, bu səbəbdən də xalis əsasda hesablaşma aparılan fyuçers müqavilələrinə nisbətən daha yüksək likvidlik riski daşıyır. Hər iki müqavilə bazar riskinin təsirinə məruz qalır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri nağd məbləğə asanlıqla çevrilə bilən və dəyəri dəyişdikdə cüzi riskə məruz qalan vəsaitlərdir. Bütün qısamüddətli banklararası yerləşdirmələr, overnayt yerləşdirmələri digər banklar üzrə debitor borclara daxildir. Məhdud istifadəli vəsaitlərə aid edilən məbləğlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən çıxarılır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş dəyərle qeydə alınır.

ARMB, RFMB və GMB-də saxlanılan məcburi ehtiyatlar

ARMB, RFMB və GMB-də saxlanılan məcburi ehtiyatlar uçotda amortizasiya edilmiş dəyərle göstərilir və faiz hesablanmayan məcburi ehtiyatları əks etdirir ki, onlar da Qrupun gündəlik əməliyyatlarını maliyyələşdirmək üçün nəzərdə tutulmamışdır. Bu səbəbdən də pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda onlar pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri hesab olunmur.

Qrup icarəyə götürən tərəf kimi

Maliyyə icarələri üzrə saxlanılan aktivlər ilkin olaraq icarə müddətinin əvvəlində ədalətli dəyərle, belə dəyər aşağı olduqda isə minimum icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə Qrupun aktivləri kimi tanınır. İcarəyə verən tərəfə ödənilməli müvafiq öhdəlik maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda maliyyə lizinqi öhdəliyi kimi qeyd olunur.

İcarə ödənişləri, öhdəliyin qalıq balansı üzrə daimi faiz dərəcəsinin saxlanmasını təmin etmək məqsədilə maliyyə xərcləri ilə azaldılan icarə öhdəliyi arasında bölüşdürülür. Maliyyə xərcləri, müvafiq aktivlərə birbaşa şamil edilmədikdə birbaşa mənfəət və ya zərərdə tanınır və bu halda həmin məbləğlər borc alınmış vəsaitlər üzrə xərclərə dair Qrupun ümumi siyasətinə uyğun olaraq kapitallaşdırılır. Şerti icarə haqları yarandığı dövrlər üzrə xərc kimi tanınır.

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı ödənişlər, lizinq obyektini olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, lizinq müddəti ərzində düz xətt metodu əsasında xərc kimi tanınır. Əməliyyat lizinqlərindən irəli gələn şerti icarə haqları yarandığı dövr üzrə xərc kimi tanınır.

Əməliyyat icarəsi sövdələşməsinin bağlanması üçün icarə stimulları əldə olunduqda belə stimullar öhdəlik kimi tanınır. Stimullar üzrə ümumi mənfəət, lizinq obyektini olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metoddan istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, düz xətt metodu əsasında icarə xərclərinin azalması kimi tanınır.

Geri alınmış aktivlər

Müəyyən hallarda, ödənilməyən kreditlər ilə bağlı olaraq mülkiyyət hüququ itirildikdə aktivlər geri alınır. Geri alınmış aktivlər satış xərcləri çıxılmaqla, balans dəyəri və ədalətli dəyərin ən aşağı olanı ilə ölçülür.

Binalar və avadanlıqlar

Mal və ya xidmətlərin hazırlanması və ya təmin edilməsi, yaxud da inzibati məqsədlər üçün istismar edilən binalar sonrakı dövrlərin yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda yenidən qiymətləndirmə dəyərində qeyd edirlər ki, bu dəyər də onların yenidənqiymətləndirmə tarixinə olan ədalətli dəyərini əks etdirir. Yenidənqiymətləndirmə, balans məbləğinin hər hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyəri tətbiq etməklə müəyyən oluna biləcək balans dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənməyəcəyini təmin etmək üçün kifayət qədər müntəzəm qaydada həyata keçirilir.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsindən irəli gələn hər hansı yenidən qiymətləndirmə artımı digər məcmu gəlirlər hesabatında tanınır və kapitalda yığılır, lakin belə artımın bundan əvvəl mənfəət və zərər uçotunda tanınmış eyni aktivin yenidən qiymətləndirmə azalmasını əvəzləşdirdiyi və nəticə etibarilə, əvvəlki dövrdə xərclərə aid edilmiş azalma həcmində mənfəət və zərər hesabının kreditinə yazıldığı hal istisna edilir. Balans dəyərində binaların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan azalma, bu məbləğ həmin aktivin əvvəlki dövrdə yenidən qiymətləndirilməsi ilə bağlı əmlakın yenidən qiymətləndirmə ehtiyatındakı qalıqdan (əgər varsa) artıq olduğu halda mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

İstehsal, təchizat, yaxud inzibati məqsədlər üçün istismar ediləcək tikintisi başa çatmamış əmlak vasitələri hər hansı tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla uçotda maya dəyəri ilə qeyd edilir. Dəyərə peşəkar xidmət haqqı və müvafiq aktivlər halında, Qrupun mühasibat uçotu siyasətinə uyğun olaraq kapitallaşdırılmış borclanma xərcləri daxildir. Belə əmlak aktivləri, onların tikintisi başa çatdıqda və təyinatı üzrə istismara hazır olduqda, müvafiq əmlak və avadanlıq kateqoriyaları üzrə təsnif edilir. Bu əmlak aktivlərinin köhnəlməsi, digər əmlak vasitələri halında olduğu kimi, təyinat üzrə istismara hazır vəziyyətdə olduğu andan etibarən hesablanmağa başlanır.

Yenidən qiymətləndirilmiş binalar üzrə amortizasiya mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır. Yenidən qiymətləndirilmiş əmlak satıldıqda, yaxud istismardan çıxarıldıqda, əmlakın yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında qalan müvafiq yenidən qiymətləndirmə gəliri birbaşa bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına köçürülür.

Şəxsi mülkiyyətdə olan torpaq sahəsinə amortizasiya hesablanmır.

Qurğular və avadanlıq yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyərle uçotda qeyd edilir.

Köhnəlmə düz xətt metodundan istifadə etməklə aktivlərin faydalı istismar müddəti üzrə qalıq dəyəri çıxıldıqdan sonra ilkin dəyəri və ya qiymətləndirilməsinin (şəxsi mülkiyyətdə olan torpaq sahəsi, habelə tikintisi başa çatmamış əmlak vasitələri istisna edilməklə) hesabdan silinməsi məqsədilə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti, qalıq dəyəri və köhnəlmə metodu perspektiv əsaslarla uçotu aparılan təxminlərdə hər hansı dəyişikliklərin aşağıdakı illik dərəcələrlə təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir:

Binalar	2%
İcarədə olan əmlakın təkmilləşdirilməsi	10%
Ofis və kompüter avadanlığı	25%
Bank avadanlığı, mebellər, qurğular, nəqliyyat vasitələri və digər	10%-20%

Bina və avadanlıqlar hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq iqtisadi fayda gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Əmlak və avadanlıq vasitələrinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərərlər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər

Müəyyən istismar müddəti olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyər ilə uçotda qeyd edilir. Köhnəlmə aktivin təxmin edilən faydalı istismar müddəti üzrə (1 ildən 4 ilə qədər) düz xətt metodundan istifadə etməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti və köhnəlmə metodu perspektiv əsaslarla uçota alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir.

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması

Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdən silindikdə, yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Qrup maddi və müəyyən müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşmə zərərinə məruz qalıb-qalmadığını müəyyənləşdirmək üçün hər hesabat dövrünün sonunda belə aktivlərin balans dəyərini təhlil edir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə dəlalat edən hər hansı hallar mövcud olarsa, dəyərsizləşmə zərərinin (əgər varsa) həcmi müəyyən etmək üçün aktivin bərpa dəyəri hesablanır. Aktivin fərdi hallarda bərpa dəyərini hesablamaq mümkün olmazsa, Qrup belə aktivin aid olduğu gəlir gətirən aktivlər qrupunun bərpa dəyərini müəyyən edir. Aktivin yerləşdirilməsinə müvafiq və ardıcılığı gözlənilən əsaslar müəyyən edildiyi hallarda, korporativ aktivlər də fərdi gəlir gətirən aktivlər qrupunda yerləşdirilə bilər, yaxud əks halda, müvafiq qaydada və ardıcılığı gözlənilməklə yerləşdirilmə əsasları müəyyən edilmiş ən kiçik gəlir gətirən aktivlər qrupunda yer alır.

Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan və istifadə üçün hazır olmayan qeyri-maddi aktivlər ən azı ildə bir dəfə və ya dəyərsizləşmə əlaməti olduqda dəyərsizləşmə üzrə yoxlamadan keçirilməlidir.

Bərpa dəyəri, ədalətli dəyərdən satış və istifadə dəyərləri çıxıldıqdan sonra alınan daha yüksək məbləğdir. İstismar dəyərini qiymətləndirərkən təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti pulun vaxt üzrə dəyərinin və gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı təxminlərə düzəlişlərin edilmədiyini aktiv üçün səciyyəvi olan risklərin hazırkı bazar qiymətləndirilməsini özündə əks etdirən vergiyə qədərki diskont dərəcəsindən istifadə etməklə cari dəyərinə qədər diskontlaşdırılır.

Aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) bərpa dəyərinin onun balans dəyərindən az olduğu hesablanarsa, belə aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) balans dəyəri bərpa dəyərinə kimi azaldılır. Ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin yenidən qiymətləndirmədən irəli gələn azalma kimi hesab edildiyi hal olaraq müvafiq aktiv uçotda yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle əks olunmazsa, belə zərər birbaşa mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərər sonradan əvəzləşdirilərsə, aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) balans dəyəri hesablanmasına düzəliş edilmiş bərpa dəyərinə qədər artırılır, bu şərtlə ki, artırılmış belə balans dəyəri aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin tanınmadığı keçmiş illərdə müəyyən edilmiş balans dəyərindən artıq olmasın. Ehtimal olunan dəyərsizləşmə üzrə zərərin əvəzləşdirilməsinin yenidənqiymətləndirmədən irəli gələn artım hesab edildiyi hal olaraq müvafiq aktiv yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle uçotda əks edilməyənə qədər belə zərərin əvəzləşdirilməsi birbaşa mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Vergi

Mənfəət vergisi xərcləri ödənilməli olan cari vergi və təxirə salınmış vergidən ibarətdir.

Cari vergi

Ödənilməli olan cari vergi il üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəət əsasında tutulur. Vergiyə cəlb olunan mənfəət digər illərdə vergiyə cəlb olunan, yaxud gəlirdən çıxılan və heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan, yaxud gəlirdən çıxılmayan gəlir və ya xərc müddəaları ilə əlaqədar məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əksini tapmış mənfəətdən fərqlənir. Qrupun cari vergi ilə bağlı öhdəliyi qanuni qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam olaraq qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əks olunan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergiyə cəlb olunan mənfəətin hesablanmasında istifadə edilən müvafiq vergi bazası arasındakı müvəqqəti fərq əsasında tanınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri, ümumi hal olaraq, vergiyə cəlb olunan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri, ümumi hal olaraq, gəlirdən çıxılan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır, bu şərtlə ki, belə müvəqqəti fərqlərin hesaba alınması üçün gələcəkdə vergiyə cəlb olunacaq mənfəətin əldə olunması ehtimal edilsin.

Müvəqqəti fərqlər qudvildən, yaxud da nə vergiyə cəlb olunan mənfəətə, nə də uçotda əks olunmuş mənfəətə təsir göstərən əməliyyatlar üzrə digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınmasından (müəssisə birləşmələri istisna edilməklə) irəli gələrsə, təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri uçotda tanınmır.

Qrupun müvəqqəti fərqlərin geri bərpa edilməsinə nəzarət imkanı olduğu və müvəqqəti fərqlərin proqnozlaşdırıla bilən gələcəkdə geri bərpa olunmayacağı ehtimal edildiyi hallar istisna olunmaqla, təxirə salınmış vergi öhdəlikləri törəmə və asılı müəssisələrə investisiya qoyuluşları və birgə müəssisələrin kapitalındakı paylar ilə bağlı vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər üzrə tanınır. Belə investisiya qoyuluşları və paylar ilə bağlı gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlərdən yaranan təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız gələcəkdə belə müvəqqəti fərqlər əsasında tətbiq olunması üçün yetərli məbləğdə mənfəətin yaranacağı mümkün hesab edildikdə və onların proqnozlaşdırıla bilən gələcəkdə geri bərpa olunacağı gözlənildikdə tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir və aktivin bütün və ya müəyyən hissəsinin bərpa olunması üçün yetərli mənfəətin yaranacağı ehtimal olmayan həddə qədər azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş və ya qismən qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və vergi qanunlarına) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə ölçülür. Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərinin ölçülməsi Qrup hesabat dövrünün sonunda aktiv və öhdəliklərin balans dəyərini bərpa edəcəyi və ya ödəyəcəyini gözlədiyi halda yarana biləcək vergi nəticələrini özündə əks etdirir.

II üzrə cari və təxirə salınmış vergi

Cari və təxirə salınmış vergi digər məcmu gəlir haqqında hesabatda, yaxud birbaşa olaraq kapitalda göstərilən müddəalarla bağlı olduğu və nəticə etibarlı ilə, müvafiq olaraq digər məcmu gəlir və ya birbaşa kapital bəndi kimi tanındığı hallar istisna edilməklə, mənfəət və ya zərər hesabında tanınır. Cari vergi və ya təxirə salınmış vergi müəssisələrin birləşməsi üzrə ilkin uçotdan yarandıqda, müvafiq vergi təsiri müəssisələrin birləşməsi üzrə ilkin uçota daxil edilir.

Əməliyyat vergiləri

Qrupun fəaliyyət göstərdiyi ölkələrdə onun fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil edilir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Qrupun keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyi (hüquqi yaxud konstruktiv) olduqda, Qrupdan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı ehtimal edildikdə və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə hesablandıqda tanınır.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri axınına istinad etməklə ölçülərsə, onun balans dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərində bərabər olur.

Ehtiyatların yerləşdirilməsi üçün tələb olunan müəyyən və ya bütün iqtisadi mənfəətin kənar tərəflər vasitəsilə bərpa ediləcəyi gözlənilərsə, bu vəsaitin qaytarılması və alınacaq belə vəsaitlərin düzgün qiymətləndirilməsi barədə qəti əminlik olduqda alınacaq məbləğ uçotda aktiv kimi tanınır.

Şərti aktiv və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınmır, lakin hesablaşma üzrə vəsaitlərin azalması ehtimalı olduqda belə öhdəliklər açıqlanmalıdır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatlarda tanınmır, lakin onlarla bağlı iqtisadi mənfəətin əldə olunacağı ehtimal edildikdə açıqlanmalıdır.

Sığorta əməliyyatları

Sığorta müqavilələri – təsnifat

Qrup sığorta risklərinin ötürülməsi ilə bağlı müqavilələr hazırlayır. Sığorta müqavilələri əhəmiyyətli sığorta riskinin ötürülməsini nəzərdə tutan müqavilələrdir. Ümumi qayda olaraq, Qrup əhəmiyyətli sığorta riskini sığorta hadisəsinin baş verməsinə görə belə hadisə baş vermədiyi halda ödəniləcək sığorta haqlarından ən azı 10% yuxarı olan məbləğlərin ödənilmə ehtimalı kimi müəyyən edir.

Sığorta haqları

Müqavilənin bağlanmasıdan sonra sığorta polisinin əhatə etdiyi müddət ərzində cəmi alınacaq sığorta haqları polisnin əhatə etdiyi dövr üzrə əsasən bərabər hissələrlə qazanılmış hesab olunur. Qazanılmamış sığorta haqları üçün ehtiyat vaxt bölgüsü əsasında hesablanaraq hesabat dövrünün sonunda qüvvədə olan müddəti başa çatmayan sığorta polisləri ilə bağlı il ərzində alınmalı olan sığorta haqlarının bir hissəsini təşkil edir.

Zərərlər

Zərərlər, zərəre düzəliş xərcləri daxil olmaqla yarandığı zaman məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil edilir. Zərər üzrə ehtiyatlar çəkilmiş zərəre görə yığılmış hesablamalardan ibarətdir və iki növə bölünür: bildirilmiş, lakin ödənilməmiş zərər ehtiyatı (BÖZE) və baş vermiş, lakin bildirilməmiş zərər ehtiyatı (BVBZE). BÖZE ödənilməmiş hər bir iddia üçün hesablanır. BÖZE üzrə qiymətləndirmə, hesabat dövrü başa çatdıqdan sonra yerinə yetiriləcək sığorta hadisələrinin araşdırılması zamanı Qrup tərəfindən alınmış məlumatlara əsasən irəli sürülür.

Əgər zərərin məbləği müəyyən olunmayıbsa, sığorta polisində qeyd edilmiş sığorta limitindən çox olmayan zərərlərin maksimal mümkün məbləği BÖZE kimi qeyd edilir. BVBZE əvvəlki dövrün məlumatlarına, gözlənilən zərər əmsallarına və bildirilmiş iddiaların inkişaf amillərinə əsaslanan zərərin inkişafı sxemini müəyyənləşdirmək üçün istifadə olunan aktuari metoduna əsasən müəyyən olunur. BVBZE, Qrup tərəfindən hər bir sığorta növü üzrə hesablanır; hesablama əvvəlki illərin zərərlərinin tənzimlənməsi üzrə gəlir və xərclərin tənzimlənməsi statistikasına əsaslanır. Gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə olunan metodologiya və fərziyyələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir. Ehtiyatların həcmnin qiymətləndirilməsi və müəyyən edilməsi üsulları müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir və yenidən baxılır. Nəticədə, edilən düzəlişlər yarandığı zaman konsolidə edilmiş məcmu gəlirlər haqqında hesabatda (vergidən əvvəlki mənfəətdə azalma və ya artım kimi) əks etdirilir. Zərər üçün ehtiyat iddiaların kifayət qədər tez bir zamanda bildirilməsi və ödənilməsi ilə əlaqədar olaraq diskontlaşdırılmamış qaydada hesablanır.

Təkrarsığorta

Qrup adi fəaliyyət gedişində üzərinə təkrarsığorta öhdəlikləri götürür, yaxud belə öhdəlikləri digər tərəfə ötürür. Lakin ötürülmüş təkrarsığorta müqavilələri Qrupu sığortalılar qarşısındakı öhdəliklərindən azad etmir. Təkrarsığorta üzrə debitor borclarına sığorta ödənişləri ilə əlaqədar təkrarsığorta şirkətlərindən alınacaq məbləğlər, o cümlədən iddiaların tənzimlənməsi üzrə xərclər və Qrupa ötürülmüş təkrarsığorta haqları daxildir. Təkrarsığortaçılarından əldə edilə biləcək məbləğlər təkrarsığorta polisi ilə bağlı olan iddia öhdəliyinə uyğun qaydada müəyyən edilir. Təkrarsığorta üzrə kreditör borcları Qrupun təkrarsığorta haqlarının təkrarsığortaçılara ötürülməsi üzrə öhdəliklərini əks etdirir.

Fidusiar fəaliyyət

Qrup öz müştərilərinə fidusiar xidmətlər, həmçinin, depozit hesabları vasitəsilə qiymətli kağızlarla əməliyyatlardan ibarət depozit xidmətləri göstərir. Fidusiar fəaliyyət zamanı qəbul edilmiş aktivlər və yaranmış öhdəliklər Qrupun maliyyə hesabatlarına daxil olunmur. Qrup bu fəaliyyətlərlə bağlı əməliyyat riskini qəbul edir, Qrupun müştəriləri isə belə əməliyyatlarla əlaqədar kredit və bazar riskləri daşıyır. Fidusiar xidmətlərə görə gəlir belə xidmətlər göstərildikdə tanınır.

Xarici valyutalar

Qrupun hər fərdi müəssisəsinin maliyyə hesabatları hazırlanarkən müəssisənin əməliyyat valyutasından başqa digər valyuta (xarici valyutalar) ilə aparılan əməliyyatlar belə əməliyyatların aparıldığı tarixdə üstünlük təşkil edən mübadilə məzənnələri ilə qeydə alınır. Hər hesabat dövrünün sonunda, xarici valyuta ilə ifadə olunmuş pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi müvafiq tarixdə qüvvədə olan məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. Xarici valyuta ilə ifadə olunmuş qeyri-pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyən olduğu tarixdə qüvvədə olan məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. Xarici valyutada ədalətli dəyər ilə uçota alınmış qeyri-pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyənləşdirildiyi tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. İlk dəfə xarici valyutada ölçülmüş qeyri-pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi təkrar qiymətləndirilmir.

Pul vəsaitləri üzrə mübadilə fərqləri aşağıdakı hallar istisna olmaqla baş verdiyi dövrdə mənfəət və ya zərərdə tanınır:

- Gələcəkdə istifadə üçün inşa olunan aktivlərlə bağlı xarici valyutada olan borc vəsaitləri üzrə məzənnə fərqləri həmin vəsaitlər üzrə faiz xərcinə düzəliş hesab olunduqda aktivlərin dəyərinə daxil edilir;
- Müəyyən xarici valyuta risklərinin hecinə üçün aparılan əməliyyatlar üzrə məzənnə fərqləri; və
- Müvafiq hesablamanın planlaşdırılmadığı və aparılacağı ehtimal edilmədiyi (ona görə də xarici əməliyyat üzrə xalis investisiyanın bir hissəsini təşkil edir) xarici əməliyyatlarla bağlı alınmalı və ya ödənilməli pul vəsaitləri üzrə məzənnə fərqləri ilk olaraq digər məcmu gəlirdə göstərilir və daha sonra pul vəsaitlərinin ödənişi zamanı kapitalda mənfəət və ya zərər hesabına yenidən təsnif edilir.

Konsolid edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi məqsədi ilə Qrupun xarici əməliyyatlarının aktiv və öhdəlikləri hər hesabat dövrünün sonunda qüvvədə olan mübadilə məzənnələri əsasında manata çevrilir. Gəlir və xərc maddələri həmin dövrdə mübadilə məzənnələrində mühüm dəyişikliklər olmazsa, nəzərdə tutulan dövr üçün orta mübadilə məzənnələri ilə çevrilir və bu halda əməliyyatların aparıldığı tarixə qüvvədə olan mübadilə məzənnələri tətbiq olunur. Yaranan istənilən valyuta mübadilə fərqləri digər məcmu gəlirdə tanınır və kapitalda toplanır (müvafiq olduqda, qeyri-nəzarət payına aid edilir).

Xarici əməliyyatın silinməsi zamanı (Qrupun xarici əməliyyatdakı bütün payının satılması və ya xarici əməliyyata daxil olan törəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsini nəzərdə tutan silinmə, xarici əməliyyata daxil olan birgə razılaşma üzrə nəzarətin itirilməsini nəzərdə tutan silinmə, xarici əməliyyata daxil olan asılı müəssisə üzərində mühüm nəzarətin itirilməsini nəzərdə tutan silinmə), Qrupun səhmdarlarına aid əməliyyatla bağlı kapitalda yığılmış bütün məzənnə fərqləri mənfəət və ya zərər hesablarına yenidən təsnifləşdirilir.

Qrupun törəmə müəssisə üzərində nəzarəti itirməsi ilə nəticələnməyən xarici əməliyyatın qismən silinməsi zamanı yığılmış məzənnə fərqlərinin proporsional hissəsi yenidən qeyri-nəzarət paylarına aid edilir və mənfəət və ya zərər hesablarında tanınmır. Digər bütün qismən silinmələr üçün (Qrupun asılı müəssisələr və ya birgə razılaşmalar üzrə mühüm təsirinə və ya nəzarətinin itilməsi ilə nəticələnməyən təsisçi payında azalmalar), yığılmış məzənnə fərqlərinin proporsional hissəsi mənfəət və ya zərər hesablarına yenidən təsnifləşdirilir.

Xarici əməliyyatın alınmasından irəli gələn müəyyən oluna bilən aktiv və öhdəliklər üzrə qüvvədə olan ədalətli dəyər düzəlişləri xarici əməliyyat üzrə aktiv və öhdəlik kimi tanınır və hər hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə çevrilir. Yaranan məzənnə fərqləri kapitalda tanınır.

İlin sonunda konsolid edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı Qrupun tətbiq etdiyi mübadilə məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
AZN/1 ABŞ dolları	1.5594	0.7844
AZN/1 Avro	1.7046	0.9522
AZN/1 Rus rublu	0.0216	0.0133

Borc vəsaitləri üzrə xərclər

Təyinatı üzrə istismara verilməsi və ya satışı müəyyən vaxt tələb edən aktivlərin alınmasına, tikilməsinə, yaxud istehsalına birbaşa aid olan borc vəsaitləri üzrə xərclər, aktivlər təyinatı üzrə istismara hazır vəziyyətə gətirilənə və satılanadək aktivlərin (maya) dəyərində əlavə olunur.

Müvafiq aktivlər üzrə istifadə olunacaq xüsusi borc vəsaitlərinə müvəqqəti investisiyalardan əldə olunan investisiya gəliri kapitallaşdırılmalı borc vəsaiti xərclərindən çıxılır.

Digər borc vəsaitləri üzrə xərclər aid olduqları dövrün mənfəət və ya zərər hesablarında əks etdirilir.

Girov

Qrup məqsədamüvafiq hesab olunan hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov alır. Girov adətən müştəri əmlakının həbs olunmasını nəzərdə tutur və Qrupa müştərinin həm cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar əmlak üçün iddianın irəli sürülməsinə əsas yaradır.

Geri alınmış girov satış dəyərini çıxmaqla əvvəlki balans dəyəri ilə ədalətli dəyərin ən aşağı olanı ilə ölçülür.

Əlavə ödənilmiş kapital

Əlavə ödənilmiş kapital (bəzən nominal dəyərdən artıq kapital adlanır) ("ƏÖK") sərmayəçinin səhm emissiyasının nominal dəyərindən artıq ödədiyi məbləğdir. Həmçinin, sərmayəçi tərəfindən səhmlə bağlı olmayan ödənişlər (nağd vəsaitlər və ya əmlak kimi) adətən əlavə ödənilmiş kapitalda əks olunur. ƏÖK balans hesabatının kapital hissəsində ayrıca maddə kimi göstərilir.

Kapital ehtiyatı

Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatında kapital daxilində qeyd edilən ehtiyatlara (digər məcmu gəlir) aşağıdakılar aiddir:

- Hecinqin təsiri çıxılmaqla, xarici əməliyyatlar üzrə xalis investisiyaların çevrilməsindən yaranan məzənnə fərqlərinin qeyd edilməsi zamanı istifadə olunan "məzənnə fərqləri üzrə məcmu ehtiyat";
- Binaların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri əks etdirən "binaların yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı".

Asılı müəssisələrə investisiya qoyuluşları

Asılı müəssisə Qrupun əhəmiyyətli təsirə malik olduğu, eləcə də törəmə müəssisə kimi fəaliyyət göstərməyən və birgə müəssisədə iştirak payını nəzərdə tutmayan müəssisə formasıdır. Əhəmiyyətli təsir dedikdə investisiya obyektinin maliyyə və əməliyyat siyasətlərinə nəzarət və ya birgə nəzarətin həyata keçirilməsi deyil, belə siyasətlər üzrə qərar qəbul edilməsi prosesində iştirak etmək səlahiyyətinə malik olmaq nəzərdə tutulur.

Asılı müəssisələrin fəaliyyət nəticələri, habelə aktiv və öhdəlikləri *Uzunmüddətli Aktivlər və Dayandırılmış Əməliyyatlar* adlı 5 sayılı MHBS-ə müvafiq qaydada uçota alınması nəzərdə tutulmuş investisiyaların "satış üçün saxlanılan" kimi təsnif edildiyi hallar istisna olunmaqla, kapital metodu əsasında bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında öz əksini tapmışdır. Kapital metoduna əsasən, asılı müəssisəyə investisiya qoyuluşu ilk olaraq maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda ilkin dəyəri ilə əks etdirilir və bu məbləğə sonradan Qrupun asılı müəssisənin mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlərdəki payının uçotda tanınması üçün düzəlişlər edilir. Qrupun asılı müəssisənin zərərində payı onun həmin müəssisədəki iştirak payından (məhiyyətə Qrupun asılı müəssisəyə xalis investisiya qoyuluşlarının bir hissəsini təşkil edən uzunmüddətli iştirak paylarının daxil olduğu) çox olarsa, Qrup sonrakı zərərlərdəki payının uçotda tanınmasını dayandırır.

Əlavə zərərlər yalnız Qrupun hüquqi, yaxud konstruktiv öhdəlikləri yaranan və ya asılı müəssisə adından ödənişlər edilən həddə qədər uçotda tanınır.

Satınalma dəyərinin alış tarixində asılı müəssisənin uçotda tanınmış müəyyən oluna bilən aktivləri, öhdəlikləri və şərti öhdəliklərinin xalis ədalətli dəyərində Qrupun payından artıq olan hər hansı hissəsi uçotda qudvil kimi tanınır və investisiyanın balans dəyərində öz əksini tapır. Təkrar qiymətləndirmədən sonra Qrupun müəyyən oluna bilən aktivlər, öhdəliklər və şərti öhdəliklərin xalis ədalətli dəyərindəki payının satınalma dəyərindən artıq olan hissəsi birbaşa mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır.

39 sayılı MUBS-in tələbləri Qrupun asılı müəssisələrə investisiya qoyuluşları üzrə dəyərsizləşmə zərərinin uçotda tanınmasının zəruri olub-olmamasını müəyyən etmək üçün tətbiq olunur. Tələb olunduqda, investisiyaların tam balans dəyəri (o cümlədən qudvil) Aktivlərin qiymətdən düşməsi adlı 36 sayılı MUBS-ə əsasən vahid bir aktiv şəklində onun bərpa dəyərinin (satış xərcləri çıxılmaqla istifadə dəyəri ilə ədalətli dəyərənə daha yüksək olanı) balans dəyəri ilə müqayisəsi vasitəsilə dəyərsizləşməni müəyyən etmək üçün yoxlanılır. Uçotda tanınmış hər hansı dəyərsizləşmə zərəri investisiyaların balans dəyərinin bir hissəsini təşkil edir. Dəyərsizləşmə zərərinin bərpa olunması 36 sayılı MUBS-ə əsasən investisiyaların bərpa dəyərinin sonradan artan həddinə qədər uçotda tanınır.

Qrup ilə onun asılı müəssisəsi arasında əməliyyatlar baş tutduğu halda, belə əməliyyatlar nəticəsində yaranmış mənfəət və zərərlər yalnız asılı müəssisədə Qrupa aidiyyəti olmayan iştirak payı həddində Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınır.

Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri

Yuxarıda əks olunan mühasibat qaydalarını tətbiq edərkən Qrup rəhbərliyindən digər mənbələrdən açıq əldə edilməsi mümkün olmayan aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə dair mühakimələr, hesablamalar və təxminlərin irəli sürülməsi tələb olunur. Hesablamalar və əlaqədar təxminlər keçmiş təcrübəyə və müvafiq hesab edilən digər amillərə əsaslanır. Faktiki nəticələr həmin təxminlərdən fərqli ola bilər.

Təxminlər və əsas götürülən ehtimallar davamlı qaydada təhlil edilir. Mühasibat təxminlərinə olan düzəlişlər, belə düzəliş yalnız onun baş verdiyi dövrə təsir göstərdikdə həmin dövrdə, cari və gələcək dövrlərə təsir göstərdikdə isə düzəlişin baş verdiyi və gələcək dövrdə tanınır.

İkinci mərhələ üzrə Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlərin tanınması

28 dekabr 2015-ci il tarixində Qrup, 5.3 milyard manat məbləğində problemli aktivlərin ondan alınmasına dair Aqrarkredit QSC-dən zəmanət məktubu əldə etmişdir. Bu zəmanət Qrupun problemli aktivlərinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 iyul 2015-ci il tarixli Fərmanına uyğun olaraq sistemli şəkildə alınması ilə bağlı Aqrarkredit QSC-nin məqsədini təsdiq edir. 16 fevral 2016-cı il tarixində ikinci mərhələ üzrə Qrupdan problemli aktivlərin alınmasını maliyyələşdirmək üçün Aqrarkredit QSC tərəfindən 4 milyard manat məbləğində istiqraz buraxılmışdır. İstiqrazlar daha sonra Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən alınmışdır. Həmçinin, maliyyə hesabatlarının 35 sayılı Qeydində açıqlandığı kimi, Qrup aktivlərin ötürülməsinin birinci və ikinci mərhələləri ilə əlaqədar hesabat ilindən sonrakı dövrdə Aqrarkredit QSC-dən 1.0 milyard manat əldə etmişdir, ikinci mərhələ üzrə tam ödənişin qəbul edilməsi isə 2016-cı ilin iyun ayının sonuna qədərki dövrdə gözlənilir.

Bu səbəbdən Qrupun rəhbərliyi Aqrarkredit QSC-dən zəmanətin alınmasının praktiki olaraq hər hansı şübhə yaratmadığı qənaətinə gəlmiş və beləliklə, 28 dekabr 2015-ci il tarixində problemli aktivlərin tanınmasını dayandıraraq ikinci mərhələ üzrə Aqrarkredit QSC-dən 5.3 milyard manat məbləğində diskontlaşdırılmış alınacaq vəsaitləri uçotda tanımışdır.

“Aqrarkredit” QSC-dən alınacaq vəsaitlər

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Birinci mərhələ	450,000	-
İkinci mərhələ	5,268,536	-
İkinci mərhələ üzrə ədalətli dəyərdəki dəyişikliklərdən yaranan ilkin zərərin tanınması	(89,613)	-
Cəmi “Aqrarkredit” QSC-dən alınacaq vəsaitlər	5,628,923	-

“Aqrarkredit” QSC-dən alınacaq vəsaitlər problemli aktivlərlə bağlı alınacaq məbləğləri və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanına əsasən ötürülmüş balansdankənar öhdəlikləri əks etdirir.

15 iyul 2015-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən imzalanmış Fərmanda Qrupdan özünün problemli aktivlərini müəyyənləşdirmək və müəyyən müddət ərzində belə aktivləri “Aqrarkredit” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatına (“Aqrarkredit”) ötürmək tələb olunur. Hər bir aktivin ötürülmə dəyəri Qrupun uçot kitablarında qeyd edildiyi kimi və müvafiq hallarda, bütün balans və balansdankənar hesabları daxil olmaqla hər hansı dəyərsizləşmə ehtiyatlarına qədərki balans dəyərini təşkil edəcəkdir.

11 avqust 2015-ci il tarixində ABB, “Aqrarkredit” QSC, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və Mərkəzi Bankı Müqavilə imzalamış və 2015-ci ildən 2017-ci ilə qədər ABB-nin problemli aktivlərinin hissə-hissə “Aqrarkredit” QSC-yə ötürülməsi barədə razılığa gəlmişlər. 28 iyul 2015-ci il tarixində ABB və “Aqrarkredit” QSC tərəfindən ilk “Borcun ötürülməsi haqqında müqavilə” imzalanmış və tərəflər problemli aktivlərin güzəştə “Aqrarkredit” QSC-yə ötürülməsi barədə razılığa gəlmişlər.

28 dekabr 2015-ci il tarixində ABB “Aqrarkredit” QSC-dən Zəmanət və Öhdəlik məktubu almışdır ki, bu məktub ABB-nin və ABB Moskvanın balans hesabatına daxil edilmiş 5.3 milyard manat məbləğində aktivin müqaviləyə uyğun olaraq qaytarılmasını nəzərdə tuturdu. 24 fevral 2016-cı il tarixində ABB və “Aqrarkredit” QSC arasında ikinci “Borcun ötürülməsi haqqında müqavilə” imzalanmış və tərəflər bu müqavilədə təqdim edilmiş ABB-yə və ABB Moskvaya məxsus xüsusi problemli aktivlərin güzəştə “Aqrarkredit” QSC-yə ötürülməsi barədə razılığa gəlmişlər.

Təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri

Aşağıda gələcək dövrlərə aid əsas fərziyyələr və hesabat dövrünün sonuna təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri göstərilir ki, bu da növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsi riskini daşıyır.

Kreditlərin və debitor borclarının dəyərsizləşməsi

Qrup dəyərsizləşməni müəyyən etmək məqsədilə kreditləri və debitor borclarını mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir. Qrupun kreditlər və debitor borcları portfelində baş vermiş dəyərsizləşmə üzrə zərərin tanınması üçün kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar yaradılır. Qrup kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara dair mühasibat təxminlərini qeyri-müəyyən hesab edir, ona görə ki, (i) onlar gələcək defolt dərəcələri barədə fərziyyələrin, eləcə də dəyərsizləşmiş kreditlər və debitor borcları ilə bağlı potensial itkilərin qiymətləndirilməsinin yaxın keçmişdəki fəaliyyət nəticələrinə əsaslanması səbəbindən vaxtaşırı olaraq dəyişikliklərə çox məruz qalır və (ii) Qrupun hesabladığı zərər ilə faktiki zərər arasında hər hansı əhəmiyyətli fərq müqabilində ondan gələcək dövrlərdə maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə biləcək ehtiyatların qeyd edilməsi tələb oluna bilər. Borcalanlar maliyyə çətinlikləri ilə üzləşdikdə və belə borcalanlara dair tarixi məlumat mənbələri az sayda olduqda, Qrup hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləğini hesablamaq üçün rəhbərliyin mülahizələrindən istifadə edir. Eyni ilə, Qrup keçmiş fəaliyyət nəticələri, keçmiş müştəri davranışı, qrup daxilində borcalanın ödəniş etmə vəziyyətindəki mənfi dəyişiklikləri göstərən müşahidə oluna bilən məlumatlar, eləcə də qrup daxilində aktiv üzrə öhdəliyin yerinə yetirilməməsi halları ilə əlaqəli olan ölkə və yerli iqtisadi şəraitlərə əsaslanmaqla gələcək pul axınlarındakı dəyişiklikləri hesablayır. Rəhbərlik kredit riski ilə səciyyələnən aktivlər halında əvvəllər baş vermiş zərər üzrə keçmiş təcrübəyə və kreditlər qrupunda olduğu kimi dəyərsizləşməyə dəlalət edən obyektiv sübutlara əsaslanan ehtimallardan istifadə edir. Qrup tarixi məlumatlarda əksini tapmamış hazırkı şəraitlərin qeyd edilməsi məqsədilə kreditlər qrupu üzrə müşahidə oluna bilən məlumatlara düzəliş etmək üçün rəhbərliyin mühakimələrindən istifadə edir. Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat müddəasının daxil edilməsi mövcud iqtisadi və siyasi şəraitlərə əsasən müəyyən olunmuşdur. Qrup Azərbaycan Respublikasında belə şəraitlərdə hansı dəyişikliklərin baş verəcəyini və belə dəyişikliklərin gələcək dövrlərdə maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara necə təsir göstərəcəyini qabaqcadan söyləmək iqtidarında deyil.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə kreditlər və debitor borclarının ümumi məbləği müvafiq olaraq 6,557,376 min manat və 8,704,795 min manat, dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatların məbləği isə müvafiq olaraq 921,793 min manat və 849,804 min manat təşkil etmişdir.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

33 sayılı qeyddə izah edildiyi kimi, Qrup müəyyən növlü maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablamaq üçün müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ilkin məlumatlardan ibarət qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir. 33 sayılı qeyddə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyənləşdirilməsində tətbiq edilən əsas fərziyyələrə dair müfəssəl məlumat, eləcə də belə fərziyyələr üzrə həssaslıq təhlilinin təfərrüatları göstərilir. Rəhbərlik hesab edir ki, tətbiq olunan seçilmiş qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələr maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün məqsədəuyğundur.

Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlərin tanınması

28 dekabr 2015-ci il tarixində Qrup 5.3 milyard manat məbləğində problemli aktivlərin ondan alınmasına dair Aqrarkredit QSC-dən zəmanət məktubu əldə etmişdir. Bu zəmanət, Qrupun problemli aktivlərinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 iyul 2015-ci il tarixli Fərmanına uyğun olaraq sistemli şəkildə alınması ilə bağlı Aqrarkredit QSC-nin məqsədini bir daha təsdiq etdi. 16 fevral 2016-cı il tarixində Qrupdan problemli aktivlərin alınmasını maliyyələşdirmək üçün Aqrarkredit QSC tərəfindən 4 milyard manat məbləğində istiqraz buraxılmışdır. İstiqrazlar daha sonra Azərbaycan Respublikasının Hökuməti tərəfindən əldə olunmuşdur. Həmçinin, maliyyə hesabatlarının 35 sayılı Qeydində açıqlandığı kimi, Qrup hesabat ilindən sonrakı dövr üzrə Aqrarkredit QSC-dən 990 milyon manat əldə etmişdir.

Bu səbəbdən Qrupun rəhbərliyi Aqrarkredit QSC-dən zəmanətin alınmasının praktiki olaraq hər hansı şübhə yaratmadığı qənaətinə gəlmiş və beləliklə, 28 dekabr 2015-ci il tarixində problemli aktivlərin tanınmasını dayandıraraq Aqrarkredit QSC-dən 5.3 milyard məbləğində alınacaq vəsaitləri uçotda tanımışdır.

Əmlak və avadanlığın faydalı istismar müddəti

Yuxarıda göstəriləndiyi kimi, Qrup hər hesabat ilinin sonunda əmlak və avadanlıqlarının hesablanmış faydalı istismar müddətlərini nəzərdən keçirir.

Yenidən qiymətləndirilmiş məbləğlərlə uçotda əks etdirilən tikililər

Tikililər uçotda təkrar qiymətləndirilmiş məbləğlərlə ölçülür. Sonuncu belə qiymətləndirmə 30 iyun 2013-cü il tarixinə təsadüf etmişdir. Növbəti təkrar qiymətləndirmənin əsas etibarı ilə 30 iyun 2016-cı il tarixinə həyata keçiriləcəyi planlaşdırılır. Təkrar qiymətləndirilmiş əmlakın 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə balans dəyəri müvafiq olaraq 92,360 min manat və 72,162 min manat təşkil etmişdir.

Digər borc alınmış vəsaitlər

Rəhbərlik 31 dekabr 2015-ci il tarixinə beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış 2,262,979 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 1,563,366 min manat) məbləğində kredit və əlaqəli kredit vermənin uçotda ilkin tanınması ilə bağlı gəlir və ya zərərin yarana biləcəyini nəzərdən keçirdi. Bank beynəlxalq maliyyə institutlarından belə institutların inkişaf etməkdə olan ölkələrə təqdim etdiyi kreditlər üzrə faiz dərəcəsi ilə uzun müddətli maliyyələşdirmə vəsaitləri əldə edir ki, bu faiz dərəcələri də Bankın yerli kredit təşkilatlarından əldə edə biləcəyi vəsaitlər üzrə təklif olunan faiz dərəcələrindən az ola bilər. Belə borc götürülmüş vəsaitlərin 31 dekabr 2015-ci il tarixinə məbləği 236,674 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 240,510 min manat) təşkil etmişdir. Belə maliyyələşdirmə sayəsində Bank xüsusi müştərilərinə əlverişli faiz dərəcəsi ilə vəsaitlər təqdim edə bilər. Əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflərlə həyata keçirildiyi üçün rəhbərliyin mülahizəsinə görə belə vəsaitlər və əlaqəli kreditvermələr bazar faiz dərəcəsi ilə təqdim olunur və gəlir və zərərin ilkin tanınması baş verməməlidir. Belə mülahizələrini irəli sürərkən rəhbərlik həmçinin belə alətləri ayrı bazar segmenti kimi nəzərdə tutmuşdur.

Aşağı faiz dərəcəsi ilə kreditlər

Rəhbərlik müəyyən kredit və avanslar üçün müqavilə üzrə faiz dərəcəsinin 5% və ya daha az təşkil etdiyi halda müvafiq bazar dərəcələrini nəzərdə tutmuşdur. Belə kreditlərin 31 dekabr 2015-ci il tarixinə məbləği 633,449 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 5% və ya daha az - 272,267 min manat) təşkil etmişdir. Rəhbərliyin hesablamalarına görə belə kreditlər üzrə müqavilə əsasında təqdim olunan faiz dərəcələri müəyyən hissəsi dövlət orqanları və dövlət müəssisələrinə verilmiş belə kreditlər üzrə təqdim olunan vəsaitlərin ən yüksək dəyərlə və ən səmərəli şəkildə istifadə alternativləri ilə eyni tutulur. Rəhbərlik sözügedən borc götürülmüş vəsaitlər üzrə faiz dərəcələrinin təqdim olunmuş vəsaitlərin ən yüksək dəyərli və ən səmərəli şəkildə istifadə imkanlarından fərqli olduğu qənaətinə gələrsə, bu kreditlər üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əks olunmuş balans dəyəri və faiz gəliri habelə kreditlərin verilməsi üzrə zərərlər daxilində qeyd edilmiş məbləğlər fərqli ola bilərdi.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycanın, Rusiyanın və Gürcüstanın vergi, valyuta və gömrük fəaliyyəti haqqında qanunvericilikləri müxtəlif formada şərh oluna bilər. 32 sayılı qeyddə baxın.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların uçotda ilkin tanınması

Adi fəaliyyət zamanı Qrup əlaqəli tərəfləri ilə əməliyyatlar həyata keçirir. 39 sayılı MUBS-ı maliyyə alətlərinin uçotda ədalətli dəyər əsasında ilkin tanınmasını tələb edir. Mühakimələr belə əməliyyatlar üçün fəal bazarın mövcud olmadığı şəraitdə onların bazar və ya bazardan kənar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsinə dair qərar verildikən istifadə olunur. Mühakimələr əlaqəli olmayan tərəflərlə həyata keçirilən bənzər əməliyyatlar üçün qiymətlərin müəyyənləşdirilməsinə və effektiv faiz dərəcəsinin təhlilinə əsaslanır. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıq vəsaitlər haqqında məlumatlar 34 sayılı qeyddə açıqlanır.

Kapital adekvatlığı əmsalı

Kapital adekvatlığı əmsalı Kapitalın Ölçülməsi və Kapital Standartlarına dair Beynəlxalq Konvensiyanın (1988-ci ilin iyul ayı, 2005-ci ilin noyabr ayına yenilənmiş variantda) (yaxud kapital norması haqqında Bazəl razılaşması) tələblərinə müvafiq olaraq hesablanır. Belə tələblər müxtəlif cür şərh oluna bilər və buna görə də kapitalın adekvatlığı əmsalının hesablanmasına daxil edilmiş məbləğlərin əks olunması, çıxarılması və ya təsnifləndirilməsinin məqsədəuyğun olub-olmaması rəhbərliyin mülahizələrini tələb edir, məsələn, riskə qarşı ölçülmüş ümumi aktivlərin hesablanması məqsədilə məhdud istifadəli müştəri hesablarının ördüyü balansdankənar öhdəliklərin 0% dərəcəli risk daşıyıb-daşmadığının müəyyənləşdirilməsi halında. Hazırda rəhbərlik hesab edir ki, balansdankənar belə öhdəliklər kapital adekvatlığının hesablanması məqsədləri üçün 0% dərəcəli risk daşıyır.

Likvidliyin uyğunsuzluğu

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına 30 sayılı qeyddə açıqlandığı kimi, Qrupun 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə on iki aya qədərki dövr üzrə yığılan mənfi likvidlik kəsiri vardır. Rəhbərlik müddəti on iki aya qədər olan cəlb edilmiş öhdəliklərini qarşılamaq üçün lazımi vəsaitlərin əldə edə biləcəyini ehtimal edir. Xüsusilə də, rəhbərlik ehtimal edir ki, Qrupun səhmdarları tərəfindən edilən davamlı yardım və beynəlxalq maliyyə institutlarından borc vəsaitlərini cəlb etmək imkanları onun 30 sayılı qeyddə açıqlanan öhdəliklərinin ödənilməsi tələb olunduğu təqdirdə lazımi vəsaitləri əldə etmək imkanlarını təmin edir.

3. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS) TƏTBİQİ

Qrup Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSŞ) və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən buraxılmış yeni və ya düzəliş edilmiş aşağıdakı standart və şərhləri qəbul etmişdir ki, bunlar da 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə Qrupun illik konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına tətbiq olunmuşdur:

Maliyyə hesabatlarında təqdim olunan məbləğlərə təsir edən MHBS-lərə düzəlişlər

Cari ildə hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında təqdim olunan məbləğlərə təsir etməyən aşağıdakı yeni və düzəliş edilmiş Standartlar və Şərhlər qəbul olunmuşdur.

- MUBS 19-a düzəlişlər – *Müəyyən olunmuş müavinət planları: İşçilər tərəfindən ödəmələr*;
- 2010-2012-cilləri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər;
- 2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər.

MUBS 19-a düzəlişlər – Müəyyən olunmuş müavinət planları: İşçilər tərəfindən ödəmələr. Düzəlişlər Qrupdan işçilər tərəfindən ödəmələrlə bağlı aşağıdakı kimi uçot aparılmasını tələb edir:

- İşçilərin könüllü ödəmələri müvafiq ödənişlər üzrə xidmətlərin dəyərində azalma kimi tanınır.

- Müavinət planında qeyd edilən işçi ödəmələri xidmətlərlə bağlı olduqda xidmətlərin dəyərində azalma kimi tanınır. Xüsusilə də, belə ödənişin məbləği xidmət müddətindən asılı olduqda, xidmətlərin dəyəri mənfəətin bölüşdürüldüyü qaydada ödəmələri xidmətlərin göstərildiyi dövrlərə aid etməklə azaldılır. Digər tərəfdən belə ödəmələr əmək haqqının sabit faizi şəklində (yəni xidmət müddətindən asılı olmayaraq) müəyyən olunduqda, Qrup xidmətin dəyərindəki azalmanı müvafiq xidmətlərin göstərildiyi dövrdə tanıyır.

Qrup müəyyən olunmuş müavinət planlarına malik olmadığı üçün bu düzəlişlərin onun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri yoxdur.

2010-2012-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2010-2012-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlərə aşağıda icmal verilən müxtəlif MHBS-lərə düzəlişlər daxildir.

MHBS 2-yə düzəlişlər “hüquqların verilməsi şəraiti” və “bazar şəraiti” analayışına dəyişikliklər edir və əvvəllər “hüquqların verilməsi şəraiti” analayışına daxil olan “fəaliyyət şəraiti” və “xidmət şəraiti” anlayışlarını əlavə edir.

MHBS 3-ə düzəlişlər aktiv və ya öhdəlik kimi təsnifləşdirilən şərti ödənişlərin, bu ödənişlərin MUBS 39 və ya MHBS 9-a əsasən maliyyə aləti və yaxud qeyri-maliyyə aktivləri və ya öhdəliyi olub-olmamasından asılı olmayaraq hər hesabat tarixinə ədalətli dəyərle ölçülməsinə aydınlıq gətirir.

MHBS 8-ə düzəlişlər əməliyyat seqmentlərinə məcmu meyarı tətbiq edərkən rəhbərlik tərəfindən verilən qərarların açıqlanmasını tələb edir və seqment aktivləri əsas əməliyyat rəhbərinə daimi qaydada təqdim olunduğu halda, hesabat olunmalı seqmentlərə aid aktivlərin müəssisənin aktivləri ilə üzləşdirilməsinə aydınlıq gətirir.

MHBS 13-lə bağlı qərarların əsasını təşkil edən düzəlişlər MHBS 13-ün və MUBS 39 və MHBS 9-a növbəti düzəlişlərin buraxılmasının qeyri-müəyyən faiz dərəcəsi olan qısamüddətli debitor borcların və kreditor borcların endirim etmədən onların hesab fakturada göstərilən məbləğlərinə (endirim məbləği kiçik olarsa) nisbətə ölçülməsi imkanlarının dəyişmədiyinə aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlərin dərhal qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulmuşdur.

MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər torpaq, tikili və avadanlıq obyektləri və qeyri-maddi aktivlər yenidən qiymətləndirildikdə yığılmış köhnəlmə/amortizasiya ilə bağlı uçotdakı uyğunsuzluqları aradan qaldırır. Düzəliş edilmiş standartlar ümumi balans dəyərinin aktivin balans dəyərinin yenidən qiymətləndirmə məbləğinə uyğun şəkildə düzəliş edilməsinə və yığılmış köhnəlmə/amortizasiyanın ümumi balans dəyəri ilə yığılmış dəyərsizləşmə zərərərini nəzərə aldıqdan sonra yaranan balans dəyəri arasındakı fərqdən ibarət olduğuna aydınlıq gətirir.

MUBS 24-ə düzəlişlər hesabatçı müəssisəyə əsas idarəedici heyət xidmətlərini göstərən idarəetmə müəssisəsinin hesabatçı müəssisənin əlaqəli tərəfi olduğuna aydınlıq gətirir. Nəticədə, hesabatçı müəssisə xidmətlərin ödənilməsi ilə bağlı çəkilmiş xərcləri və ya əsas idarəedici heyət xidmətlərinin təmin edilməsi ilə əlaqədar idarəetmə müəssisəsi üzrə kreditor borcları əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar kimi açıqlamalılardır. Lakin belə ödənişin tərkib hissələrinin açıqlanması tələb olunmur.

Bu düzəlişlərin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri yoxdur.

2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlərə aşağıdakı müxtəlif MHBS-lərə düzəlişlər daxildir.

MHBS 3-ə düzəlişlər standartın birgə müəssisələrin öz maliyyə hesabatlarında birgə müəssisələrin bütün növlərinin formalaşdırılması uçotuna şamil edilmədiyinə aydınlaşdırır.

MHBS 13-ə düzəlişlər, MUBS 39 və MHBS 9-a daxil olan və bu standartlara uyğun uçota alınan bütün müqavilələrin MUBS 32-dəki maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri anlayışına uyğun gəlməyə belə, maliyyə aktivləri və öhdəlikləri qrupunun ədalətli dəyərinin xalis əsasda ölçülməsi ilə bağlı portfel istisnalarının əhatə dairəsinə aid olub-olmamasına aydınlıq gətirir.

MUBS 40-a düzəlişlər MUBS 40 və MHBS 3-ün qarşılıqlı istisna olmadığına və hər iki standartın tətbiqinin tələb oluna biləcəyinə aydınlıq gətirir. Nəticədə investisiya mülkiyyətini alan müəssisə əmlakın MUBS 40-dakı investisiya mülkiyyəti anlayışına və əməliyyatların MHBS 3 üzrə müəssisələrin birləşməsi əməliyyatlarına nə dərəcədə uyğun olduğuna aydınlıq gətirir.

Bu düzəlişlərin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri yoxdur.

Qrup buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş hər hansı digər standartı, düzəlişi və ya şərhini daha erkən tətbiq etməmişdir.

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş MHBS-lər

Qrup buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş aşağıdakı yeni və düzəliş edilmiş MHBS-ləri tətbiq etməmişdir:

- MHBS 9 *Maliyyə Alətləri*²;
- MHBS 14 *Təxirə salınmış tarif düzəlişləri üzrə hesablar*¹;
- MHBS 15 *Müştərilərlə Müqavilə üzrə Gəlirlər*²;
- MHBS 16 *Lizinq*;
- MHBS 11-ə düzəlişlər – *Birgə Əməliyyatlarda İştirak Paylarının Alışının Uçotu*¹;
- MUBS 1-ə düzəlişlər – *Məlumatın açıqlanması üzrə təşəbbüslər*¹;
- MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər – *Məqbul Köhnəlmə və Amortizasiya Metodlarının Aydınlaşdırılması*¹;
- MUBS 16 və MUBS 41-ə düzəlişlər – *Kənd təsərrüfatı: Bar verən Bitkilər*¹;
- MUBS 27-ə düzəlişlər – *Fərdi Maliyyə Hesabatlarında İştirak Payı Metodu*¹;
- MHBS 10 və MUBS 28-ə düzəlişlər – *İnvestor ilə Asılı müəssisə və ya Birgə Müəssisə arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi*¹;
- MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28-ə düzəlişlər – *İnvestisiya müəssisələri : konsolidasiya tələbi üzrə istisnanın tətbiqi*¹.
- 2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər

¹ Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

² Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 yanvar 2019-cu il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

MHBS 9 *Maliyyə Alətləri*. 2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış MHBS 9 maliyyə aktivlərinin təsnifatı və qiymətləndirilməsi üçün yeni tələbləri təqdim edir. Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi, habelə tanınmasının dayandırılması ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi məqsədilə 2010-cu ilin oktyabrında, ümumi hecinq uçotu ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi üçün 2013-cü ilin noyabrında MHBS 9-a düzəliş olunmuşdur.

2014-cü ilin iyul ayında BMUSŞ əsasən maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşmə tələblərini, habelə bəzi sadə borc alətləri üçün “digər məcmu gəlirdə ədalətli dəyərlə ölçülmə” kateqoriyasını tətbiq etməklə təsnifləşdirmə və ölçülmə tələbləri ilə bağlı məhdud düzəlişləri əks etdirən MHBS 9-un yekun versiyasını hazırlamışdır. MHBS 9-un məqsədi Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə adlı MUBS 39-u əvəz etməkdən ibarətdir.

MHBS 9 üzrə əsas tələblər aşağıdakılardan ibarətdir:

- **Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi.** Maliyyə aktivləri onların saxlandığıları biznes modelinə və müqavilə üzrə pul daxilolmalarının göstəricilərinə istinad etməklə təsnifləşdirilir. Xüsusilə də, müqavilə üzrə pul daxilolmalarının yığılması məqsədini daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılan və müqavilə üzrə pul daxilolmaları yalnız əsas borc məbləği, eləcə də ödənilməmiş əsas borc məbləği üzrə faizlərin ödənilməsindən ibarət olan borc alətləri adətən ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülür. MHBS 9-un 2014-cü il versiyası müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması və maliyyə aktivlərinin satılmasından, eləcə də ilkin tanınmadan sonra digər məcmu gəlirlər hesabatında ədalətli dəyərlə tanınan belə maliyyə aktivləri üzrə müəyyən olunmuş tarixlərdə qalıq borclar üzrə əsas borc və faiz məbləğlərinin toplanmasından ibarət olan biznes modeli çərçivəsində borc alətləri üçün “digər məcmu gəlirlər üzrə ədalətli dəyər” kateqoriyasını təqdim edir. Bütün digər borc və kapital investisiyaları ədalətli dəyərlə ölçülür. Bundan başqa, Maliyyə alətləri haqqında MHBS 9-a əsasən müəssisələr yalnız dividend üzrə gəliri mənfəət və ya zərər hesabatlarında tanımaq şərtlə kapital investisiyasının (ticarət üçün saxlanılmayan) ədalətli dəyərində sonrakı dəyişikliklərin digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda təqdim edilməsi ilə bağlı yekun seçim edə bilərlər.

- **Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi.** Maliyyə öhdəlikləri MUBS 39-da olduğu kimi eyni tərzdə təsnifləşdirilir, lakin müəssisənin öz kredit riskinin ölçülməsinə tətbiq olunan tələblər üzrə fərqlər mövcuddur. MHBS 9 maliyyə öhdəliyinin kredit riskindəki dəyişikliklərə şamil olunan belə öhdəliyin ədalətli dəyərində dəyişiklik məbləğinin (öhdəliklərin kredit riskində dəyişikliklərin təsirinin digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınması mənfəət və ya zərər üzrə uçot uyğunsuzluğu əmələ gətirməyənədək) digər məcmu gəlirlərdə tanınmasını tələb edir. Maliyyə öhdəliyinin kredit riskinə şamil olunan ədalətli dəyər dəyişiklikləri daha sonra mənfəət və ya zərər üzrə yenidən təsnifləşdirilir.
- **Dəyərsizləşmə.** MHBS 9-un 2014-cü il versiyası maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi ilə bağlı MUBS 39-dakı "çəkilməmiş kredit zərərləri modeli"nin əksinə olaraq "gözlənilən kredit zərərləri modeli"ni təqdim edir. Gözlənilən kredit zərərləri modeli kredit riskindəki dəyişiklikləri əks etdirmək üçün müəssisə tərəfindən belə kredit zərərlərinin və onlarla bağlı dəyişikliklərin ilkin tanınma dövründən başlayaraq hər hesabat tarixində uçota alınmasını tələb edir. Digər sözlərlə desək, kredit hadisəsinin kredit zərəri tanınmamışdan əvvəl baş verməsi artıq vacib deyil.
- **Hecinqin uçotu.** Yeni ümumiləşdirilmiş hecinq uçotu tələbləri hazırda MUBS 39-a daxil olan hecinq uçotu mexanizmlərinin 3 növünü özündə birləşdirir. MHBS 9-a əsasən hecinq uçotuna uyğun olan əməliyyatların növləri, xüsusilə hecinq alətlərinə aid olan alətlərin növlərinin artırılması və hecinq uçotunun tətbiq olunduğu qeyri-maliyyə alətlərinin risk komponentlərinin növləri ilə bağlı daha geniş imkanlar verilir. Bundan əlavə, effektivlik testi öyrənilmiş və "iqtisadi münasibətlər"in əsasları ilə əvəzlənmişdir. Həmçinin, keçmiş dövrlərə şamil olunmaqla qiymətləndirmə artıq tələb edilmir. Müəssisədə riskin idarə edilməsi fəaliyyətlərinə dair təkmilləşdirilmiş açıqlama tələbləri tətbiq olunmuşdur.
- **Tanınmanın dayandırılması.** Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması üçün tələblər MUBS 39-dan köçürülmüşdür.

Bu standart daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minir. MHBS 9-un tətbiqi ilə bağlı seçilmiş yanaşmadan asılı olaraq keçid 1 tarixdən və ya müxtəlif tələblərin ilkin tətbiqi üçün daha çox tarixdən ibarət ola bilər.

Qrupun rəhbərliyi gələcəkdə MHBS 9-un tətbiqinin onun maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin hesabat olunan məbləğlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə biləcəyini düşünür. Lakin ətraflı təhlil başa çatmayanadək bu standartın təsiri ilə bağlı müvafiq təxminlərin verilməsi mümkün deyil.

MHBS 14 Təxirə salınmış tarif düzəlişləri üzrə hesablar. MHBS 14 Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarını ilk dəfə qəbul edən müəssisəyə MHBS-lərin ilkin tanınması zamanı və sonrakı maliyyə hesabatlarında "Təxirə salınmış tarif düzəlişləri üzrə hesab qalıqlarının" uçotunu əvvəlki ÜQMUP əsasında davam etdirməyə icazə verir.

MHBS 14-ün tətbiqi gələcəkdə Qrupun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsir göstərməyəcəkdir, belə ki, Qrup MHBS-ləri ilk dəfə qəbul edən müəssisələrdən deyil.

MHBS 15 Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər. 2014-cü ilin may ayında müəssisələr üçün müştərilərlə müqavilələrdən yaranan gəlirin tam vahid uçot modelini müəyyən edən 15 sayılı MHBS buraxılmışdır. Qüvvəyə mindikdən sonra MHBS 15 gəlirin tanınmasına dair Gəlir adlı MUBS 18-i, Tikinti Müqavilələri adlı MUBS 11-i və əlaqədar şərhləri əhatə edən mövcud qaydaları əvəz edəcək.

MHBS 15-in əsas prinsipi ondan ibarətdir ki, müəssisə öz gəlirini müştərilərə təqdim olunan mallar və xidmətlər və bunun müqabilində əldə etməsi gözlənilən vəsaitlər həcmində tanımalıdır. Xüsusilə, bu standart müştərilərlə müqavilələrə tətbiq olunacaq vahid və prinsiplərə əsaslanan beş mərhələli model təqdim edir.

Model üzrə beş mərhələ aşağıda göstərilmişdir:

- Müştəri ilə müqaviləni müəyyən etmək;
- İşin icrası üzrə müqavilə öhdəliklərini müəyyən etmək;
- Əməliyyat qiymətini müəyyən etmək;
- Əməliyyat qiymətini müqavilə üzə öhdəliklər arasında bölüşdürmək;
- İşin icrası üzrə müqavilə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə (eyni zamanda və ya dövr ərzində) gəliri tanımaq.

MHBS 15-ə əsasən müəssisə, müqavilə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə (eyni zamanda və ya dövr ərzində), yəni belə öhdəliyin əsasını təşkil edən mal və ya xidmətlərə “nəzarət” müştəriyə ötürüldükdə gəliri tanıyır. Standarta, həmçinin, gəlirin tanınma zamanı, dəyişən ödənişlərin, müqavilənin icrası və əldə edilməsi xərclərinin uçotu, eləcə də müxtəlif əlaqədar məsələlər ilə bağlı qaydalar daxil olunmuşdur. Həmçinin, MHBS 15-də ətraflı açıqlamalar tələb olunur.

Qrupun rəhbərliyi düşünür ki, gələcəkdə 15 sayılı MHBS-in tətbiqi gəlirin tanınma məbləğinə və vaxtına təsir göstərə bilər. Lakin ətraflı təhlil başa çatmayanadək bu standartın təsiri ilə bağlı müvafiq təxminlərin verilməsi mümkün deyil.

MHBS 11-ə düzəlişlər – *Birgə Əməliyyatlarda İştirak Paylarının Alışının Uçotu*. MHBS 11-ə düzəlişlər Müəssisələrin Birləşməsi haqqında MHBS 3-də müəyyən edilən biznesin təşkilindən ibarət birgə əməliyyatlar üzrə iştirak paylarının alınması ilə bağlı uçot qaydalarını təqdim edir. Xüsusilə bu düzəlişlərdə MHBS 3 əsasında müəssisələrin birləşməsi üçün müvafiq uçot prinsipləri və tətbiq olunmalı digər standartlar (məsələn, alış zamanı təxirə salınmış vergilərin tanınması ilə əlaqədar “Mənfəət vergisi” adlı MUBS 12 və birgə əməliyyatın alınması zamanı qudvilin aid edildiyi gəlir gətirən aktivlərin dəyərsizləşmə testi haqqında “Aktivlərin dəyərsizləşməsi” adlı MUBS 36) açıqlanır. Eyni tələblər birgə əməliyyatların formalaşdırılmasına yalnız və yalnız o halda tətbiq olunur ki, birgə əməliyyat üzrə hazırkı biznesi belə birgə əməliyyatda iştirak edən tərəflərdən biri dəstəklənmiş olsun. Həmçinin, birgə əməliyyatçıdan MHBS 3-də və müəssisələrin birləşməsi ilə əlaqəli digər standartlarda tələb olunan müvafiq məlumatın açıqlanması tələb olunur.

Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixdən başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlərdə baş vermiş birgə əməliyyatlar üzrə (burada birgə əməliyyat fəaliyyətləri MHBS 3-də müəyyən olunan müəssisələrdən ibarət olduğundan) payların alınmasına şamil olunmaqla gələcək dövrlər üzrə tətbiq edilməlidir. Qrupun rəhbərliyi belə əməliyyatlar yaranarsa, MHBS 11-ə bu düzəlişlərin tətbiqinin gələcəkdə Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünür.

MUBS 1-ə düzəlişlər – *Məlumatın açıqlanması üzrə təşəbbüslər*. Düzəlişlər məlumatın açıqlanması prinsiplərinə aydınlıq gətirir. Maddilik anlayışı daha geniş şəkildə verilmişdir. Məlumatın ümumiləşdirilməsi və təsnifləşdirilməsi tələbləri müəyyən olunur, maddilik prinsipinin maliyyə hesabatlarının bütün hissələrinə, hətta standartda spesifik açıqlamalar tələb olunduqda belə maddilik meyarının tətbiq edilməsinə aydınlıq gətirir. Həmçinin standartda məlumatın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda, məcmu gəlirlər haqqında hesabatda, eləcə də Maliyyə hesabatlarındakı qeydlərin ardıcılığı ilə təqdim edilməsinə dair daha ətraflı tövsiyələr təqdim olunur.

MUBS 1-ə düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixdən başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün tətbiq edilir. Qrupun rəhbərliyi MUBS 1-ə bu düzəlişlərin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünür.

MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər – *Məqbul Köhnəlmə və Amortizasiya Metodlarının Aydınlaşdırılması*. MUBS 16-ya düzəlişlər müəssisələrə əsas vəsaitlər üçün gəlirə əsaslanan köhnəlmə metodundan istifadə etməyi qadağan edir. MUBS 38-ə düzəlişlərdə irəli sürülən təkzib oluna bilən fərziyyəyə görə gəlir qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası üçün müvafiq əsas deyildir. Fərziyyə yalnız aşağıdakı iki halda təkzib oluna bilər:

- (a) Qeyri-maddi aktiv gəlir ölçüsü kimi ifadə olunduqda; və ya
- (b) Qeyri-maddi aktivlər üzrə gəlir və iqtisadi mənfəətdən istifadənin sıx əlaqəsi nümayiş olunduqda.

Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı gələcək dövrlər üçün tətbiq edilir. Hazırda Qrup əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin köhnəlməsi və amortizasiyası üçün düz xətt metodundan istifadə edir. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, düzxətli köhnəlmə metodu müvafiq aktivlərə aid olan iqtisadi mənfəətdən istifadəni əks etdirmək üçün ən uyğun metoddur, müvafiq olaraq bu düzəlişlərin MUBS 16 və MUBS 38-ə tətbiqinin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünür.

MUBS 16 və MUBS 41-ə düzəlişlər – *Kənd təsərrüfatı: Bar verən bitkilər*. MUBS 16 və MUBS 41-ə düzəlişlər bar verən bitkiləri müəyyən edir və bar verən bitkilər anlayışına uyğun olan bioloji aktivlərin MUBS 41 əvəzinə MUBS 16-ya müvafiq olaraq torpaq, tikili və avadanlıq kimi uçota alınmasını tələb edir. Bar verən bitkilər üzərindəki məhsulların uçotu MUBS 41-ə əsasən kənd təsərrüfatı məhsulları kimi tanınmaqda davam edir.

Qrup kənd təsərrüfatı fəaliyyəti ilə məşğul olmadığından rəhbərlik bu düzəlişlərin qəbul edilməsinin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı təsir edəcəyini düşünür.

MUBS 27-yə düzəlişlər – Fərdi Maliyyə Hesabatlarında İştirak Payı Metodu. MUBS 27-yə düzəlişlərə əsasən iştirak payı metodu törəmə, birgə və asılı müəssisələrdəki investisiyaların uçotu zamanı müəssisə tərəfindən müvafiq metodlardan biri kimi tətbiq edilə bilər. Erkən tətbiqinə icazə verilməklə düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixindən qüvvəyə minir. Şirkət fərdi maliyyə hesabatları hazırlamadığından Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin müəssisənin maliyyə hesabatlarına təsir edəcəyini düşünmür.

MHBS 10 və MUBS 28-ə düzəlişlər – İnvestor ilə Asılı müəssisə və ya Birgə Müəssisə arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi. MHBS 10 MUBS 28-ə düzəlişlər İnvestor ilə asılı müəssisə və ya birgə müəssisə arasında aktivlərin satışı və ya ötürülməsi hallarına tətbiq edilir. Xüsusilə də, düzəlişlər asılı və ya birgə müəssisələr ilə əməliyyat üzrə biznes hesab olunmayan və kapitalda iştirak metodu əsasında uçota alınan törəmə müəssisədə nəzarətin itirilməsindən yaranan gəlirlərin və zərərlərin ana müəssisənin mənfəət və ya zərərlərində yalnız həmin asılı və ya birgə müəssisələrdəki əlaqəli olmayan investitorun payına uyğun şəkildə tanınmasını bəyan edir.

Eynilə, hər hansı keçmiş törəmə müəssisədə saxlanılan investisiyaların ədalətli dəyərədək yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan (asılı və ya birgə müəssisəyə investisiya kimi təsnifləşdirilən və kapitalda iştirak payı metodu ilə uçota alınan) gəlirlər və zərərler əvvəlki ana müəssisənin mənfəət və ya zərərində yalnız yeni asılı və ya birgə müəssisələrdəki əlaqəli olmayan investitorun payına uyğun şəkildə tanınır.

Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixdən başlayan və ya ondan sonrakı gələcək illik dövrlərdə baş verən əməliyyatlara tətbiq olunmalıdır. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, bu MHBS 10 və MUBS 28-ə düzəlişlərin tətbiq edilməsi gələcəkdə belə əməliyyatlar yaranarsa Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edə bilər.

MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28-ə düzəlişlər – İnvestisiya müəssisələri: Konsolidasiya tələbi üzrə istisnanın tətbiqi. MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28-ə düzəlişlər hətta investisiya müəssisəsi bütün törəmə müəssisələrini MHBS-a uyğun olaraq ədalətli dəyərlə uçota alsa belə, investisiya müəssisəsinin törəməsi olan ana müəssisənin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması tələbi üzrə istisnadan istifadə edə bilməsinə aydınlıq gətirir. Həmçinin düzəlişlər investisiya müəssisəsinin investisiya fəaliyyətləri ilə bağlı xidmətlər göstərən öz törəmə müəssisələrini konsolidə etməsi tələbinin yalnız investisiya müəssisəsi olmayan törəmə müəssisələrə şamil olunmasına aydınlıq gətirir.

Qrupun rəhbərliyi MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28-ə bu düzəlişlərin tətbiqinin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünmür belə ki, Qrup investisiya müəssisəsi deyildir və investisiya müəssisi kimi formalaşan hər hansı holdingi, törəmə, asılı və ya birgə müəssisəsi yoxdur.

2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər müxtəlif MHBS-lərə aşağıdakı düzəlişlərdən ibarətdir.

MHBS 5-ə düzəlişlər aktivlərin və ya satış qrupunun satış üçün saxlanılan kateqoriyasından təsisçilərə paylanma kateqoriyasına və ya əksinə yenidən təsnifləşdirilməsinin satış planına və ya təsisçilərə paylanma planına dəyişikliklər kimi nəzərdə tutulmadığına və yeni satış metoduna aid təsnifləşdirmə, təqdimat və ölçülmə tələblərinin tətbiq edilməli olduğuna aydınlıq gətirir. Bundan əlavə, düzəlişlər təsisçilərə paylanma üçün saxlanılan kateqoriyasına və satış üçün saxlanılan kateqoriyasına uyğun olmayan aktivlərin satış üçün saxlanılan kimi təsnifləşdirilməyən aktivlər qismində uçota alınmasına aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlər gələcək dövrlər üzrə tətbiq olunmalıdır.

MHBS 7-yə düzəlişlər xidmət müqaviləsinin köçürülmüş aktivlə bağlı tələb olunan açıqlama üzrə belə aktivə şamil olunub-olunmamasını aydınlaşdırmaq üçün əlavə qaydaları təqdim edir. Bundan əlavə, MHBS 7-yə edilən düzəlişlər maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üzrə açıqlama tələblərinin yığcam aralıq maliyyə hesabatlarına bütün aralıq dövrlər üzrə daxil edilməsinin açıq şəkildə tələb olunmadığına, lakin MUBS 34-ün tələblərini yerinə yetirmək üçün yığcam aralıq maliyyə hesabatlarına daxil edilməsinin tələb oluna biləcəyinə aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlər keçmiş dövrlər üzrə tətbiq olunmalıdır.

MUBS 19-a düzəlişlər əmək fəaliyyətindən sonrakı müavinətlər üzrə diskont dərəcəni hesablamaq üçün istifadə olunan yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazların ödənilməli müavinətlərlə eyni valyuta ilə buraxılmasına aydınlıq gətirir. Düzəlişlər ilk olaraq daxil edildiyi maliyyə hesabatlarında təqdim olunan ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlindən tətbiq olunur.

MUBS 34-ə düzəlişlər bu standart ilə tələb olunan və aralıq hesabatlarında istənilən hissədə, lakin aralıq maliyyə hesabatından kənarda təqdim olunan məlumatın aralıq maliyyə hesabatları ilə eyni vaxtda və eyni şərtlərlə istifadəçilərə təqdim olunan aralıq hesabatların digər hissəsinə istinad edilməsinə aydınlıq gətirir.

Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin tətbiqinin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edəcəyini düşünür.

4. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Kassadakı nağd vəsaitlər	304,829	191,143
Mərkəzi/Milli banklardakı pul vəsaiti qalıqları (məcburi ehtiyatlardan başqa)	1,101,289	108,142
Müxbir hesablar və digər banklarda yerləşdirilən overnayt depozitlər		
- Azərbaycan Respublikasında	298	2,641
- Digər ölkələrdə	191,280	291,269
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,597,696	593,195

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Mərkəzi/Milli banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlərin qalıqlarına (məcburi ehtiyatlardan başqa) Bankın və onun törəmə müəssisələri olan ABB Moskva ASC və ABB Gürcüstan ASC-nin ARMB, RFMB və GMB-də yerləşdirilmiş müxbir hesabları üzrə müvafiq olaraq 1,064,024 min manat, 36,080 min manat və 1,185 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: müvafiq olaraq 88,762 min manat, 18,999 min manat və 381 min manat) məbləğində qalıq vəsaitlər daxil olmuşdur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə digər banklarda overnayt depozitlər yerləşdirilməmişdir. (31 dekabr 2014-cü il: digər banklarda yerləşdirilmiş overnayt depozitlər 97,266 min manat təşkil etmişdir). 31 dekabr 2015-ci il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ödəmə qabiliyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Milli/Mərkəzi banklardakı pul vəsaiti qalıqları	Müxbir hesablar və digər banklardakı overnayt depozitlər	Cəmi
Cari və dəyərsizləşməmiş:			
- Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	1,064,024	-	1,064,024
- Rusiya Federasiyasının Mərkəzi Bankı	36,080	-	36,080
- Gürcüstan Milli Bankı	1,185	-	1,185
Kontragent bankların kredit reytingləri:	-	-	-
- AAA	-	-	-
- AA	-	95	95
- A	-	178,597	178,597
- BBB	-	7,638	7,638
- <BBB	-	2,119	2,119
- dərəcəsiz	-	3,129	3,129
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, kassadakı nağd vəsaitlər çıxılmaqla	1,101,289	191,578	1,292,867

2015-ci ilin sonuna Fitch Ratings beynəlxalq reyting agentliyi tərəfindən Azərbaycan Respublikası üçün beynəlxalq reyting BBB-/Sabit (16 mart 2015-ci il), Rusiya Federasiyası üçün BBB/Negativ (18 noyabr 2015-ci il) və Gürcüstan Respublikası üçün BB-/Sabit (16 oktyabr 2015-ci il) kimi müəyyən edilmişdir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Milli/Merkəzi banklardakı pul vəsaiti qalıqları	Müxbir hesablar və digər banklardakı overnayt depozitlər	Cəmi
Cari və dəyərsizləşməmiş:			
- Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	88,762	-	88,762
- Rusiya Federasiyasının Mərkəzi Bankı	18,999	-	18,999
- Gürcüstan Milli Bankı	381	-	381
Kontragent bankların kredit reytingləri:	-		
- AAA	-	-	-
- AA	-	2,950	2,950
- A	-	187,222	187,222
- BBB	-	62,416	62,416
- <BBB	-	39,665	39,665
- dərəcəsiz	-	1,657	1,657
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, kassadakı nağd vəsaitlər çıxılmaqla	108,142	293,910	402,052

Yuxarıdakı cədvəllərdə nağd pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili üçün rəhbərlik daxili nəzarət və qiymətləndirmə məqsədləri üçün bankları yüksək kredit keyfiyyətindən ən aşağı kredit keyfiyyətinə malik olanlar şəklində sıralamışdır.

Nağd pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcələri üzrə təhlili 30 sayılı qeyddə açıqlanır. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 34 sayılı qeyddə açıqlanır.

5. DİGƏR BANKLARDAN ALINACAQ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Digər banklardakı müddətli yerləşdirmələr	163,062	313,934
Çıxılsın: dəyərsizləşmə ehtiyatı	(61,034)	(10,295)
Cəmi digər banklardan alınacaq vəsaitlər	102,028	303,639

31 dekabr 2015-ci il tarixinə digər banklardakı müddətli yerləşdirmələr 0%-dən 9%-dək dəyişən illik faiz dərəcələri ilə cəmi 36,159 min manat ekvivalentində olan qeyri-rezident banklardakı xarici valyuta ilə ifadə olunmuş 12 qısamüddətli yerləşdirmədən ibarət olmuşdur.

Müddətli yerləşdirmələrin vaxtı 2016-cı ilin yanvar ayında bitir (31 dekabr 2014-cü il tarixinə digər banklardakı müddətli yerləşdirmələr müvafiq olaraq 0.0% və 8% dəyişən illik faiz dərəcələri ilə cəmi 171,313 min manat ekvivalentində olan qeyri-rezident banklardakı xarici valyuta ilə ifadə olunan 19 qısamüddətli yerləşdirmədən ibarət olmuşdur. Müddətli yerləşdirmələrin vaxtı 2015-ci ilin yanvar və noyabr aylarında bitir).

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixinə Qrupun bir bankdan alınacaq qalıq vəsaitləri ayrı-ayrılıqda onun kapitalının 10%-dən artıq olmuşdur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə digər banklardan alınacaq vəsaitlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimidir:

	Digər banklardakı müddətli yerləşdirmələr
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>	
- BBB dərəcəli	-
- <BBB dərəcəli	26,698
- dərəcəsiz	34,060
	<hr/>
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	60,758
	<hr/>
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş qalıq vəsaitlər (ümumi məbləğ)</i>	
30 gündən az gecikdirilmiş	7,804
31-60	5,420
61-90	775
91-120	5,250
121-150	21,740
181-360	17,363
- 360 gündən artıq gecikdirilmiş	43,952
	<hr/>
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş qalıq vəsaitlər (ümumi məbləğ)	102,304
	<hr/>
Çıxılsın: dəyərsizləşmə ehtiyatı	(61,034)
	<hr/>
Cəmi digər banklardan alınacaq vəsaitlər	102,028
	<hr/>

31 dekabr 2014-cü il tarixinə digər banklardan alınacaq vəsaitlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimidir:

	Digər banklardakı müddətli yerləşdirmələr
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>	
- BBB dərəcəli	11,796
- <BBB dərəcəli	93,117
- dərəcəsiz	168,000
	<hr/>
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	272,913
	<hr/>
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş qalıq vəsaitlər (ümumi məbləğ)</i>	
- 360 gündən artıq gecikdirilmiş	41,021
	<hr/>
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş qalıq vəsaitlər (ümumi məbləğ)	41,021
	<hr/>
Çıxılsın: dəyərsizləşmə ehtiyatı	(10,295)
	<hr/>
Cəmi digər banklardan alınacaq vəsaitlər	303,639
	<hr/>

Yuxarıdakı digər banklardan alınacaq vəsaitlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili cədvəllərində rəhbərlik daxili monitoring və qiymətləndirmə məqsədləri üçün bankları ən yüksək reytingdən ən aşağı reytingə doğru ardıcılıqla təsnifləşdirmişdir.

Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərək Qrupun nəzərə aldığı əsas amil onun vaxtı keçmiş olması statusudur. Nəticədə, yuxarıdakı cədvəldə fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş depozitlərin ödəmə müddətləri üzrə təhlili göstərilir.

Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin dəyərsizləşməsi ehtiyatında hərəkət aşağıdakı kimidir:

	Digər banklardan alınacaq vəsaitlər
31 dekabr 2013-cü il	4,121
Uçotda tanınmış əlavə ehtiyatlar	6,174
31 dekabr 2014-cü il	10,295
Uçotda tanınmış əlavə ehtiyatlar	50,739
31 dekabr 2015-ci il	61,034

Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin balans dəyəri və ədalətli dəyəri 33 sayılı qeyddə açıqlanır.

Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcələri üzrə təhlili 30 sayılı qeyddə açıqlanır.

6. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Korporativ kreditlər	5,287,915	7,650,654
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	47	419
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	686,600	520,557
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	395,307	263,064
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobil kreditləri	60,262	61,601
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – işçilərə verilmiş kreditlər	13,107	94,104
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – digər məqsədlər	114,138	114,396
	6,557,376	8,704,795
Çıxılsın: kredit dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(921,793)	(849,804)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,635,583	7,854,991

2015-ci il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlardakı hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur

	1 yanvar 2015-ci il tarixinə kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	İl ərzində dəyərsizləşmə ehtiyatının artması/ (bərpa)	Aqrarkredit QSC-yə satış	Xarici valyuta mübadiləsinin uçotda tanınan təsiri	31 dekabr 2015-ci il tarixinə kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat
Korporativ kreditlər	762,224	840,123	(774,879)	(75,900)	751,568
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	111	(99)	-	-	12
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	62,382	85,229	(9,138)	(15,955)	122,518
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	4,208	5,296	-	(90)	9,414
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – işçilərə verilmiş kreditlər	6,434	(2,307)	-	(149)	3,978
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobil kreditləri	689	8,284	-	(9)	8,964
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – digər məqsədlər	13,756	11,993	-	(410)	25,339
Cəmi	849,804	948,519	(784,017)	(92,513)	921,793

2014-cü il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlardakı hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	1 yanvar 2014-cü il tarixinə kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	İl ərzində dəyərsizləşmə ehtiyatının artması/(bərpa)	Xarici valyuta mübadiləsinin uçotda tanınan təsiri	31 dekabr 2014-cü il tarixinə kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat
Korporativ kreditlər	619,694	196,654	(54,124)	762,224
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	207	(78)	(18)	111
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	69,275	(842)	(6,051)	62,382
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	4,364	225	(381)	4,208
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – işçilərə verilmiş kreditlər	2,756	3,919	(241)	6,434
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobil kreditləri	378	344	(33)	689
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – digər məqsədlər	16,991	(1,751)	(1,484)	13,756
Cəmi	713,665	198,471	(62,332)	849,804

Müştərilərə verilmiş kreditlər portfelinin iqtisadi sektorlar üzrə risk cəmləşməsi aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2015-ci il		31 dekabr 2014-cü il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
İnşaat və daşınmaz əmlak layihələri	2,012,175	30.7	3,391,931	39.0
Ticarət və xidmət	1,549,585	23.6	1,932,875	22.2
Fiziki şəxslər	1,269,414	19.4	1,053,722	12.1
İstehsalat	946,525	14.4	1,849,879	21.3
Dəmiryol və digər nəqliyyat	499,630	7.6	243,018	2.8
Neft və qaz sektoru, elektrik enerjisinin istehsalı və paylanması	99,388	1.5	84,427	1.0
Hava nəqliyyatı	62,952	1.0	59,254	0.7
Lizinq şirkətləri	20,008	0.3	18,074	0.2
Rabitə	16,725	0.3	14,885	0.2
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar *	47	0.0	419	-
Digər	80,827	1.2	56,311	0.5
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (dəyərsizləşmədən əvvəl)	6,557,376	100.0	8,704,795	100.0

(*)Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlara aidiyyəti kateqoriyalara daxil edilmiş kommersiya dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının Nazirlikləri, Mərkəzi Xəzinədarlıq və digər dövlət orqanları daxildir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlərə və avanslara 30 şirkətə ümumilikdə 3,968,214 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə – 30 şirkətə 3,527,364 min manat) məbləğində verilmiş kreditlər daxildir ki, bu da Qrupun məcmu kredit portfelinin 61%-ni (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 40.5%) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrup müvafiq olaraq 13 və 17 müştəriyə/müştərilər qrupuna ümumilikdə 3,175,510 min manat və 2,755,941 min manat məbləğində kreditlər vermişdir ki, bu da ayrı-ayrılıqda Qrupun kapitalının 10%-dən artıq olmuşdur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların ümumi məbləğinə Azərbaycan Respublikasının dövlət müəssisələri və təşkilatlarına 437,553 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 246,859 min manat) məbləğində ayrılmış kreditlər daxil edilmişdir ki, bu da Qrupun məcmu kredit portfelinin 6.1% -ni (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 2.8%) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların ümumi məbləğinə 32 borcalana 5% və ya daha az faiz dərəcəsilə (31 dekabr 2014-cü il: 5% və ya daha az faiz dərəcəsilə) 633,449 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 15 borcalana 272,267 min manat) məbləğində ayrılmış kreditlər daxil edilmişdir ki, bu da Qrupun məcmu kredit portfelinin 9.6%-ni (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 2.2%) təşkil etmişdir. Bank tərəfindən həmin müqavilələrə əsasən ayrılmış vəsaitlərin alternativ istifadəsini nəzərə alaraq, tətbiq edilən faiz dərəcələri ayrılmış vəsaitlərin ən yüksək və səmərəli istifadəsini əks etdirdiyinə görə ilkin uçot zamanı ədalətli dəyərle qeydə alınan müvafiq məbləğlər ilə bağlı müqavilə üzrə faiz dərəcəsinə hər hansı düzəliş edilməmişdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş kreditlərin ümumi məbləğinə 176,151 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 128,070 min manat) məbləğində kredit kartları üzrə çıxarılmış qalıq vəsaitlər daxil edilmişdir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2015-ci il tarixinə girovun özünün ədalətli dəyərini deyil, girov təminatı növünü əks etdirən dəyərsizləşmə ehtiyatından əvvəl müştərilərə verilmiş kreditlərin ümumi məbləğini göstərir:

	Korporativ kreditlər	Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə – işçilərə verilmiş kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş avtomobil kreditləri	Fiziki şəxslərə digər məqsədlər üçün verilmiş kreditlər	Cəmi
Təminatı olmayan kreditlər	1,498,754	47	293,884	35,984	8,129	1,717	68,897	1,907,412
Aşağıdakılarla təmin edilmiş kreditlər:								
- daşınmaz əmlak	1,404,188	-	39,833	76,053	2,218	6	40,072	1,562,370
- korporativ zəmanət	1,428,205	-	230,665	282,366	373	-	63	1,941,672
- pul depozitləri	35,209	-	93,222	862	60	8	2,255	131,616
- daşınar əmlak və avadanlıq	871,379	-	664	-	62	58,487	2,197	932,789
- digər	50,180	-	28,332	42	2,265	44	654	81,517
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,287,915	47	686,600	395,307	13,107	60,262	114,138	6,557,376

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2014-cü il tarixinə girovun özünün ədalətli dəyərini deyil, girov təminatı növünü əks etdirən dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatdan əvvəl müştərilərə verilmiş kreditlərin ümumi məbləğini göstərir:

	Korporativ kreditlər	Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə – işçilərə verilmiş kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş avtomobil kreditləri	Fiziki şəxslərə digər məqsədlər üçün verilmiş kreditlər	Cəmi
Təminatı olmayan kreditlər	795,982	380	214,344	52,657	7,707	1,050	24,470	1,096,590
Aşağıdakılarla təmin edilmiş kreditlər:								
- daşınmaz əmlak	3,451,341	-	45,458	74,666	1,335	10	46,272	3,619,082
- korporativ zəmanət	1,052,218	-	169,275	134,616	1,238	-	25	1,357,372
- pul depozitləri	122,459	-	54,166	1,104	2,137	9	4,910	184,785
- daşınar əmlak və avadanlıq	2,117,861	-	2,707	-	55	60,506	2,958	2,184,087
- digər	110,793	39	34,607	21	81,632	26	35,761	262,879
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	7,650,654	419	520,557	263,064	94,104	61,601	114,396	8,704,795

31 dekabr 2015-ci il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Korporativ kreditlər	Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə – işçilərə verilmiş kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş avtomobil kreditləri	Fiziki şəxslərə digər məqsədlər üçün verilmiş kreditlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>								
Təminatlı kreditlər	2,465,173	-	513,255	357,871	4,696	35,081	18,426	3,394,502
Təminatlı kreditlər	1,200,022	-	105,343	35,890	6,636	-	9,103	1,356,994
2015-ci ildə yenidən razılaşdırılmış kreditlər	501,532	-	-	-	-	-	-	501,532
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	4,166,727	-	618,598	393,761	11,332	35,081	27,529	5,253,028
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>								
- 90 gündən gecikdirilmiş	209,524	-	11,271	47	3	1,349	53	222,247
- 90 gündən 180 gündən gecikdirilmiş	56,769	-	3,293	-	14	2,073	70	62,219
- 180 gündən 360 gündən gecikdirilmiş	51,311	-	4,139	-	11	3,029	109	58,599
- 360 gündən çox gecikdirilmiş	256,706	46	32,189	1,499	366	14,934	20,488	326,228
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	574,310	46	50,892	1,546	394	21,385	20,720	669,293
<i>Dəyərsizləşmiş kreditlər</i>								
- 90 gündən gecikdirilmiş	522,102	-	12,589	-	104	793	58,670	594,258
- 90 gündən 180 gündən gecikdirilmiş	3,903	-	44	-	51	253	-	4,251
- 180 gündən 360 gündən gecikdirilmiş	1,600	-	120	-	-	587	-	2,307
- 360 gündən çox gecikdirilmiş	19,273	1	4,357	-	1,226	2,163	7,219	34,239
2015-ci ildə yenidən razılaşdırılmış kreditlər	-	-	-	-	-	-	-	-
Cəmi dəyərsizləşmiş kreditlər	546,878	1	17,110	-	1,381	3,796	65,889	635,055
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər (dəyərsizləşmədən əvvəl)	5,287,915	47	686,600	395,307	13,107	60,262	114,138	6,557,376
Çıxılsın: kredit dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(751,568)	(12)	(122,518)	(9,414)	(3,978)	(8,964)	(25,339)	(921,793)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,536,347	35	564,082	385,893	9,129	51,298	88,799	5,635,583

31 dekabr 2014-cü il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Korporativ kreditlər	Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə – işçilərə verilmiş kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş avtomobil kreditləri	Fiziki şəxslərə digər məqsədlər üçün verilmiş kreditlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>								
Təminatlı kreditlər	5,521,162	38	266,367	208,776	61,804	49,280	52,754	6,160,181
Təminatlı kreditlər	586,464	273	186,692	52,526	4,515	145	10,554	841,169
2014-cü ildə yenidən razılaşdırılmış kreditlər	526,559	-	26,725	152	21,419	243	1,363	576,461
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	6,634,185	311	479,784	261,454	87,738	49,668	64,671	7,577,811
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>								
- 90 gündək gecikdirilmiş	121,254	1	6,284	49	7	1,082	46	128,723
- 90 gündən 180 gündək gecikdirilmiş	82,377	2	859	26	-	1,179	104	84,547
- 180 gündən 360 gündək gecikdirilmiş	81,812	-	3,518	-	382	3,139	129	88,980
- 360 gündən çox gecikdirilmiş	374,276	105	29,603	1,460	3,491	6,533	31,505	446,973
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	659,719	108	40,264	1,535	3,880	11,933	31,784	749,223
<i>Dəyərsizləşmiş kreditlər</i>								
- 90 gündək gecikdirilmiş	353,453	-	-	75	2,477	-	8,397	364,402
- 90 gündən 180 gündək gecikdirilmiş	43	-	-	-	9	-	10	62
- 180 gündən 360 gündək gecikdirilmiş	642	-	2	-	-	-	2	646
- 360 gündən çox gecikdirilmiş	2,612	-	507	-	-	-	9,484	12,603
2014-cü ildə yenidən razılaşdırılmış kreditlər	-	-	-	-	-	-	48	48
Cəmi dəyərsizləşmiş kreditlər	356,750	-	509	75	2,486	-	17,941	377,761
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər (dəyərsizləşmədən əvvəl)	7,650,654	419	520,557	263,064	94,104	61,601	114,396	8,704,795
Çıxılsın: kredit dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(762,224)	(111)	(62,382)	(4,208)	(6,434)	(689)	(13,756)	(849,804)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	6,888,430	308	458,175	258,856	87,670	60,912	100,640	7,854,991

MHBS-a uyğun hazırlanmış konsolidə olunmuş maliyyə hesabatlarında Qrup Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə adlı 39 sayılı MUBS-da nəzərdə tutulan portfel üzrə ehtiyatın yaradılması metodologiyasını tətbiq etmiş və baş vermiş, lakin hesabat dövrünün sonuna heç bir fərdi kredit üzrə konkret olaraq müəyyən edilməmiş dəyərsizləşmə zərərləri üçün portfel üzrə ehtiyat yaratmışdır. Qrupun daxili təsnifləşdirmə siyasətinə görə hər bir verilmiş kredit aşağıdakı kimi təsnifləşdirilə bilər:

- Standart kreditlər – Əsas məbləği və faiz borcu gecikmədən müqavilə ilə razılaşdırılmış tarixlərdə ödənilən və yaradılmış ehtiyatı ümumi məbləğinin 10%-dən artıq olmayan kreditlər.
- Sub-standart kreditlər – Gözlənilən zərər 50%-dən aşağı olan, girovla tam təmin edilmiş kreditlər və yaradılmış ehtiyatı ümumi məbləğinin 10%-50%-dən artıq olmayan kreditlər.
- Şübhəli kreditlər – Girovun dəyəri əhəmiyyətli, lakin müəyyən edilə bilməyən, gözlənilən zərəri 50%-dən 100%-ə qədər olan və yaradılmış ehtiyatı ümumi məbləğinin 50%-dən 100%-nə qədər olan kreditlər.
- Ümidsiz kreditlər– Qaytarılması gözlənilməyən, girovu olmayan və yaradılmış ehtiyatı ümumi məbləğinin 100%-ni təşkil edən kreditlər.

Yuxarıdakı təhlil üçün standart və sub-standart kreditlər cari və dəyərsizləşməmiş və ya vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kateqoriyalarına aid edilmişdir. Şübhəli və ümidsiz kreditlər isə dəyərsizləşmiş kreditlər kateqoriyasına aid edilmişdir.

Cari və dəyərsizləşməmiş, lakin şərtləri yenidən razılaşdırılmış kreditlər artıq şərtləri razılaşdırılmış və əks təqdirdə vaxtı keçmiş və dəyərsizləşə bilən kreditlərin balans dəyərini əks etdirir. Yuxarıdakı cədvəldə göstərilən vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər təminatlı kreditləri əks etdirir. Təminatın ədalətli dəyəri gecikdirilmiş faiz ödənişləri və əsas məbləğin ödənilməsinə kifayət edir. Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kimi göstərilən məbləğlər kreditin yalnız ayrı-ayrı ödənişlərinin vaxtı keçmiş məbləğini deyil, bu cür kreditlərin bütün qalığını əks etdirir. Kreditin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərək Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər onun vaxtı keçmiş olması və əgər varsa, müvafiq girov təminatının (əgər varsa) satıla bilməsi imkanlarıdır. Nəticədə Qrup dəyərsizləşmə məqsədləri üçün fərdi şəkildə qiymətləndirilən kreditlərin köhnəlməsi ilə bağlı yuxarıdakı təhlili təqdim etmişdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə borcalanlar tərəfindən qoyulmuş girovların təxmin edilən dəyəri 2,209,233 min manat (31 dekabr 2014-cü il: 3,801,911 min manat) təşkil etmişdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər üzrə təminatın ədalətli dəyəri</i>		
- daşınmaz əmlak	1,434,935	1,511,135
- daşınar əmlak	443,895	2,002,250
- qiymətli kağızlar	8,785	36,591
- digər aktivlər	15,223	133,264
<i>Dəyərsizləşmiş kreditlər üzrə təminatın ədalətli dəyəri</i>		
- daşınar əmlak	303,539	-
- daşınmaz əmlak	2,856	118,671
Cəmi	2,209,233	3,801,911

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların hər bir kateqoriyasının balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların təxmin edilən ədalətli dəyəri 5,633,400 min manat (31 dekabr 2014-cü ildə: 7,851,240 min manat) təşkil etmişdir. 33 sayılı qeydə baxın.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi üzrə təhlili 30 sayılı qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 34 sayılı qeyddə açıqlanır.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən illər ərzində Qrup girov kimi saxladığı təminata sahib çıxmaqla qeyri-maliyyə aktivləri əldə etmişdir. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bu aktivlər digər aktivlərə daxil edilmiş və müvafiq olaraq 17,322 min manat və 8,735 min manat təşkil etmişdir. (Qeyd 14).

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərə şərtləri yenidən razılaşdırılmış müvafiq olaraq 501,532 min manat və 576,509 min manat məbləğində kreditlər daxil idi. Əks təqdirdə bu kreditlər vaxtı keçmiş və dəyərsizləşmiş olardı.

	31 dekabr 2015-ci il			31 dekabr 2014-cü il		
	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri
Ayrılıqda dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan müştərilərə verilmiş kreditlər	504,099	(265,496)	238,603	356,750	(235,126)	121,624
Kollektiv şəkildə dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan müştərilərə verilmiş kreditlər	130,956	(67,680)	63,276	21,011	(11,609)	9,402
Dəyərsizləşməmiş kreditlər	5,922,321	(588,617)	5,333,704	8,327,034	(603,069)	7,723,965
Cəmi	6,557,376	(921,793)	5,635,583	8,704,795	(849,804)	7,854,991

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə ayrılıqda dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan müvafiq olaraq 504,099 min manat və 356,750 min manat məbləğində kreditlər daşınmaz əmlakı, avadanlıqları, mal-materialları, sadə vekselləri girov qoymaqla, habelə müvafiq olaraq 356,395 min manat və 118,671 min manat məbləğində ədalətli dəyəri olan zamanətlərlə təmin edilmişdir.

7. MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR HESABLARINDA ƏDALƏTLİ DƏYƏRLƏ TANINAN MALİYYƏ AKTİVLƏRİ

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
İlk olaraq mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə müəyyən olunan maliyyə aktivləri:		
Valyuta SVOP müqavilələri üzrə debitor borcları	906	-
Sadə veksellər	-	14,997
Mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə tanınan cəmi maliyyə aktivləri	906	14,997

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il ərzində Qrup qeyri-rezident banklarla valyuta svop müqavilələri imzalamışdır. Bu müqavilələrə əsasən Qrup, əməliyyat tarixinə ABŞ dolları, Britaniya funtu və İsveçrə frankını satmış, Avro və ABŞ dolları almış, eləcə də əvvəlcə satılmış ABŞ dolları, Britaniya funtunu və İsveçrə frankını qabaqcadan müəyyən edilmiş gələcək tarixdə və qabaqcadan müəyyən edilmiş məzənnə ilə Avro və ABŞ dolları ilə geri almağı razılaşdırmışdır. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun derivativ maliyyə alətlərini əks etdirən 14 valyuta svop müqaviləsi mövcud olmuşdur. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə həmin derivativ maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri 906 min manat olmuşdur (31 dekabr 2014-cü il: 6,609 min manat, 19-cu Qeydə baxın). 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bu maliyyə alətlərinin şərti dəyəri 689,729 min manat olmuşdur (31 dekabr 2014-cü il: 215,295 min manat).

31 dekabr 2015-ci il tarixinə sadə veksellər sıfıra bərabər olmuşdur (31 dekabr 2014: sadə veksellərin faiz dərəcələri 6.9% - 12.5% arasında dəyişmiş və ödəmə müddətləri mart 2015-ci ildən yanvar 2022-ci il tarixinədək olmuşdur).

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə göstərilən maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Cari və dəyərsizləşməmiş:		
- AA-	906	-
- BBB	-	4,210
- <BBB	-	10,787
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	906	14,997

8. DİGƏR BORC QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Digər borc qiymətli kağızları	52,241	45,355
Çıxılsın: Dəyərsizləşmə ehtiyatı	(22,943)	-
Cəmi digər borc qiymətli kağızları	29,298	45,355

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup Azərbaycan Respublikasında iki özəl şirkət tərəfindən buraxılmış hər birinin nominal dəyəri 1 min manat olan 45,355 istiqraza və bu istiqrazlar üzrə 7,236 min manat məbləğində hesablanmış faizə sahib olmuşdur (31 dekabr 2014-cü il: Azərbaycan Respublikasında iki özəl şirkət tərəfindən buraxılmış hər birinin nominal dəyəri 1 min manat olan 45,355 istiqraza sahib olmuş və bu istiqrazlar üzrə hesablanmış faiz sıfır olmuşdur). 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bu istiqrazlar üzrə bu istiqrazların amortizasiya edilmiş dəyəri 29,298 min manat (31 dekabr 2014-cü il: 45,355 min manat) olmuşdur. İstiqrazlara illik 11.75% və 10% hesablanır və 18 noyabr 2016-cı il və 22 yanvar 2019-cu il tarixlərində tam şəkildə ödəniləcəkdir (31 dekabr 2014-cü il: istiqrazlara illik 11.75% və 10% hesablanır və 18 noyabr 2016-cı il və 22 yanvar 2019-cu il tarixlərində onlar tam şəkildə ödəniləcək).

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə digər borc qiymətli kağızlarının kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Cari və dəyərsizləşməmiş - dərəcəsiz	-	45,355
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	-	45,355
<i>Ayrılıqda dəyərsizləşmə üçün qiymətləndirilmiş qalıq vəsaitlər (ümumi)</i> - 90 gündən çox gecikdirilmiş	52,241	-
Cəmi ayrılıqda dəyərsizləşmə üçün qiymətləndirilmiş qalıq vəsaitlər (ümumi)	52,241	-
Çıxılsın: dəyərsizləşmə ehtiyatı	(22,943)	-
Cəmi digər banklardan alınacaq vəsaitlər	29,298	45,355

Digər borc qiymətli kağızlarının dəyərsizləşmə ehtiyatında hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Digər borc qiymətli kağızları
31 dekabr 2013-cü il	-
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	-
31 dekabr 2014-cü il	-
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	22,943
31 dekabr 2015-ci il	22,943

Digər borc qiymətli kağızlarının balans və ədalətli dəyərləri 33 sayılı qeyddə açıqlanır.

Digər borc qiymətli kağızlarının coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi təhlilləri 30 sayılı qeyddə açıqlanır.

9. SATILABİLƏN İNVESTİSİYALAR

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Korporativ istiqrazlar	97	5,287
Cəmi satılabilən maliyyə aktivləri	97	5,287

31 dekabr 2015-ci il tarixinə satılabilən investisiyalara yerli və xarici maliyyə institutlarının 10%-11.8% arasında dəyişən faizlə 1-4 il ödəmə müddətləri olan korporativ istiqrazları daxildir (2014-cü il: ödəmə müddətləri 4-9 il, faiz dərəcəsi 4.75%-6.12%).

10. "AQRARKREDİT" QSC-DƏN ALINACAQ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq vəsaitlər	5,718,536	-
Ədalətli dəyərdəki dəyişikliklərdən yaranan ilkin zərərin tanınması	(89,613)	-
Cəmi "Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq vəsaitlər	5,628,923	-

"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq vəsaitlər ödəniləcək kreditləri, sadə vekselləri və Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Fərmanına əsasən ötürülmüş balansdankənar öhdəlikləri əks etdirir.

15 iyul 2015-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən imzalanmış Fərmanda Qrupdan özünün ödənilməmiş/ümitsiz kreditlərini müəyyənləşdirmək və müəyyən müddət ərzində belə kreditləri "Aqrarkredit" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatına ("Aqrarkredit") ötürmək tələb olunur. Hər bir kreditin ötürülməsi dəyəri Qrupun uçot kitablarında qeyd edildiyi kimi və hər bir müştəri üçün bütün balans və balansdankənar hesabları daxil olmaqla hər hansı dəyərsizləşmə ehtiyatlarına qədərki balans dəyərini təşkil edəcəkdir.

11 avqust 2015-ci il tarixində Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, "Aqrarkredit" QSC, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi və Mərkəzi Bankı Müqavilə imzalamış və 2015-ci ildən 2017-ci ilə qədər ABB-nin problemlı kreditlərini hissə-hissə "Aqrarkredit" QSC-yə ötürülməsi barədə razılığa gəlmişlər. 28 iyul 2015-ci il tarixində ABB və "Aqrarkredit" QSC tərəfindən ilk "Borcun ötürülməsi haqqında müqavilə" imzalanmış və tərəflər problemlı kreditlərin "Aqrarkredit" QSC-yə ötürülməsi barədə razılığa gəlmişlər.

28 dekabr 2015-ci il tarixində ABB "Aqrarkredit" QSC-dən Zəmanət və Öhdəlik məktubu almışdır ki, bu məktub ABB-nin və ABB Moskvanın balans hesabatına daxil edilmiş 5.7 milyard manat məbləğində kreditin baş müqaviləyə uyğun olaraq qaytarılmasını nəzərdə tuturdu. 24 fevral 2016-cı il tarixində ABB və "Aqrarkredit" QSC arasında ikinci "Borcun ötürülməsi haqqında müqavilə" imzalanmış və tərəflər bu müqavilədə təqdim edilmiş ABB-yə və ABB Moskvaya məxsus xüsusi kreditlərin və məbləğlərin güzəştə "Aqrarkredit" QSC-yə ötürülməsi barədə razılığa gəlmişlər.

11. ASILI MÜƏSSİSƏLƏRƏ İNVESTİSİYALAR

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Bakı Banklararası Valyuta Birjası (BBVB)	187	348
Joint Leasing Şirkəti	-	-
Cəmi asılı müəssisələrə investisiyalar	187	348

Qrupun asılı müəssisələrə investisiya qoyuluşunun balans dəyərində hərəkətlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2015	2014
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	348	489
BBVB-nin zərərdəki payı	(161)	(141)
Joint Leasing Şirkətinin zərərdəki payı	-	-
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	187	348

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun əsas asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir və zərərlərini əhatə edən maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat aşağıda əks etdirilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlir	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı %	Qeydiyyat ölkəsi
Joint Leasing Şirkəti	33,781	33,218	2,024	(1,328)	47.6	Azərbaycan Respublikası
BBVB	1,289	69	53	(754)	20.0	Azərbaycan Respublikası
Cəmi	35,070	33,287	2,077	(2,082)		

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun əsas asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir və zərərlərini əhatə edən maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat aşağıda əks etdirilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlir	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı %	Qeydiyyat ölkəsi
Joint Leasing Şirkəti	34,278	33,109	2,093	(1,155)	47.6	Azərbaycan Respublikası
BBVB	1,310	56	42	(702)	20.0	Azərbaycan Respublikası
Cəmi	35,588	33,165	2,135	(1,857)		

12. BİNALAR, AVADANLIQLAR VƏ QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Binalar	İcarəyə götürülmüş aktivlərin təkmilləşdiril- məsi	Ofis və kompüter avadanlığı	Bank avadanlığı, mebel, qurğular, nəqliyyat vasitələri və sair	Başa çatdırılmamış tiklilər	Cəmi binalar və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
31 dekabr 2013-cü il	170,847	6,270	58,898	47,333	117,457	400,805	24,907	425,712
Əlavələr	3,957	806	8,285	6,953	33,607	53,608	6,333	59,941
Kapitalaşdırılmış borc vəsaitləri üzrə xərclər	-	-	-	-	10,163	10,163	-	10,163
Satış/Silinmə	-	-	(131)	(381)	(48)	(560)	(1,308)	(1,868)
Köçürmələr	1,332	-	(2,517)	(961)	17,637	15,491	(1,928)	13,563
Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin təsiri	(6,314)	(1)	(1,456)	(18)	(303)	(8,092)	(387)	(8,479)
Satış üçün saxlanılan kimi yenidən təsnifləşdirilmiş	(559)	-	-	-	(269)	(828)	-	(828)
31 dekabr 2014-cü il	169,263	7,075	63,079	52,926	178,244	470,587	27,617	498,204
Əlavələr	7,650	667	6,467	15,933	7,556	38,273	4,033	42,306
Kapitalaşdırılmış borc vəsaitləri üzrə xərclər	-	-	-	-	11,217	11,217	-	11,217
Satış/Silinmə	(4,879)	(982)	(3,132)	(1,877)	-	(10,870)	-	(10,870)
Köçürmələr	14,134	-	778	-	(14,912)	-	-	-
Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin təsiri	7,149	277	1,350	478	144	9,398	424	9,822
31 dekabr 2015-ci il	193,317	7,037	68,542	67,460	182,249	518,605	32,074	550,679
Yığılmış köhnəlmə								
31 dekabr 2013-cü il	(92,593)	(2,630)	(43,982)	(41,739)	-	(180,944)	(17,359)	(198,303)
Köhnəlmə xərci	(4,508)	(643)	(5,540)	(3,495)	-	(14,186)	(2,408)	(16,594)
Satış/Silinmə nəticəsində ləğv edilmiş	-	-	59	261	-	320	-	320
31 dekabr 2014-cü il	(97,101)	(3,273)	(49,463)	(44,973)	-	(194,810)	(19,767)	(214,577)
Köhnəlmə xərci	(3,172)	(1,090)	(6,489)	(3,742)	-	(14,493)	(3,077)	(17,570)
Satış/Silinmə nəticəsində ləğv edilmiş	-	963	3,053	1,975	-	5,991	-	5,991
Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin təsiri	(684)	(27)	(1,025)	(46)	-	(1,782)	-	(1,782)
31 dekabr 2015-ci il	(100,957)	(3,427)	(53,924)	(46,786)	-	(205,094)	(22,844)	(227,938)
Xalis qalıq dəyəri								
31 dekabr 2015-ci il tarixinə	92,360	3,610	14,618	20,674	182,249	313,511	9,230	322,741
31 dekabr 2014-cü il tarixinə	72,162	3,802	13,616	7,953	178,244	275,777	7,850	283,627

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun sahib olduğu binalar müstəqil qiymətləndiricinin hesabatına əsasən uçotda yenidən qiymətləndirilən məbləğlərlə əks etdirilmişdir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bu binaların balans dəyəri 92,360 min manat təşkil etmişdir (31 dekabr 2014-cü tarixinə 72,162 min manat). 31 dekabr 2015-ci il tarixinə aktivlər uçotda köhnəlmə çıxıldıqdan sonra maya dəyəri ilə qeyd edilsə idi, binaların balans dəyəri 16,891 min manat (31 dekabr 2014: 20,752 min manat) olardı.

30 iyun 2013-ci il tarixində Qrupun sahib olduğu binalar müstəqil qiymətləndiricilər tərəfindən yenidən qiymətləndirilmişdir. Onların ədalətli dəyərinin hesablanması üçün aşağıdakı metodlardan istifadə edilmişdir: diskontlaşdırılmış pul daxilolmaları metodu (gəlir yanaşması) və müqayisəli satış metodu (müqayisəli yanaşma).

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bina və avadanlıqlara tam köhnəlmə, lakin Qrup tərəfindən 31 dekabr 2015-ci il tarixinə istifadə edilməkdə olan 74,491 min manat (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 61,083 min manat) dəyərində ofis binaları, kompüter avadanlıqları və mebel, eləcə də nəqliyyat vasitələri və digər aktivlər daxil edilmişdir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun binaları və ədalətli dəyər iyerarxiyası haqqında məlumat aşağıdakı kimidir:

	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	31 dekabr 2015-ci il tarixinə olan ədalətli dəyər
Binalar	-	92,360	-	92,360
Cəmi	-	92,360	-	92,360

	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	31 dekabr 2014-cü il tarixinə olan ədalətli dəyər
Binalar	-	72,162	-	72,162
Cəmi	-	72,162	-	72,162

Başa çatdırılmamış tikinti işləri əsasən filialların inşası və təmirindən, həmçinin Qrup tərəfindən podratçı təşkilatlara yeni ofis binasının Bakı şəhərinin mərkəzində alınmış torpaq sahəsində inşa edilməsinə görə edilmiş ödəmələrdən ibarətdir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il ərzində Qrup müvafiq aktivlər üzrə 11,217 min manat faiz xərci kapitallaşdırmışdır (31 dekabr 2014-cü il: 10,163 min manat. Tam hazır olduqdan sonra bu aktivlər bina və avadanlıqlar kateqoriyasına keçirilir.

Qeyri-maddi aktivlərə proqram təminatı və lisenziyalar daxildir.

13. DİGƏR MALİYYƏ VƏ SİĞORTA AKTİVLƏRİ

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Səhmdarlar üzrə debitor borclar	191,648	-
Ödənilməkdə olan məbləğlər və plastik kart əməliyyatları üzrə debitor borclar	14,780	16,794
Sığortalılar üzrə debitor borclar	3,152	6,433
Digər	448	423
Cəmi digər maliyyə və sığorta aktivləri	210,028	23,650

Plastik kartlarla əməliyyatlar üzrə debitor borclar kartların işlənməsini həyata keçirən "Azərikard" törəmə müəssisəsi tərəfindən buraxılmış, təqdim olunmuş və xidməti göstərilmiş kartlara, eləcə də digər yerli bankların müştəriləri tərəfindən Bankın ATM qurğularından nağd pul çıxarışlarına görə digər yerli banklardan alınacaq vəsaitlərdən ibarətdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə digər maliyyə və sığorta debitor borclarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Sığortalılar üzrə debitor borclar	Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər/ Ödənilməkdə olan məbləğlər və plastik kart əməliyyatları üzrə debitor borclar	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>			
- dərəcəsiz	2,523	206,876	209,399
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	2,523	206,876	209,399
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>			
- 30 gündən az gecikdirilmiş	51	-	51
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	51	-	51
<i>Kollektiv şəkildə dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan debitor borclar (ümumi)</i>			
- 30 gündən 90 günə kimi gecikdirilmiş	109	-	109
- 91 gündən 180 günə kimi gecikdirilmiş	162	-	162
- 181 gündən 360 günə kimi gecikdirilmiş	357	-	357
- 360 gündən çox gecikdirilmiş	1,519	-	1,519
Cəmi kollektiv şəkildə dəyərsizləşmiş	2,147	-	2,147
Çıxılsın: dəyərsizləşmə ehtiyatı	(1,569)	-	(1,569)
Cəmi digər maliyyə və sığorta aktivləri	3,152	206,876	210,028

31 dekabr 2014-cü il tarixinə digər maliyyə və sığorta aktivlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Sığortalılar üzrə debitor borclar	Ödənilməkdə olan məbləğlər və plastik kart əməliyyatları üzrə debitor borclar	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>			
- dərəcəsiz	4,755	17,217	21,972
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	4,755	17,217	21,972
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>			
- 30 gündən az gecikdirilmiş	189	-	189
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	189	-	189
<i>Kollektiv şəkildə dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan debitor borcları (ümumi)</i>			
- 30 gündən 90 günə kimi gecikdirilmiş	93	-	93
- 91 gündən 180 günə kimi gecikdirilmiş	98	-	98
- 181 gündən 360 günə kimi gecikdirilmiş	315	-	315
- 360 gündən çox gecikdirilmiş	1,763	-	1,763
Cəmi kollektiv şəkildə dəyərsizləşmiş	2,269	-	2,269
Çıxılsın: dəyərsizləşmə ehtiyatı	(780)	-	(780)
Cəmi digər maliyyə və sığorta aktivləri	6,433	17,217	23,650

Yuxarıdakı digər maliyyə və sığorta üzrə debitor borclarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili cədvəllərində rəhbərlik daxili monitoring və qiymətləndirmə məqsədləri üçün istifadə etdiyi qaydaya uyğun olaraq keyfiyyət kateqoriyalarını ən yüksək reytingdən aşağı reytingə doğru sıralanmışdır.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə digər maliyyə aktivlərinin hər sinfinin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərini əks etdirir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin hesablanmış ədalətli dəyəri 210,934 min manat olmuşdur (31 dekabr 2014-cü il: 23,650 min manat). 33 sayılı qeydə baxın.

14. DİGƏR AKTİVLƏR

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Geri alınmış girov	17,322	8,735
Qeyri-maddi aktivlərin və avadanlığın alınmasına görə avanslar	10,273	16,058
Plastik kartlar üzrə təxirə salınmış xərclər	2,548	821
Mənfəət vergisindən başqa digər alınacaq vergilər	2,435	393
Qabaqcadan ödənilmiş xərclər	2,196	5,823
Hesablanmış sığorta haqları üzrə təxirə salınmış akvizisiya xərcləri	896	1,018
Qabaqcadan ödənilmiş sığorta haqları	826	1,028
Digər aktivlər	2,509	1,749
Cəmi digər aktivlər	39,005	35,625
Qısamüddətli	26,186	22,658
Uzunmüddətli	12,819	12,967
Cəmi digər aktivlər	39,005	35,625

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə qeyri-maddi aktivlərin və avadanlıqların alınması üçün avanslara Bakı şəhərində yeni baş ofis binasına mebel və digər aktivlərin alınması üçün əvvəlcədən edilmiş ödənişlər daxildir.

15. DİGƏR BANKLARA ÖDƏNİLƏCƏK VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Digər bankların qısamüddətli yerləşdirmələri	1,433,025	1,458,698
Müxbir hesablar və digər bankların overnait depozitləri	367,819	226,480
ARMB-dan alınmış overdraftlar	-	179,784
Cəmi digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	1,800,844	1,864,962

31 dekabr 2015-ci il tarixinə digər bankların qısamüddətli yerləşdirmələri 281,858 min ABŞ dolları və ya 439,529 min manat məbləğində 4 qısamüddətli yerləşdirmələrdən və qeyri-rezident bankların 112,921 min ABŞ dolları və yaxud 176,090 min manat məbləğində müxbir hesablarından ibarət olmuşdur. Bu qısamüddətli yerləşdirmələrin müddəti 2016-cı ilin oktyabr ayında bitir və onların bazar faiz dərəcəsi 6.66 - 9.44%-dir (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: 178,000 min Avro və ya 169,492 min manat məbləğində 3 qısamüddətli yerləşdirmə və qeyri-rezident bankların 105,019 min Avro və ya 99.999 min manat məbləğində və 2,079 min ABŞ dolları və ya 1,631 min manat məbləğində müxbir hesab qalıqları).

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə banklara ödəniləcək vəsaitlərin hər bir kateqoriyasının balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərini bərabərdir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə digər banklara ödəniləcək vəsaitlərin hesablanmış ədalətli dəyəri 1,797,362 min manat (2014-cü ildə 1,856,694 min manat) təşkil etmişdir. 33 sayılı qeydə baxın. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlərin coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcələri üzrə təhlili 30 sayılı qeyddə açıqlanır. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 34 sayılı qeyddə açıqlanır.

16. MÜŞTƏRİ HESABLARI

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar		
- Cari/hesablaşma hesabları	3,115,546	649,214
- Müddətli depozitlər	9,114	280,427
- Məhdud istifadəli müştəri depozitləri	104,575	71,273
	<u>3,229,235</u>	<u>1,000,914</u>
Digər hüquqi şəxslər		
- Car/hesablaşma hesabları	924,240	826,401
- Müddətli depozitlər	499,847	373,297
- Məhdud istifadəli müştəri depozitləri	35,703	10,102
	<u>1,459,790</u>	<u>1,209,800</u>
Digər hüquqi şəxslər		
- Car/hesablaşma hesabları	518,721	347,394
- Müddətli depozitlər	1,886,064	1,586,570
- Məhdud istifadəli müştəri depozitləri	304	-
	<u>2,405,089</u>	<u>1,933,964</u>
Cəmi müştəri hesabları	<u>7,094,114</u>	<u>4,144,678</u>

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup bir müştəridən - neft sənayesində fəaliyyət göstərən dövlət təşkilatından cəmi 1,930,128 min manat məbləğində və digər bir dövlət orqanından 183,800 min manat məbləğində, yaxud ümumi müştəri hesablarının 30%-i həcmində (31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrup bir müştəridən - neft sənayesində fəaliyyət göstərən dövlət təşkilatından cəmi 479,378 min manat məbləğində və digər bir dövlət orqanından 154,555 min manat məbləğində, yaxud ümumi müştəri hesablarının 15.3%-i həcmində) cəlb edilmiş əhəmiyyətli müştəri hesablarına malik olmuşdur.

Dövlət və ictimai təşkilatların müddətli depozitlərinə Azərbaycan Respublikasının neft sektorunda çalışan dövlət müəssisəsinin 460,539 min manat məbləğində overnayt depozitləri daxildir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bu depozitlərin faiz dərəcələri 0.11%-dir (31 dekabr 2014-cü il tarixinə dövlət və ictimai təşkilatların depozitləri Azərbaycan Respublikasının neft sektorunda çalışan dövlət müəssisəsinin 152,461 min manat məbləğində depozitlərindən ibarətdir. Bu depozitlərin faiz dərəcələri 31 dekabr 2014-cü il tarixinə illik 0.10%-dir).

31 dekabr 2015-ci il tarixinə dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatların cari və hesablaşma hesablarına dövlətə məxsus olan müəssisələrin və dövlət orqanlarının faiz hesablanan cari bank hesablarındakı 730,979 min manat məbləğində qalığı vəsaitlər daxildir (31 dekabr 2014-cü il tarixinə 176,387 min manat). Bu hesabların illik faiz dərəcəsi 0.11% və 1.5% arasında (31 dekabr 2014-cü il: illik 0.1% və 1.5% arasında) dəyişir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə 140,582 min manat məbləğində (31 dekabr 2014-cü il tarixinə 81,375 min manat məbləğində) məhdud istifadəli müştəri depozit hesabları Qrupun müştəriləri adından təqdim etdiyi idxal əməliyyatları üzrə akkreditivlər müqabilində girov saxlanılan müştəri hesablarındakı qalığı vəsaitlərdən ibarətdir. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə akkreditiv və zəmanətlər haqqında məlumat 32 sayılı qeyddə açıqlanır.

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il		31 dekabr 2014-cü il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Enerji istehsalı	2,948,544	41.5	699,686	16.9
Fiziki şəxslər	2,405,089	33.8	1,933,964	46.7
Ticarət və xidmət sahələri	1,048,189	14.7	792,250	19.1
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar *	270,146	4.0	219,203	5.3
İstehsalat	125,631	1.8	119,554	2.9
Nəqliyyat və rabitə	106,614	1.5	200,769	4.8
Tikinti	52,957	0.7	88,102	2.1
Digər	136,944	1.9	91,150	2.2
Cəmi müştəri hesabları	<u>7,094,114</u>	100.0	<u>4,144,678</u>	100.0

(*)Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlara aidiyyəti kateqoriyalara daxil edilmiş kommersiya dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının Nazirlikləri, Mərkəzi Xəzinədarlıq, bələdiyyələr və digər dövlət orqanları daxildir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müştəri hesablarının hər kateqoriya üzrə balans dəyəri təxmini olaraq onların ədalətli dəyərində bərabərdir. Müştəri hesablarının hesablanmış ədalətli dəyəri 33 sayılı qeyddə açıqlanır.

Müştəri hesablarının coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcələri üzrə təhlili 30 sayılı qeyddə açıqlanır. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 34 sayılı qeyddə açıqlanır.

17. BURAXILMIŞ BORC QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Avroistiqrazlar	878,524	390,473
Depozit sertifikatları	15,130	10,454
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızları	893,654	400,927

9 iyun 2014-cü il tarixdə Bank illik 5.63% dərəcəsi ilə, 2019-cu ildə ödənilməli olan 500,000 ABŞ dolları məbləğində Avroistiqrazlar buraxmışdır. Bu istiqrazlar üzrə faiz yarımillik ödənilməlidir. İstiqrazların İrlandiyanın Fond Birjasının tənzimlədiyi bazarda və ya 2004/39/EC sayılı Direktivin məqsədləri üçün digər tənzimlənən bazarlarda ticarətinə icazə verilir və yaxud Avropa İqtisadi Zonasına üzv olan istənilən dövlətin ictimaiyyətinə təklif oluna bilər.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş 9,190 min manat məbləğində depozit sertifikatları üzrə illik faiz dərəcələri 8.0%-25.0% arasında dəyişmiş və ödəniş müddətləri isə 2, 3, 8, 9 və 10 il təşkil etmişdir; manat ilə ifadə edilmiş 1,800 min manat məbləğində depozit sertifikatları üzrə illik faiz dərəcəsi 25.0%, ödəniş müddətləri 8, 9 və 10 il; Rus rublu ilə ifadə edilmiş 4,140 min manat məbləğində depozit sertifikatları üzrə illik faiz dərəcələri 9%-14% arasında dəyişmiş və ödəniş müddətləri isə 1 il təşkil etmişdir (31 dekabr 2014-cü il: ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş 6,285 min manat məbləğində depozit sertifikatları üzrə illik faiz dərəcələri 8.0%-25.0% arasında dəyişmiş və ödəniş müddətləri isə 2 və 10 il olmuşdur; manat ilə ifadə edilmiş 1,825 min manat məbləğində depozit sertifikatları üzrə illik faiz dərəcələri 25.0%, ödəniş müddətləri isə 8-10 il olmuşdur; Rus rublu ilə ifadə edilmiş 2,344 min manat məbləğində depozit sertifikatları üzrə illik faiz dərəcələri 4.5%-10.0% arasında dəyişmiş və ödəniş müddətləri isə 1 il təşkil etmişdir).

Bu depozit sertifikatları tam təqvim ili müddətində saxlanıldıqda faiz dərəcələrinin hər il ödənilməsinə nəzərdə tutur.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə buraxılmış borc qiymətli kağızlarının hər kateqoriyası üzrə balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabər olmuşdur. Buraxılmış borc qiymətli kağızlarının hesablanmış ədalətli dəyəri 33 sayılı qeyddə açıqlanır.

Buraxılmış borc qiymətli kağızlarının coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcələri üzrə təhlili 30 sayılı qeyddə açıqlanır.

18. DİGƏR BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Müddəti 26 aprel 2016-cı il tarixində başa çatan sindikatlaşdırılmış kredit	318,627	-
Müddəti 24 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan sindikatlaşdırılmış kredit	-	197,669
Müddəti 8 aprel 2015-ci il tarixində başa çatan sindikatlaşdırılmış kredit	-	115,368
Müddəti 14 yanvar 2015-ci il tarixində başa çatan sindikatlaşdırılmış kredit	-	47,260
Dövlət təşkilatlarından alınmış müddətli borc öhdəlikləri:		
- Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu (Azərbaycan Respublikası)	203,428	207,891
Digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli borc öhdəlikləri	1,711,420	979,351
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	29,504	15,827
Cəmi borc alınmış digər vəsaitlər	2,262,979	1,563,366

Sindikatləşdırılmış kreditlər

28 aprel 2015-ci il tarixdə Bank ilə aparıcı xarici banklardan birinin rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərən xarici bank arasında 97,500 min ABŞ dolları və 98,500 min Avro məbləğində, ödəmə müddətləri isə müvafiq olaraq 3% və 3.5% olan kredit sazişi imzalanmışdır. Həmin borc vəsaitləri üzrə ödəmə müddəti 26 aprel 2016-cı il tarixində başa çatır.

Dövlət təşkilatlarından alınmış müddətli borc öhdəlikləri

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan illik 1% faiz dərəcəsi ilə 203,428 min manat məbləğində kreditlər alınmışdır ki, bunların da ödəniş müddəti 1 ildən 10 ilə qədərdir. (31 dekabr 2014-cü il tarixinə dövlət təşkilatlarından alınmış müddətli borc öhdəliklərinə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun müvafiq olaraq illik 1% dərəcəsi ilə 207,891 min manat məbləğində ayırdığı kredit daxildir. Kreditlərin ödəniş müddəti 1 ildən 10 ilə qədərdir).

Digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli borc vəsaitləri

Digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli borc öhdəliklərinə 21 xarici bank və maliyyə institutlarından cəlb edilmiş vəsaitlər daxildir. Bu banklarla imzalanmış kredit sazişləri üzrə borc götürülmüş məbləğlər 893,543 min ABŞ dolları, yaxud 1,393,391 min manat və 157,237 min Avro, yaxud 268,027 min manat təşkil etmişdir (31 dekabr 2014-cü il: 24 xarici bankdan və maliyyə institutlarından cəlb edilmiş 968,883 min ABŞD və ya 759,992 min AZN, 198,499 min Avro və ya 189,011 min AZN məbləğində vəsait).

Bankın yuxarıda qeyd edilən kredit sazişləri ilə müəyyən olunmuş sindikatləşdirilmiş kreditlər və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli borc öhdəlikləri üzrə bəzi maliyyə şərtlərinə əməl etməsi tələb olunur. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bank borc müqavilələrində qeyd edilmiş bütün maliyyə şərtlərinə əməl etmişdir. (31 dekabr 2014-cü il tarixinə bank borc müqavilələri ilə bağlı bütün maliyyə şərtlərini yerinə yetirmişdir).

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə borc alınmış vəsaitlər üzrə illik bazar faiz dərəcələri 0.9%-8.3% arasında (31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il üzrə borc alınmış vəsaitlər üzrə illik bazar faiz dərəcələri 1.07%-8.9% arasında) dəyişir. Digər borc alınmış vəsaitlər kateqoriyasına aid olan bütün kreditlər üzrə bazar faiz dərəcələri hesablanır.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə borc alınmış vəsaitlərin hər kateqoriyası üzrə balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir. Digər borc alınmış vəsaitlərin hesablanmış ədalətli dəyəri 33 sayılı qeyddə açıqlanır.

19. DİGƏR MALİYYƏ VƏ SİĞORTA ÖHDƏLİKLƏRİ

Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Ödənilməkdə olan məbləğlər	20,736	16,193
Səhmdarlara ödənilməli vəsaitlər	16,411	16,657
Müxtəlif kreditör	10,878	9,187
Balansdankənar öhdəliklər üzrə ehtiyat	6,850	-
Sığorta ehtiyatları, xalis	4,634	9,630
Ödənilməli sığorta haqları və broker komissiyaları	4,376	4,313
İşçilərə ödənilməli vəsaitlər	2,470	3,764
Valyuta svop müqavilələri üzrə ödənilməli vəsaitlər	-	6,609
Cəmi digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	66,355	66,353

31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il ərzində Qrup qeyri-rezident banklar arasında valyuta svop müqavilələri imzalamışdır. Bu müqavilələrə əsasən Qrup, əməliyyat tarixinə ABŞ dolları və Britaniya funtunu satmış, Avro və ABŞ dolları almış, eləcə də əvvəlcə satılmış ABŞ dolları, Britaniya funtunu və qızılı qabaqcadan müəyyən edilmiş gələcək tarixdə və qabaqcadan müəyyən edilmiş məzənnə ilə Avro və ABŞ dolları ilə geri almağı razılaşdırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun derivativ maliyyə alətlərini əks etdirən 5 valyuta svop müqaviləsi mövcud olmuşdur. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə həmin derivativ maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri 6,609 min manat olmuşdur.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə sığorta ehtiyatları üzrə hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il	İl ərzində artım/ (azalma)	31 dekabr 2014-cü il	İl ərzində artım/ (azalma)	31 dekabr 2015-ci il
BVBZE					
Ümumi	640	(182)	458	207	665
Təkrarasığortaçının payı	(226)	47	(179)	(122)	(301)
Xalis	414	(135)	279	85	364
Qazanılmamış mükafat ehtiyatı					
Ümumi	10,767	3,197	13,964	(6,719)	7,245
Təkrarasığortaçının payı	(3,217)	(1,925)	(5,142)	1,697	(3,445)
Xalis	7,550	1,272	8,822	(5,022)	3,800
BÖZE					
Ümumi	439	206	645	(171)	474
Təkrarasığortaçının payı	(11)	(105)	(116)	112	(4)
Xalis	428	101	529	(59)	470
Cəmi	8,392	1,238	9,630	(4,996)	4,634

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən illər ərzində balansdankənar öhdəliklər üçün ehtiyatda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Balansdankənar öhdəliklər üçün ehtiyat
31 dekabr 2013-cü il	-
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	-
31 dekabr 2014-cü il	-
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	6,850
31 dekabr 2015-ci il	6,850

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə digər maliyyə öhdəliklərinin hər bir kateqoriyasının balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir. 33 sayılı qeydə baxın.

20. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Mənfəət vergisindən başqa ödənilməli vergilər	14,982	7,630
Plastik kartla əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış gəlirlər	5,743	6,605
Sığorta əməliyyatları üzrə təxirə salınmış komissiyalar	454	474
Digər	2,063	8,596
Cəmi digər öhdəliklər	23,242	23,305
Qısamüddətli	15,609	15,368
Uzunmüddətli	7,633	7,937
Cəmi digər öhdəliklər	23,242	23,305

Plastik kartla əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış gəlirlər plastik kart hesablarının illik saxlanılmasına görə hesablanan haqq gəlirlərinin qazanılmamış hissəsindən ibarətdir. Bu haqq, kart buraxıldığı zaman hesablanır və müvafiq dövr ərzində amortizasiya olunur.

21. SUBORDİNASİYA BORCU

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
ARMB-dan alınmış subordinasiya borcu	600,000	350,000
Qeyri-rezident maliyyə institutlarından alınmış subordinasiya borcu	157,499	69,969
Hesablanmış ödənilməli faizlər	1,544	1,536
Cəmi subordinasiya borcu	759,043	421,505

21 fevral 2012-ci il tarixdə Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ilə 150,000 min manat məbləğində subordinasiya krediti müqaviləsi imzalamışdır ki, bu, 31-ci qeyddə verilən kapital tələblərinə əsasən 2-ci dərəcəli kapital hesab olunur. Bu kredit 5 il müddətində ödənilməlidir. 4 dekabr 2012-ci il tarixdə Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ilə 7 il müddətində ödənilmək şətilə 100,000 min manat məbləğində subordinasiya krediti müqaviləsi bağlamışdır. 28 iyun 2013-cü il tarixdə Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ilə 100,000 min manat məbləğində 7 il müddətində ödənilmək şətilə digər subordinasiya krediti müqaviləsini imzalamışdır.

27 fevral 2015-ci il tarixdə Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ilə 250,000 min manat məbləğində digər bir subordinasiya krediti müqaviləsi imzalamışdır. Bir kreditin qaytarılma müddəti 5 il, digər 2 kreditin qaytarılması müddəti isə 7 ildir. Digər kreditin qaytarılma müddəti 6 ildir.

9 fevral 2015-ci il tarixində Bank qeyri-rezident maliyyə institutu ilə 16,218 min AZN məbləğində subordinasiya krediti müqaviləsini imzalamışdır. Kredit 2 il müddətində ödənilməlidir.

Subordinasiya borc öhdəlikləri üzrə faiz dərəcələri bazar faiz dərəcələrinə uyğundur. Subordinasiya borc öhdəlikləri üzrə illik bazar faiz dərəcəsi 4.3 - 6.17%-dir. Bankın likvidasiyası halında yuxarıda qeyd olunan subordinasiya borc öhdəlikləri bütün digər kreditorların tələbləri yerinə yetirildikdən sonra təmin edilir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə subordinasiya borc öhdəliklərinin hesablanmış ədalətli dəyəri 759,043 min manat təşkil etmişdir (31 dekabr 2014: 421,505 min manat). 33 sayılı qeydə baxın.

Subordinasiya borc öhdəliklərinin coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcələri üzrə təhlili 30 sayılı qeyddə açıqlanmışdır. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqda məlumat üçün 34 sayılı qeydə baxın.

22. SƏHMDAR KAPİTALI

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Bankın təsdiq edilmiş, buraxılmış və ödənilmiş nizamnamə kapitalının strukturu aşağıdakı kimidir:

	Ödənilmiş və qalıq səhmlərin sayı (min ədədlə)	Adi səhmlər	Cəmi
31 dekabr 2013-cü il	1,827,068	475,038	475,038
Ödənilmiş yeni səhmlər	358,829	93,295	93,295
Səhmlərin nominal dəyərində artım	-	21,859	21,859
31 dekabr 2014-cü il	2,185,897	590,192	590,192
Ödənilmiş yeni səhmlər	189,240	51,095	51,095
31 dekabr 2015-ci il	2,375,137	641,287	641,287

14 iyul 2014-cü il tarixdə Bankın səhmdarları səhmdar kapitalını 93,295 min manat məbləğində artırmağı qərara almış və 358,829,242 adi səhm buraxmışdır.

14 oktyabr 2014-cü il tarixdə Bankın səhmdarları 21,859 min manat məbləğində vəsaiti bölüşdürülməmiş mənfəətdən səhmdar kapitalına yönəldərək mövcud səhmin nominal dəyərini 0.26 manatdan 0.27 manatadək artırmağı qərara almışdır.

1 aprel 2015-ci il tarixdə Bankın səhmdarları səhmdar kapitalını 51,095 min manat məbləğində artırmağı qərara almış və 189,240,000 adi səhm buraxmışdır.

31 dekabr 2015-ci il tarixlərinə adi səhmlərin nominal dəyəri 0.27 manat olmuş və eyni hüquqa malik olmuşdur. Hər səhmin 1 səs hüququ vardır.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə tam ödənilmiş adi səhmlərin sayı müvafiq olaraq 2,375,137 min manat və 2,185,897 min manat olmuşdur

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi ona aid olan bütün səhmləri ödəmiş və Bankın ümumi ödənilmiş səhmdar kapitalının müvafiq olaraq 82.23% və 60.06% hissəsinə sahib olmuşdur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın ümumi səhmdar kapitalında Qrupun işçilərinin payı 2.37% və ya nominal dəyəri 15,182 min manat olan 56,229 min ədəd adi səhmdən (31 dekabr 2014-cü il tarixinə: Bankın ümumi səhmdar kapitalının 4.81% və ya nominal dəyəri 28,395 min manat məbləğində 105,167 min ədəd adi səhmdən) ibarət olmuşdur.

2015-ci ildə Qrup hər hansı dividend elan etməmişdir (2014: ümumilikdə 14,652 min manat olmaqla bir səhm üçün 0.01 manat).

23. ƏLAVƏ ÖDƏNİLMİŞ KAPİTAL

15 iyul 2015-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Qrupun problemlə kreditləri müəyyən etməsinə və həmin kreditləri mərhələli şəkildə "Aqrarkredit" QSC-yə ötürülməsinə dair Fərman imzalamışdır. Hər bir kreditin ötürülməsi dəyəri Qrupun uçot kitablarında qeyd edildiyi kimi və hər bir müştəri üçün bütün balans və balansdankənar hesabları daxil olmaqla hər hansı dəyərsizləşmə ehtiyatlarına qədərki balans dəyərini təşkil edəcək.

Həmçinin, Aqrarkredit üzərində son nəzarət Maliyyə Nazirliyinə məxsus olduğundan Aqrarkredit QSC-yə ötürülmüş kreditlər üzrə balans dəyərindən artıq alınmış və ya alınacaq hər hansı vəsaitlər Qrupun əlavə ödənilmiş kapitalı kimi tanınmışdır. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə 199,993 manat həcmində vergilər çıxılmaqla 999,964 manat məbləğində vəsait əlavə ödənilmiş kapital üzrə kreditləşdirilmişdir.

24. FAİZ GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeydə alınmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri:		
- Dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	560,207	624,549
- Dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	46,509	36,776
Cəmi faiz gəlirləri	606,716	661,325
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeydə alınmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	599,255	634,900
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər və müxbir hesablar	1,086	19,442
Digər borc qiymətli kağızları üzrə faiz gəliri	6,375	6,983
Cəmi faiz gəlirləri	606,716	661,325
Faiz xərci aşağıdakılardan ibarətdir:		
Banklardan alınmış depozitlər və digər borc alınmış vəsaitlər	232,755	175,721
Müştəri hesabları	184,603	161,435
Subordinasiya borcu	40,018	25,261
Borc qiymətli kağızları	32,689	12,349
Cəmi faiz xərci	490,065	374,766
Xalis faiz gəliri	116,651	286,559

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqda məlumat üçün 34 sayılı qeydə baxın.

25. HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Haqq və komissiya gəlirləri:		
- Plastik kartla əməliyyatlar	54,223	41,930
- Xarici valyutalarla və qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	20,380	22,461
- Hesablaşma əməliyyatları	9,264	16,979
- Kassa əməliyyatları	9,176	12,101
- Verilmiş zəmanətlər	3,080	2,540
- Verilmiş akkreditivlər	951	1,517
- Vasitəçi krediti xidməti	356	886
- Digər	170	4,360
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	97,600	102,774
Haqq və komissiya xərcləri:		
- Hesablaşma əməliyyatları	16,448	19,348
- Kassa əməliyyatları	7,001	3,327
- Zəmanətlər	2,583	2,713
- Plastik kartla əməliyyatlar	2,169	2,691
- Sığorta polislərinin əldə edilməsi xərcləri	1,637	1,323
- Digər	16	446
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	29,854	29,848
Xalis haqq və komissiya gəlirləri	67,746	72,926

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqda məlumat üçün 34 saylı qeydə baxın.

26. İNZİBATI VƏ DİGƏR ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
İşçi heyəti ilə bağlı xərclər	55,179	62,033
Binaların və avadanlıqların amortizasiyası	14,493	14,186
İcarə	5,696	5,284
Xeyriyyəçilik və maliyyə yardımları	5,418	9,067
Reklam və marketing xidmətləri	5,161	9,200
Proqram təminatı üzrə texniki xidmət	4,849	3,507
Konsaltinq və digər peşəkar xidmətlər	4,097	4,654
Kənar işçi qüvvəsi və mühafizə	3,507	4,021
Proqram təminatı və digər qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	3,077	2,408
Rəbitə	2,556	2,433
Bina və avadanlıqlar üzrə texniki xidmət	2,554	3,113
Əmanətlərin sığortalanması fonduna ödəmələr	2,489	2,273
Gömrük rüsumları və mənfəət vergisindən başqa vergilər	2,301	8,485
Təlim	2,125	1,190
Dəftərxana ləvazimatları, kitabların alınması, çap və digər ləvazimatlar	1,018	1,381
Plastik kartların alınması	730	1,414
Ezamiyyət	636	898
Digər	12,637	10,509
Cəmi inzibati və digər əməliyyat xərcləri	128,523	146,056

İşçilər ilə bağlı xərclərə Azərbaycan Respublikası Sosial Müdafiə Fonduna ödənilmiş 9,462 min manat (2014-cü il: 11,385 min manat) məbləğində məcburi ödənişlər daxildir.

İl ərzində çəkilmiş xeyriyyəçilik və maliyyə yardımı xərclərinə "İnter" peşəkar futbol klubuna ödənilmiş 4,418 min manat (2014-cü il: "İnter" peşəkar futbol klubuna 7,600 min manat) məbləğində vəsait daxildir.

İcarə xərclərinə Qrupun Bakıda və Azərbaycan Respublikasının rayonlarında yerləşən filial binalarının, valyuta mübadilə məntəqələrinin əməliyyat lizinqi üzrə xərclər, eləcə də (məs, ticarət mərkəzi və mehmanxanalarda) quraşdırılmış bankomatlar ilə bağlı xərclər daxildir.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqda məlumat üçün 34 saylı qeydə baxın.

27. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Cari vergi	(9,481)	(6,141)
Təxirə salınmış vergi	211,249	(1,782)
İl üzrə mənfəət vergisi gəliri/ (xərçi)	201,768	(7,923)

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun mənfəətinin böyük bir hissəsinə 20% mənfəət vergisi hesablanmışdır. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə ABB Moskva və ABB Gürcüstanın əməliyyatlarına tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% olmuşdur.

Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin tutuşdurulması aşağıda təqdim olunur.

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
MHBS-ə əsasən mənfəət vergisindən əvvəlki (zərər)/mənfəət	(1,013,955)	33,433
20% yerli vergi dərəcəsi ilə nəzəri vergi xərci	202,791	(6,687)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən vəsaitlərin vergi təsiri:		
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	(1,023)	(1,236)
İl üzrə mənfəət vergisi gəliri/ (xərçi)	201,768	(7,923)

MHBS ilə Azərbaycan Respublikası və Rusiya Federasiyasının (ABB Moskva üçün) vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir və 20% dərəcəsinə qeydə alınır:

	31 dekabr 2014-cü il	Mənfəət və ya zərərə (hesablanmış)/ kreditləşdirilmiş	Birbaşa olaraq digər məcmu gəlirlərə hesablanmış	31 dekabr 2015-ci il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri				
Qeyri-bazar dərəcələri ilə aktiv və öhdəliklər üzrə zərərlər	2,434	-	-	2,434
Təxirə salınmış gəlirlərin tanınması	1,094	(128)	-	966
Akkreditivlər və zəmanət məktubları üzrə ehtiyat	1,311	1,648	-	2,959
Hesablama metodu ilə qeydə alınmış xərclər və digərləri	1,041	7,191	-	8,232
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	990	207,526	-	208,516
Əlavə ödənilmiş kapital	-	-	(196,219)	(196,219)
Binalar, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər	(16,962)	(3,829)	-	(20,791)
Hesablanmış gəlirlər	1,566	623	-	2,189
Asılı müəssisələrin zərər payının vergi təsiri	96	32	-	128
Derivativlərin ədalətli dəyəri üzrə gəlirin vergi təsiri	(51)	(142)	-	(193)
Gələcək dövrlərə ötürülən vergi zərərləri	4,817	4,024	-	8,841
Kreditin ayrılması haqqının təxirə salınmasının vergi təsiri	1,008	(90)	-	918
Digər	3,240	(5,606)	-	(2,366)
Uçotda tanınan təxirə salınmış vergi aktivləri	584	211,249	(196,219)	15,614

Qrupun cari strukturu və Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi baxımından Qrupun ayrı-ayrı müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun digər müəssisələrinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz. Müvafiq olaraq, konsolidə edilmiş vergi zərəri yarandıqda belə mənfəət vergisi hesablanı bilər. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız vergiyə cəlb olunan eyni müəssisəyə və vergi orqanına aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

	31 dekabr 2013-cü il	(Mənfəət və ya zərəre (hesablanmış)/ kreditləşdirilmiş	Birbaşa olaraq digər məcmu gəlirlərə hesablanmış	31 dekabr 2014-cü il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri				
Qeyri-bazar dərəcələri ilə aktiv və öhdəliklər üzrə zərərlər	3,397	(963)	-	2,434
Təxirə salınmış gəlirlərin tanınması	1,094	-	-	1,094
Akkreditivlər və zəmanət məktubları üzrə ehtiyat	(5,339)	6,650	-	1,311
Hesablama metodu ilə qeydə alınmış xərclər və digərləri	1,041	-	-	1,041
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(6,371)	7,361	-	990
Binalar, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər	(16,962)	-	-	(16,962)
Hesablanmış gəlirlər	1,566	-	-	1,566
Asılı müəssisələrin zərər payının vergi təsiri	68	28	-	96
Derivativlərin ədalətli dəyəri üzrə gəlirin vergi təsiri	(51)	-	-	(51)
Gələcək dövrlərə ötürülən vergi zərərləri	21,019	(16,202)	-	4,817
Kreditin ayrılması haqqının təxirə salınmasının vergi təsiri	-	1,008	-	1,008
Digər	2,954	286	-	3,240
	2,416	(1,832)	-	584
Uçotda tanınmayan təxirə salınmış vergi aktivləri	(50)	50	-	-
Uçotda tanınan təxirə salınmış vergi aktivləri	2,366	(1,782)	-	584

Vergi zərərlərinin gələcək dövrlərə ötürülməsi müddəti 2016-cı ildə başa çatır və Qrup növbəti dövrlərə ötürülən vergi zərərlərini növbəti illərdə gəlir vergisi xərclərindən çıxı bilər.

Qrupu təşkil edən ayrı-ayrı müəssisələr arasında əvəzləşdirmədən sonra Qrupun cəmi xalis təxirə salınmış vergi aktivinin tərkibi aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Cəmi xalis təxirə salınmış vergi aktivləri	58,503	24,300
Cəmi xalis təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(42,889)	(23,716)
Qrupun cəmi xalis təxirə salınmış vergi aktivləri	15,614	584

28. SƏHM ÜZRƏ (ZƏRƏR)/MƏNFƏƏT

Səhm üzrə əsas mənfəət xəzinə səhmləri istisna olunmaqla, Bankın səhmdarlarına aid olan xalis mənfəəti və ya zərəri dövr ərzində dövriyyədə olan adi səhmlərin orta sayına bölməklə hesablanır. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə xəzinə səhmləri olmamışdır.

Adi səhm üzrə əsas gəlir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
İl üzrə adi səhm sahiblərinə aid edilən (zərər)/mənfəət	(811,840)	25,028
Buraxılmış adi səhmlərin ölçülmüş orta sayı (min ədədlə)	2,312,045	2,091,315
Adi səhm üzrə əsas (zərər)/mənfəət (bir səhm üzrə manat ilə)	(0.35)	0.01

29. SEQMENTLƏR ÜZRƏ TƏHLİL

Əsas qərar verən şəxs, İdarə Heyətinin Sədri, Qrupun fəaliyyətini dəyərləndirmək və resursları müvafiq şəkildə yerləşdirmək üçün Qrupun daxili hesabatlarını nəzərdən keçirir. Bu hesabatlara əsasən əməliyyat seqmentləri aşağıdakı kimi müəyyən edilmişdir:

- Bank əməliyyatları – fiziki və hüquqi şəxslərə bank xidmətlərinin göstərilməsi, fiziki və hüquqi şəxslər üçün cari hesabların açılması, əmanətlərin qəbulu, investisiya əmanətləri məhsulu, dəyərlilərin saxlanması, kredit və debet kartlarının açılması, istehlak və ipoteka kreditlərinin verilməsi, birbaşa debit alətlərinin təqdim olunması, cari və depozit hesabların açılması, overdraft, kredit və digər kredit vəsaitlərinin təqdim olunması, fərdi və korporativ müştərilər üçün xarici valyuta və derivativ məhsullar üzrə əməliyyatların aparılması daxildir.
- Sığorta əməliyyatları – Qrupun törəmə sığorta müəssisəsi tərəfindən həyata keçirilən əməliyyatlar daxildir.
- Kart prosessinqi – Qrupun kart prosessinqi xidmətlərini göstərən törəmə müəssisəsi tərəfindən həyata keçirilən əməliyyatlar daxildir.

İdarə Heyətinin Sədri əməliyyat seqmenti üzrə fəaliyyət nəticələrini vergidən əvvəl düzəliş edilmiş mənfəətin hesablanmasına əsasən müəyyən edir. Bu hesablasmaya əməliyyat seqmentləri üzrə davamlı xarakter daşımayan xərclərin (məsələn, binaların dəyərsizləşməsi üzrə xərclər) təsiri daxil deyil. İdarə Heyətinin Sədrinə təqdim edilmiş digər məlumatlar hazırkı maliyyə məlumatlarında göstərilən qaydaya uyğun olaraq qiymətləndirilir. Bu zaman mərkəzi qaydada idarə edilən təxirə salınmış vergi aktivini yeganə istisna hal kimi göstərmək olar. Bu konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əksini tapmış ümumi aktivlər məbləğinə qarşı üzleşdirmə xarakterini daşıyır. Bundan əlavə, Qrup köhnəlmə və amortizasiya xərclərini, həmçinin, asılı müəssisələrin mənfəət və zərər payını öz seqmentləri arasında yerləşdirmir. Bunlar, məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabatının müddəaları ilə üzleşdirmənin bir hissəsidir.

Qrupun 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixinə bitən il üçün hesabat olunmalı seqmentləri üzrə seqment məlumatları aşağıda açıqlanır:

	Bankçılıq	Sığorta	Kart prosessinqi	Cəmi
31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il				
Kənar gəlirlər:				
- Faiz gəliri	624,118	1,123	1,055	626,296
- Haqq və komissiya gəliri	78,637	-	24,446	103,083
- Digər əməliyyat gəliri	40,777	10,076	-	50,853
Cəmi gəlirlər	743,532	11,199	25,501	780,232
Seqmentlararası gəlirlər	(19,437)	-	(5,613)	(25,050)
Xarici müştərilərdən gəlirlər	724,095	11,199	19,888	755,182
Kənar xərclər:	(3)			
- Faiz xərcləri	509,632	-	-	509,632
- Haqq və komissiya xərcləri	33,565	1,637	135	35,337
Cəmi xərclər	543,197	1,637	135	544,969
Seqmentlararası xərclər	(25,050)	-	-	(25,050)
Kənar müştərilər üzrə xərclər	518,147	1,637	135	519,919
Cəmi seqment üzrə (zərər)/mənfəət	(922,112)	5,598	31,243	(885,271)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il				
Kənar gəlirlər:				
- Faiz gəliri	674,806	746	311	675,863
- Haqq və komissiya gəliri	97,414	-	18,333	115,747
- Digər əməliyyat gəliri	31,080	17,065	-	48,145
Cəmi gəlirlər	803,300	17,811	18,644	839,755
Seqmentlararası gəlirlər	(15,244)	-	(12,266)	(27,510)
Xarici müştərilərdən gəlirlər	788,056	17,811	6,378	812,245
Kənar xərclər:				
- Faiz xərcləri	389,301	-	-	389,301
- Haqq və komissiya xərcləri	41,445	1,323	55	42,823
Cəmi xərclər	430,746	1,323	55	432,124
Seqmentlararası xərclər	(27,510)	-	-	(27,510)
Kənar müştərilər üzrə xərclər	403,236	1,323	55	404,614
Cəmi seqment üzrə mənfəət	156,568	4,483	18,579	179,630
Cəmi hesabat olunan aktivlər				
31 dekabr 2015-ci il	13,562,148	17,337	19,287	13,598,772
31 dekabr 2014-cü il	9,126,910	26,751	20,807	9,174,468
Cəmi hesabat olunan öhdəliklər				
31 dekabr 2015-ci il	12,888,805	9,464	2,077	12,900,346
31 dekabr 2014-cü il	8,468,416	16,628	3,424	8,488,468
Digər seqment maddələri				
Kapital xərcləri, 2015-ci il	53,523	-	-	53,523
Kapital xərcləri, 2014-cü il	69,610	-	-	69,610

Cəmi konsolidə edilmiş gəlirlər faiz gəlirlərini, haqq və komissiya gəlirlərini və başqa əməliyyat gəlirlərini əhatə edir və onların cəmi məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatdakı eyni maddələrlə üzləşdirilir.

Cəmi konsolidə edilmiş xərclər faiz xərclərini, haqq və komissiya xərclərini əhatə edir və onların cəmi məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabatdakı eyni maddələrlə üzləşdirilir.

Aşağıdakı cədvəldə mənfəət vergisindən əvvəl düzəliş edilmiş mənfəətin mənfəət vergisindən əvvəlki ümumi mənfəətlə üzləşdirməsi təqdim olunur:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Hesabat olunmalı seqmentlər üzrə mənfəət vergisindən əvvəl düzəliş edilmiş mənfəət	(885,271)	179,630
Köhnəlmə	(14,493)	(14,186)
Amortizasiya	(3,077)	(2,408)
Digər əməliyyat xərcləri	(110,953)	(129,463)
Asılı müəssisələrin vergidən sonrakı zərərdə payı	(161)	(141)
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	(1,013,955)	33,432

Düzəlişlər aşağıdakılara aid edilir:

- Qrup seqmentlər üzrə köhnəlmə və amortizasiya xərclərini ayırmır.
- Qrup asılı müəssisələrin zərərindəki payını seqmentlərə ayırmır.

Aşağıdakı cədvəldə hesabat olunmalı seqment aktivlərinin ümumi aktivlərə qarşı üzləşdirilməsi göstərilir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Cəmi seqment öhdəlikləri	13,598,772	9,174,468
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	58,503	24,300
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat üzrə cəmi öhdəliklər	13,657,275	9,198,768

Hesabat olunmalı seqmentlər üzrə öhdəliklər ümumi aktivlərlə aşağıdakı kimi üzləşdirilmişdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Cəmi seqment öhdəlikləri	12,900,346	8,488,468
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	42,889	23,716
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat üzrə cəmi öhdəliklər	12,943,235	8,512,184

Qrup uzunmüddətli aktivlərin və əlaqəli köhnəlmə xərclərinin seqmentlər arasında bölüşdürülməsi üzrə asimmetrik yanaşma üsulunu tətbiq edir ki, burada da Qrup uzunmüddətli aktivləri seqmentlər arasında bölüşdürdüyü halda əlaqəli köhnəlmə xərclərini ayırmır.

Düzəlişlər aşağıdakılara aid edilir:

- Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri daxili idarəetmə hesabatı üçün hesablanmır.

Sığorta və maliyyə aktivləri və vergiləri istisna olmaqla digər uzunmüddətli aktivlər üçün coğrafi məlumat:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Azərbaycan Respublikası	312,356	291,255
Rusiya Federasiyası	14,690	10,496
Gürcüstan Respublikası	8,165	3,756
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat üzrə cəmi uzunmüddətli aktivlər	335,211	305,507

Aşağıda hər bir ölkə üçün əhəmiyyətli olan əsas gəlirlər ayrıca göstərilmişdir

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Azərbaycan Respublikası	672,968	722,527
Rusiya Federasiyası	74,251	82,880
Gürcüstan Respublikası	7,963	6,838
Cəmi konsolidə edilmiş gəlirlər	755,182	812,245

Aşağıda hər bir ölkə üçün müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə ehtiyatı ayrıca təqdim olunur:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Azərbaycan Respublikası	(739,350)	(138,384)
Rusiya Federasiyası	(202,491)	(59,096)
Gürcüstan Respublikası	(6,678)	(991)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün konsolidə edilmiş ehtiyat	(948,519)	(198,471)

Aşağıda Qrupun əsas məhsullar və xidmətlər üzrə davamlı əməliyyatlardan əldə olunan gəlirlərinin təhlili verilmişdir.

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Korporativ kreditlər üzrə faiz gəliri	549,890	560,128
Pərakəndə kreditlər üzrə faiz gəliri	48,282	94,285
Bank əməliyyatları üzrə haqq və komissiya gəliri	97,600	102,774
Bank əməliyyatları üzrə digər gəlirlər	28,323	30,869
Sığorta əməliyyatları üzrə gəlir	11,199	17,811
Kart prosessinqi fəaliyyətləri üzrə gəlir	19,888	6,378
Cəmi konsolidə edilmiş gəlirlər	755,182	812,245

30. MALİYYƏ RİSKİNİN İDARƏ OLUNMASI

Qrupun məruz qaldığı maliyyə risklərinə kredit, likvidlik, bazar və əməliyyat risklər daxildir. Risklərlə üzləşmə Qrupun fəaliyyətinin ayrılmaz hissəsidir. Qrupun risklərin idarə edilməsi funksiyasının məqsədi risk və fayda arasında müvafiq balansın təmin edilməsi və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə mümkün mənfi təsiri azaltmaqdan ibarətdir.

Riskləri idarəetmə strukturu

Risklərin idarə edilməsi funksiyası Qrupun daxili nəzarət sisteminin ayrılmaz hissəsidir və mərkəzləşdirilmiş qaydada həyata keçirilir. Qrupun riskləri idarəetmə siyasətinin və yanaşmalarının məqsədi Qrupun məruz qaldığı risklərin müəyyənləşdirilməsi, təhlil edilməsi, azaldılması və idarə edilməsindən ibarətdir. Bu, risk səviyyəsi üzrə müvafiq limitlərin və nəzarət mexanizmlərinin yaradılması, risk səviyyələrinin davamlı monitorinqi, limitlər və prosedurlara riayət edilməsi və bununla biznes proseslərinin düzgün formalaşdırılması vasitəsilə yerinə yetirilir.

Riskləri idarəetmə siyasəti və prosedurları bazar şərtləri, təklif olunan məhsul və xidmətlərdə baş verən dəyişikliklərin əks etdirilməsi məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir. Qrup risk siyasətinin bir hissəsi kimi konservativ nəzarət mühitini qoruyub saxlamaq və davamlı olaraq inkişaf etdirmək məqsədilə etibarlılıq, idarəetmə və peşə standartlarına xüsusi diqqət yetirir.

Risqləri idarəetmə orqanları və tənzimləmə

Risqləri idarəetmə siyasəti, qiymətləndirmə, təsdiqləmə, monitoring və nəzarət mexanizmləri Qrupun nəzəndə fəaliyyət göstərən bir sıra ixtisaslaşmış bölmələr tərəfindən aparılır. Bu bölmələr həmçinin Qrupun törəmə müəssisələrinin risqləri idarəetmə siyasətinə və nəzarət mexanizmlərinə nəzarət edirlər. Qrup Azərbaycan, Rusiya Gürcüstan qanunvericiliyinə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının, Rusiya Federasiyası Mərkəzi Bankının, Gürcüstan Milli Bankının təlimatlarına və qabaqcıl təcrübəyə uyğun icra strukturları, komitələr və departamentlər yaratmışdır.

Qrupun Müşahidə Şurası risqləri idarəetmə strukturuna nəzarət, əsas risklərin idarə edilməsinin monitoringi, risklərin idarə edilməsi siyasəti, eləcə də bəzi əsas risk limitlərinin, o cümlədən böyük kredit riskləri, iqtisadi və sənaye sektoru üzrə risk limitlərinin təsdiqlənməsi səlahiyyətlərini nəzərdən keçirir. Həmçinin bu bəzi səlahiyyətləri İdarə Heyətinə və Kredit Komitəsinə ötürür.

İdarə Heyəti, Riskləri İdarəetmə Departamenti, Audit Departamenti, Kredit Komitəsi, Aktiv və Öhdəliklərin İdarəetmə Komitəsi ("AÖİK") və İnformasiya Texnologiyaları Komitəsi Müşahidə Şurası tərəfindən yaradılır və bu Şuraya birbaşa hesabat verir.

İdarə heyəti risklərin azaldılması tədbirlərinin həyata keçirilməsi və monitoringinə görə məsuliyyət daşıyır və Qrupun müəyyən edilmiş risk parametrləri çərçivəsində fəaliyyət göstərməsini təmin edir. Risklərin idarə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyan İdarə Heyətinin üzvü həmin Direktora hesabat verən Riskləri İdarəetmə Komitəsi ilə birlikdə risklərin idarə edilməsi üzrə ümumi funksiyalara görə məsuliyyət daşıyır və maliyyə və qeyri-maliyyə risklərinin müəyyən edilməsi, ölçülməsi, azaldılması, idarə edilməsi və bu risklərə dair hesabatın hazırlanması üzrə ümumi prinsiplərin və metodların tətbiq edilməsini təmin edir.

Risqləri idarəetmə departamenti risklərin idarə edilməsinin metodologiyalarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır və Qrupun risk yanaşmasının strateji və biznes planlarında düzgün əks etdirilməsini təmin edir. Bu, bütün risk yanaşmaları və prosedurları üzrə dəyişikliklərin İdarə Heyəti və Müşahidə Şurası tərəfindən müzakirə edilməsi və tövsiyələrin verilməsi üçün vacib forumdur. Bu forum Qrupun üzləşdiyi bütün potensial risklərin Riskləri İdarəetmə Komitəsi, Kredit Komitəsi, AÖİK və İdarə Heyəti tərəfindən hazırlanmasını və Audit Komitəsi tərəfindən nəzərdən keçirilməsini bu məsələlərlə bağlı Müşahidə Şurasına hesabatların hazırlanmasını təmin edir.

AÖİK, Qrupun aktiv və öhdəliklər strukturunun idarə edilməsi və optimallaşdırılmasına görə məsuliyyət daşıyır. Bu, likvidlik, xarici valyuta və faiz dərəcəsi üzrə risklər daxil olmaqla, müxtəlif bazar risklərini əhatə edən risklərin idarə edilməsi prosesinin tərkib hissəsidir. AÖİK-in funksiyalarına qeyd olunan risklərlə bağlı strategiyaların, siyasətin və limitlərin təsdiqlənməsi üçün tövsiyələrin hazırlanması daxildir. Həmçinin o, bu risk sahələri ilə bağlı məlumatın vaxtında və etibarlı şəkildə çatdırılmasına cavabdehdir. APİK, qiymətləndirmə siyasətinin və maliyyələşdirmə strategiyalarının müəyyənləşdirməsinə yardım göstərir. Bundan əlavə, AÖİK Qrupun digər riskləri idarəetmə və nəzarət bölmələri ilə yanaşı Xəzinədarlıq və digər müvafiq bölmələrin AÖİK, Riskləri İdarəetmə Komitəsi, İdarə Heyəti və Müşahidə Şurası tərəfindən müəyyən edilmiş parametrlərə uyğun fəaliyyət göstərməsini təmin etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

İnformasiya və Rabitə texnologiyalarının istifadəsi strategiyasının müəyyən edilməsinə görə cavabdehlik daşıyan İnformasiya Texnologiyaları Komitəsinə İdarə Heyəti Sədrinin birinci müavini sədrlik edir. Bu Bankın strukturlarında müştərilərə yüksək səviyyəli xidmətlər göstərmək üçün müasir texnologiyalardan istifadə edilməsini təmin edir. İnformasiya Texnologiyaları komitəsi IT prosedurlarını müəyyən edir. İnformasiya Texnologiyaları ilə bağlı bütün əsas məsələlər İdarə Heyətinin qabaqcıdan razılığı ilə Müşahidə Şurasının müzakirəsinə verilir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi Qrupun daxili nəzarət sisteminin nəzarət və monitoringinə görə məsuliyyət daşıyır. Audit Komitəsinin üzvləri Qrupun işçiləri və ya idarəetmə strukturunun tərkibində ola bilməzlər. Onlar, daxili nəzarət sisteminin inkişafına dair İdarə Heyətinə, Riskləri İdarəetmə Komitəsinə və Müşahidə Şurasına təkliflər verir və risklərin idarə edilməsi funksiyasının keyfiyyətinə və müəyyən edilmiş siyasət, prosedurlar və limitlərə riayət edilməsi ilə bağlı rəy bildirirlər. Audit Komitəsi birbaşa ona hesabat verən Daxili Audit Departamentinin fəaliyyətinə nəzarət edir. Daxili Audit Departamentinin iş planları, audit yoxlamaları və hesabatları, o cümlədən planlaşdırılmamış audit yoxlamalarının qrafiki Audit Komitəsi tərəfindən diqqətlə təhlil və təsdiq edilir. Audit Komitəsinin tövsiyələrinə əsaslanan icra planları və auditin statusu haqqında hesabatlar İdarə Heyəti tərəfindən icra edilir və Müşahidə Şurasına və Səhmdarların Ümumi Yığıncağına təqdim edilir.

Kredit riski

Kredit riski müştərinin və ya qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi zaman Qrup qarşısında yaranan maliyyə zərəri riskidir. Kredit riskinin əsas hissəsi müştərilərə və banklara verilmiş kreditlər və avanslardan, balans və balansdankənar kreditlər üzrə digər risklərdən yaranır. Risklər üzrə hesabat hazırlayarkən Qrup müştərilər və ya qarşı tərəfin ödəmə qabiliyyətinin olmaması riski və sənaye riski kimi kredit riskinin bütün elementlərini tam şəkildə nəzərə alır.

Hüquqi şəxslər, fiziki şəxslər və maliyyə institutları üçün kredit risklərin təsdiqlənməsi üzrə ümumi struktur aşağıdakı kimidir:

Müşahidə Şurası	Müşahidə Şurası 5 milyon manat və onun ekvivalentində olan xarici valyutada kreditlərin verilməsi barədə qərar qəbul edir.
İdarə Heyəti	İdarə heyəti məcmu kapitalın 1%-dən 5 milyon manatadək və onun ekvivalentində xarici valyutada kredit limitlərini təhlil edərək təsdiqləyir və müntəzəm olaraq iclas keçirir
Kredit Komitəsi	Kredit Komitəsi məcmu kapitalın 1%-dək olan kredit limitlərini təhlil edərək təsdiqləyir və müntəzəm olaraq iclas keçirir

Həmçinin, Müşahidə Şurası risk diversifikasiyasına nəzarət və onun idarə edilməsi üçün ümumi məhdudiyyətləri təsdiqləyir:

- Portfel məhdudiyyətləri: Korporativ kreditlər, fiziki şəxslərə verilən kreditlər və ümumi portfelə aid faizlər şəklində banklararası risklər;
- Portfel məhdudiyyətləri: Ümumi portfelə, eləcə də fiziki şəxslərin portfelinə aid faizləri şəklində təmin edilmiş və təmin edilməmiş vəsaitlər; və
- İqtisadi sektor və məhsulla bağlı risklər: Korporativ və fiziki şəxslərin portfelinə aid faizlər.

İdarə heyəti kredit limitlərini və risklər üzrə səlahiyyət səviyyəsini aşağıdakı qaydada təsdiqləyir:

- Filiallar üzrə;
- Təminatın növü və kreditin təminata nisbət əmsalı; və
- Fiziki şəxslərin səlahiyyəti üzrə.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə kredit portfelinin iqtisadi sektorlar və məhsullar üzrə təhlili 6 sayılı qeyddə göstərilir.

Kredit risklərinin idarə edilməsi

Kredit siyasəti Qrupun risk profili və strateji planlarına uyğun olaraq Riskləri İdarəetmə Departamenti və İdarə Heyəti tərəfindən hazırlanır. Kredit siyasəti Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiqlənir.

Kredit siyasətində aşağıdakılar əks etdirilir:

- Qarşı tərəf risklərinin yaranması, təhlil edilməsi, yoxlanılması və təsdiqlənməsi üzrə prosedurlar;
- Qarşı tərəflər üzrə kreditin qiymətləndirilməsi metodologiyası;
- Qarşı tərəflər üzrə kredit reytingi metodologiyası;
- Təminatın qiymətləndirilməsi və nəzarəti metodologiyası;
- Kreditlərin sənədləşdirilməsi üzrə tələblər;
- Kreditlərin idarə edilməsi prosedurları;
- Kredit riskləri üzrə müntəzəm nəzarət prosedurları; və
- Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın yaradılması siyasəti.

Kreditin alınması üçün sənədlər toplusu (ərizə) müştəri ilə iş üzrə menecerlər və kredit mütəxəssisləri tərəfindən hazırlanır. Bu toplusu müəyyən edilmiş limitlər çərçivəsində filiallar və ya müvafiq biznes vahidləri tərəfindən təsdiqlənir. Təsdiq olunmuş sənədlərin surətləri sonrakı nəzarət prosesi, o cümlədən reytingin müəyyən edilməsi və monitoring cədvəlinə daxil edilməsi üçün Korporativ Biznesin İdarə edilməsi Departamentinə təqdim edilir.

Bu limitlərdən yüksək olan kredit riskləri Kredit Komitəsinə göndərilir. Kredit Komitəsi təkrar təhlil aparır və hesabatı, reytingi və rəyi hazırlayır. Kredit ərizəsi təsdiq olunan həddən aşağı olduqda, Kredit Komitəsi tərəfindən müsbət rəy alındıqda və müvafiq şəxslər tərəfindən imzalandıqda bu halda ərizə təsdiq olunmuş hesab edilir. Əgər Riskləri İdarəetmə Komitəsi tərəfindən mənfi rəy verilərsə, kredit ərizəsi yenidən baxılmaq üçün Kredit Komitəsinə geri göndərilir. Təsdiqlənmiş kredit ərizəsində nəzərdə tutulan məbləğ Kredit Komitəsinin səlahiyyətindən yuxarı olarsa, həmin ərizə təsdiqlənmək üçün İdarə Heyətinə təqdim edilir. Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, böyük məbləğdə kreditlər üçün ərizələr təsdiqlənmək üçün Müşahidə Şurasına təqdim edilir.

Qrup dörd əsas meyarın təhlilinə əsaslanan reyting sistemindən istifadə edir: kredit ödəmə qabiliyyəti, maliyyə fəaliyyəti göstəriciləri, kredit tarixçəsi və digər risklər. Qrup bu sistemdən yeni borcalanların kreditləşməsi ilə bağlı qərarlar vermək üçün istifadə edir. Mövcud kredit portfelinin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi üçün isə Qrup hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları üzrə 6 sayılı Qeyddə göstərilən təsnifləşdirmədən istifadə edir.

Balansdankənar maliyyə alətləri üzrə kredit riski həmin maliyyə aləti üzrə əməliyyatların digər iştirakçısı tərəfindən müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi nəticəsində zərərlərin yaranması ehtimalı kimi müəyyən edilir. Qrup şərti öhdəlikləri və balans üzrə maliyyə alətləri ilə əlaqədar əməliyyatların təsdiqlənməsi prosedurları, riskləri məhdudlaşdıran limitlərdən istifadə və monitoring prosedurlarına əsaslanan eyni kredit siyasətini tətbiq edir.

Fiziki şəxslərə verilmiş bəzi kredit məhsulları üçün qrup kreditinin qiymətləndirilməsi sistemindən və potensial riskli müştərilərin müəyyən edilməsi üçün öz daxili prosedurlarından və ARMB-nin məlumat bazasındakı məlumatlardan istifadə edir. Kreditlər portfel üzrə qiymətləndirilir və bu zaman kreditin məbləği və müddət limitləri, təsdiqləmə prosedurları, hədəf qrupları, məhsulun növləri, defolt haqqında məlumatlar, kredit (girov) əmsalları (əgər tətbiq edilirsə) və qiymətləndirmə kimi amillərə daha çox diqqət yetirilir.

Aşağıdakı cədvəldə balans hesabatı, eləcə də balansdankənar hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri ilə bağlı kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi göstərilir. Balans hesabatında əks etdirilən maliyyə aktivləri halında kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi həmin aktivlərin hər hansı əvəzləşdirmədən və girov sövdələşməsindən qabaqkı balans dəyərinə bərabərdir. Qrupun kreditin ayrılması ilə bağlı şərti öhdəlikləri və təəhhüdləri üzrə kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi isə qarşı tərəfin öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə həmin alətlərin müqavilə üzrə məbləğlərindən ibarət olur ki, bu halda da qarşı iddialar, girov və təminatlar dəyərini itirir.

	Maksimum risk	Əvəzləşdirmə	Əvəzləşdirilmədən sonra xalis məruzqalma	Təminatlı girov	Xalis məruzqalma
31 dekabr 2015-ci il					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı nağd vəsaitlər istisna olmaqla)	1,292,867	-	1,292,867	-	1,292,867
Milli/Mərkəzi banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	15,334	-	15,334	-	15,334
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	102,028	-	102,028	-	102,028
Müştərilərə verilmiş kredit və avanslar	5,635,583	(113,114)	5,522,469	(3,883,623)	1,638,846
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle tanınan maliyyə aktivləri	906	-	906	-	906
Digər borc qiymətli kağızları	29,298	-	29,298	-	29,298
Satılabilən investisiyalar	97	-	97	-	97
Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlər	5,628,923	-	5,628,923	-	5,628,923
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	210,028	-	210,028	-	210,028
Verilmiş zəmanətlər	1,504,316	-	1,504,316	-	1,504,316
İdxal akkreditivləri	349,245	(137,306)	211,939	-	211,939
Kreditlərin verilməsi və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	93,569	-	93,569	-	93,569
31 dekabr 2014-cü il					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı nağd vəsaitlər istisna olmaqla)	402,052	-	402,052	-	402,052
Milli/Mərkəzi banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	9,678	-	9,678	-	9,678
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	303,639	(11,000)	292,639	-	292,639
Müştərilərə verilmiş kredit və avanslar	7,854,991	(182,023)	7,672,968	(5,011,460)	2,661,508
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle tanınan maliyyə aktivləri	14,997	-	14,997	-	14,997
Digər borc qiymətli kağızları	45,355	-	45,355	-	45,355
Satılabilən investisiyalar	5,287	-	5,287	-	5,287
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	23,650	-	23,650	-	23,650
Verilmiş zəmanətlər	1,335,398	-	1,335,398	-	1,335,398
İdxal akkreditivləri	772,597	(81,375)	691,222	-	691,222
Kreditlərin verilməsi və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	67,066	-	67,066	-	67,066

Girov və digər kredit təminatları

Kredit riski həmçinin əmlak üzrə ipoteka tələbi formasında girovun, girov qoyulmuş aktiv və qiymətli kağızların, eləcə də depozitlər, hüquqi və fiziki şəxslərə verilmiş zəmanətlər daxil olmaqla digər girov növlərinin əldə olunması, nəzarəti və monitorinqi vasitəsilə qiymətləndirilir və idarə edilir.

Kredit riskinin qiymətləndirilməsində girovun əsas faktor olmasına baxmayaraq, Qrupun kredit siyasəti ərizələri müştərilərin yalnız təklif etdiyi girova deyil, onların ödəniş qabiliyyətinə əsasən qiymətləndirməkdir. Girov kreditin qaytarılması üçün ikinci ödəniş mənbəyi hesab edilir. Kreditlər nadir hallarda müştərinin maliyyə vəziyyətindən və ya kredit məhsulunun növündən, yaxud həcmindən asılı olaraq təminatlı ola bilər. Qrup risk portfelinin təminatlı kreditləri üzrə müxtəlif limitlər müəyyən etmişdir.

Qrupun qəbul etdiyi əsas girov növləri aşağıdakılardır:

- Daşınmaz əmlak
- Dövlət zəmanətləri
- Korporativ zəmanət

- Pul depozitləri
- Daşınar əmlak və avadanlıqlar
- Digər, o cümlədən qiymətli metallar

Qrupda qəbul edilmiş bütün girov növləri üzrə dəqiq qiymətləndirmə, sənədləşdirmə, əgər uyğundursa qeydiyyat prosedurları mövcuddur. Girov əmsalı İdarə Heyəti tərəfindən təsdiqlənir və Korporativ Biznesin İdarə edilməsi Departamenti tərəfindən nəzarət edilir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə kredit-girov əmsalı üzrə limitlər aşağıdakı kimidir:

Girovun növü	Kredit məbləğinin girovun likvid dəyərində nisbəti
Daşınmaz əmlak	60%-ə qədər
Qiymətli metallar	80%-ə qədər
Maşın, avadanlıqlar	50%-ə qədər
Mal-material ehtiyatları	60%-ə qədər
Nəqliyyat vasitələri	70%-ə qədər
Müddətli depozitlər	80%-ə qədər

Buna baxmayaraq, rəhbərlik müəyyən vaxtlarda fəaliyyətin kommersiya əhəmiyyətini əsas götürərək yuxarıda göstərilən limitlərin dəyişə biləcəyini bildirmişdir.

Korporativ Biznesin İdarə edilməsi Departamenti monitoring nəticələri üzrə planın hazırlanması, onun yerinə yetirilməsi və monitoring nəticələrinin qənaətbəxş olmadığı təqdirdə müvafiq tərəflərin məlumatlandırılması və tədbirlər planı ilə bağlı tövsiyələrin verilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Riskləri İdarəetmə Departamenti müəyyən edilmiş məbləğdən yuxarı olan bütün əməliyyatların monitoringini aparır və bu məbləğdən aşağı olan əməliyyatları seçmə üsulu ilə yoxlayır. Müəyyən edilmiş məbləğdən yuxarı olan bütün əməliyyatlar üzrə monitoring ilk olaraq kreditin ödənilməsi aydan əvvəl və ya ən azı bir ay müddətində aparılır. Müvafiq olaraq, monitoring cədvəlinə uyğun olaraq risklərə nəzarət olunur.

Riskləri İdarəetmə Departamenti qarşı tərəflərin kredit riskləri üzrə bütün məsələlər, o cümlədən bütün limitlərə uyğunluq, risklər üzrə konsentrasiyalar, portfel tendensiyaları, vaxtı keçmiş kreditlər və defolt statistikası, kreditlər üzrə ehtiyatlar və girov statistikasına dair məlumatların toplanması və təqdim edilməsinə görə cavabdehdir. Müntəzəm aylıq hesabatlardan başqa, həmin departament seçilmiş kredit prosedurlarına riayət edilməsinə dair hesabatlar tərtib edir.

Əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlər

ARMB “əlaqəli tərəflər” kateqoriyası ilə bağlı dəqiq anlayışlar müəyyən etmişdir. Bu kateqoriyaya əsasən səhmdarlar və ya səhmdar qismində çıxış edən fiziki şəxslər və yaxud onların yaxın ailə üzvlərinin mülkiyyətində olan (nəzarət etdiyi) hüquqi şəxslər daxildir. Buraya həmçinin Qrupda baş rəhbərlik, (səlahiyyətli vəzifələrdə çalışan) fiziki şəxslər daxildir. Fiziki şəxs olan əlaqəli tərəfə verilən ən böyük kreditlər Qrupun konsolidə edilmiş kapitalının 3%-dən artıq ola bilməz. Müvafiq hüquqi şəxslər üzrə isə bu limit 10%-ni təşkil edir. Əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlər üzrə risklər üçün ümumi limit 20%-dir. Qiymətləndirmə və digər şərtlər tərəflərin müstəqilliyi prinsipi əsasında müəyyən edilməlidir. Bank, bir sıra hallarda ARMB-nin əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan yaranan qalıqlar üzrə bəzi tələblərə riayət etməmişdir. Həmin pozuntu hallarının potensial nəticələri haqqında məlumat 32 sayılı qeyddə açıqlanır.

Vaxtı keçmiş, ümitsiz kreditlər

Qrup, vaxtı keçmiş və ümitsiz kreditləri onların ödəmə müddətinin başa çatdığı ilk gündən müəyyən etmək və hesabatlarda əks etdirmək üçün prosedurlar hazırlamışdır. 60 günədək vaxtı keçmiş kreditlər əvvəlcədən hər hansı problemin müəyyən edilmədiyi təqdirdə, müvafiq biznes vahidləri tərəfindən nəzərdən keçirilir. Fiziki şəxslərə verilmiş və 60 gündən çox vaxtı keçmiş təminatlı kreditlər avtomatik olaraq Problemlə Kreditlər Departamentinə ötürülür. Hüquqi şəxslərə verilmiş və 90 gündən çox vaxtı keçmiş kreditlər də eyni departamentə ötürülür. 90 gündən çox vaxtı keçmiş kreditlər Mərkəzi Bankın tələbinə əsasən yerli standartlara uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatlarında faizləri hesablanmayan kreditlər statusuna aid edilir. Problemlə Kreditlər Departamenti bu öhdəlikləri toplaya bilmədikdə hüquqi prosedurlar həyata keçirilir. Kredit geri qaytarıla bilmədikdə, müvafiq məbləğlərin silinməsinə dair təkliflər Kredit Komitəsinə və İdarə Heyətinə təqdim edilir.

Silinmə ilə bağlı son qərarı Müşahidə Şurası qəbul edir. Bütün vaxtı keçmiş kreditlər haqqında məlumat ən azı ayda bir dəfə Kredit Komitəsinə təqdim edilir. Hüquqi şəxslərə verilmiş vaxtı keçmiş kreditlər üzrə bütün məsələlər barədə bilavasitə Kredit Komitəsinə hesabat verilir.

Kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat – ehtiyat siyasəti

Qrup kreditlər üzrə zərərlər üçün ehtiyat yaradır ki, bu da risklə üzləşmədən yaranan təxmini zərərləri əks etdirir.

Bundan əlavə, ARMB, banklar üçün minimum standart sayılan ehtiyat siyasəti müəyyən etmişdir. Bu ehtiyat tələbləri üzrə kateqoriyalar aşağıda göstərilir:

Standart aktivlər	1%
Nəzarət altında olan aktivlər	5%
Qeyri-qənaətbəxş aktivlər	30%
Riskli aktivlər	60%
Ümitsiz aktivlər	100%

Bu kateqoriyalar dəqiq müəyyən edilmişdir.

MHBS-a uyğun hesabatların hazırlanması məqsədilə, Qrup Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə adlı MUBS 39-da əks etdirilən metodologiyadan istifadə edir.

Sığorta risklərinin idarə edilməsi

Sığorta riski

Hər hansı sığorta müqaviləsi üzrə risk, sığortalanmış hadisənin baş verməsi ehtimalı və yaranmış iddianın məbləğinin qeyri-müəyyən olmasıdır. Sığorta müqaviləsinin xarakterinə görə bu risk təsadüfi şəkildə baş verir, bu səbəbdən də hər sığorta müqaviləsi üçün riskin əvvəlcədən müəyyən edilməsi mümkün deyil.

Ehtimal nəzəriyyəsinin qiymətlərə və ehtiyatlara tətbiq edildiyi müqavilələri özündə əks etdirən sığorta portfelində Qrupun öz sığorta müqaviləsi üzrə məruz qaldığı əsas risk - faktiki iddiaların və mənfəət ödənişlərinin sığorta öhdəliklərindən artıq olmasıdır. Bu iddiaların və gəlirlərin nəzərdə tutulandan daha artıq olması nəticəsində baş verə bilər. Sığortalanmış hadisələr təsadüfən baş verir və iddialar və ödənişlərin faktiki sayı və məbləği hər il statistik metodlara görə müəyyən edilmiş səviyyədən fərqlənir.

Qrup sığorta riskini anderrayting səlahiyyəti səviyyəsi, qiymət siyasəti, təsdiqlənmiş təkrar sığortaçıları siyahısı və nəzarəti özündə əks etdirən daxili prosedurlar vasitəsilə idarə edir.

Sığorta zərəri üçün ehtiyatın hesablanması

Zərər üçün ehtiyatlar Qrupun əvvəlki dövrlərə aid məlumatlarına əsasən hesablanır. Ödənilməmiş iddiaların (hesabat olunan və hesabat olunmayan) təxmini dəyərini hesablayarkən Qrup, zərər nisbətinə əsaslanan təxminləri (zərər nisbəti, Sığorta iddialarının məcmu dəyəri və bu cür iddialarla bağlı müəyyən maliyyə ilində qazanılmış Sığorta haqları arasında nisbət kimi müəyyən edilir) və faktiki iddialar təcrübəsinə əsaslanan təxminlərdən istifadə edir. Həmin təxminlər müəyyən edildikdə istifadə edilən formulalar vasitəsilə faktiki iddialar təcrübəsinə daha çox əhəmiyyət verilir.

Zərər nisbəti üzrə ilkin təxmin hesablama üsulunun vacib tərəfidir və sığorta haqqının səviyyəsindəki dəyişikliklər, gözlənilən bazar təcrübəsi və iddialar üzrə əvvəlki dövrün inflyasiyası kimi faktorları nəzərə alan keçmiş illərin təcrübəsinə əsaslanır. Cari il üçün istifadə edilən zərər nisbətləri üzrə ilkin təxmin (təkrarsığortadan əvvəl), cari və əvvəlki ildə qazanılmış sığorta haqlarının risk növünə görə təhlil edilir.

Gələcək iddialar üzrə ödənişlərin hesablanmasında qeyri-müəyyənlik mənbələri

Sığorta müqavilələri üzrə iddialar onların yarandığı zaman ödənilir. Sığorta müqaviləsinin müddəti ərzində baş vermiş bütün sığortalanmış hadisələrə görə Qrup məsuliyyət daşıyır. Nəticə etibarilə, məsuliyyətlə bağlı iddialar müqavilənin müddətinin başa çatmasından etibarən 3 aydan çox olmayan qısa müddət ərzində ödənilir. Sığorta müqavilələri üzrə pul vəsaitləri axınının məbləğinə və vaxtına təsir göstərən bəzi dəyişikliklər mövcuddur. Onlar əsasən müqaviləni imzalayan hüquqi və fiziki şəxslərin həyata keçirdiyi fəaliyyətlərə xas olan risklərə və qəbul etdikləri risklərin idarə edilməsi prosedurlarına aiddir. Qrupun sığorta müqavilələri üzrə ödənişlər əsasən aşağıdakılar üzrə verilmiş pul mükafatlarını əks etdirir:

- Tibbi sığorta;
- Avtomobillərə dəymiş fiziki zərər (avtomobillərin sığortalanması üçün); və
- Üçüncü şəxslərə dəymiş maliyyə itkisi, bədən xəsarəti və fiziki xəsarət (nəqliyyat vasitəsi sahibləri tərəfindən yaranmış).

Bu cür ödənişlər birdəfəlik aparılır və itirilmiş gəlirin və bədbəxt hadisə nəticəsində zərər çəkmiş tərəfin məruz qaldığı bərpa xərclərinin cari dəyəri kimi Qrupun daxili sığortaçıları tərəfindən hesablanır.

Təkrarsığorta siyasəti

Qrupun avtomobil, əmlak, üçüncü şəxslər qarşısında məsuliyyət, işəgötürənin məsuliyyəti və yük sığortası üzrə portfelinin bir hissəsi Qrupun üzləşdiyi potensial maksimum riskləri azaldan təkrar sığorta müqavilələrinə əsasən yerli və xarici sığorta şirkətlərində təkrar sığortalanır.

Diversifikasiya

Təcrübə göstərir ki, analoji sığorta müqavilələri üzrə portfel nə qədər böyük olarsa, gözlənilən nəticənin nisbi dəyişkənliyi bir o qədər az olar. Bundan əlavə, daha çeşidli portfelin elementlərində baş verən hər hansı dəyişikliyin portfelə təsiri daha az ehtimal olunur. Qrup qəbul edilmiş sığorta risklərini diversifikasiya etmək və bu kateqoriyaların hər biri üzrə gözlənilən nəticələrdəki dəyişiklikləri azaltmaq üçün kifayət qədər risklərə nail olmaq məqsədilə anderrayting strategiyasını hazırlamışdır.

Bazar riski

Qrup bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz dərəcəsi, valyuta və pay alətləri üzrə açıq mövqelərdən irəli gələn riskdir. Qrup bazar riskini bu cür risklərə çox az məruz qalmaq siyasəti vasitəsilə, eləcə də həmin risklərlə bağlı Qrupun mövqələrini mütəmadi olaraq qiymətləndirməklə tənzimləyir.

Qrup maliyyə alətləri ilə bağlı hər hansı ticarət mövqələrinə malik deyildir. Qrupun qiymətli kağızlar bazarında məruz qaldığı risk onun konsolidə edilmiş likvidlik mövqeyinin daha səmərəli idarə edilməsi məqsədilə, vaxtaşırı olaraq Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının notları, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin istiqrazları və digər bankların emissiya etdiyi qiymətli kağızlara investisiya qoyuluşundan yaranır. Qrup valyuta svop müqavilələri ilə əməliyyatlar istisna olmaqla, adətən, derivativlərlə əməliyyat aparmır.

Valyuta riski

Qrup yerli/xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. Valyuta riski valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin Qrupun mənfəətinə və ya maliyyə alətləri üzrə portfelin dəyərinə təsir göstərdiyi zaman yaranan riskdir.

Xarici valyuta riski ilə əlaqədar Qrupun risk siyasətinin əsas elementi hər hansı valyuta üzrə diling əməliyyatlarının aparılması üçün planlaşdırılmış cəhdin olmamasıdır. Nadir hallarda açıq valyuta mövqələrinin baş verməsi yalnız fəaliyyətin normal nəticəsində ortaya çıxır. Qrup aktiv və öhdəliklərini valyutalar üzrə uyğunlaşdırmaq üçün bütün səylərdən istifadə edir.

Bankın məruz qaldığı xarici valyuta riski həmçinin ARMB-nin normativ tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir. Bu normativlərə əsasən Bankın hər hansı bir xarici valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi Bankın məcmu kapitalının 10%-dən, bütün xarici valyutalar üzrə isə 20%-dən artıq olmamalıdır.

Xarici valyuta riski Mühəsibatlıq və Büdcə Proqnozlaşdırılması Departamenti tərəfindən tənzimlənir. Açıq valyutada mövqələri üzrə Mühəsibatlıq və Büdcə Proqnozlaşdırılması Departamenti hazırladığı hesabatlar AÖİK tərəfindən nəzərdən keçirilir.

Aşağıdakı cədvəl Qrupun hesabat ilinin sonunda xarici valyuta riskinə məruzqalma həddini göstərir:

	31 dekabr 2015-ci il				31 dekabr 2014-cü il			
	Monetar maliyyə və sığorta aktivləri	Monetar maliyyə və sığorta öhdəlikləri	Xarici valyuta svop müqavilələri	Xalis mövqe	Monetar maliyyə və sığorta aktivləri	Monetar maliyyə və sığorta öhdəlikləri	Xarici valyuta svop müqavilələri	Xalis mövqe
AZN	9,787,665	2,392,032	-	7,395,633	4,502,986	2,717,272	-	1,785,714
ABŞ dolları	3,077,016	9,408,076	679,027	(5,652,033)	3,200,376	4,571,418	37,280	(1,333,762)
Avro	155,276	846,517	(663,413)	(1,354,654)	937,145	971,012	(129,491)	(163,358)
Rus rublu	147,786	185,763	-	(37,977)	180,663	101,684	-	78,979
Digər	52,150	44,601	(14,708)	(7,159)	29,622	100,405	85,602	14,819
Cəmi	13,219,893	12,876,989	906	343,810	8,850,792	8,461,791	(6,609)	382,392

Yuxarıdakı cədvəldə pul maliyyə və sığorta aktiv və öhdəlikləri sütununda valyuta forvard müqavilələrindən yaranan maliyyə aktiv və öhdəlikləri əks etdirilmir. Valyuta svop müqavilələrindən yaranan maliyyə aktiv və öhdəlikləri sütunda göstərilir.

Xarici valyuta svop müqavilələri ilə bağlı 675,022 min manat məbləğində Avro olan kreditör borcları, 11,566 min manat məbləğində BBF olan kreditör borcları, 3,148 min manat məbləğində İsveçrə frankı olan kreditör borcları, 679,027 min manat məbləğində ABŞ dolları olan debitor borcları və 11,609 min manat məbləğində Avro olan debitor borcları derivativlər üzrə 906 min manat məbləğində xalis ədalətli dəyər üzrə gəlir yaratmışdır (31 dekabr 2014-cü il: 92,421 min manat məbləğində ABŞ dolları olan kreditör borcları, 129,491 min manat məbləğində Avro olan kreditör borcları, 13,999 min manat məbləğində BBF olan debitor borcları, 71,603 min manat məbləğində XAU olan debitor borcları və 129,701 min manat məbləğində ABŞ dolları olan debitor borcları derivativlər üzrə 6,609 min manat məbləğində xalis ədalətli dəyər üzrə zərər yaratmışdır). 7 və 19 sayılı Qeydə baxın. Bütün valyuta svop müqavilələri qısamüddətli və müddəti 2015-ci ilin yanvar və fevral aylarında başa çatır (31 dekabr 2014-cü il: 2015-ci ilin yanvar və fevral ayları). Yuxarıdakı cədvəle yalnız pul aktivləri və öhdəlikləri daxildir. Qrup hesab edir ki, səhm alətləri üzrə investisiyalar və qeyri-monetar aktivlər əhəmiyyətli dərəcədə valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır.

Qrup xarici valyutada kreditlər və avanslar vermişdir. Borc alanın gəlir axınından və xərc strukturundan asılı olaraq, Azərbaycan manatına qarşı xarici valyutaların dəyərinin artması borc alanın ödəniş qabiliyyətinə mənfi təsir göstərə bilər və bu səbəbdən gələcəkdə kreditlər üzrə mümkün zərərlərin artması ilə nəticələne bilər.

Valyuta riskinə qarşı həssaslıq

Aşağıdakı cədvəldə manatın müvafiq xarici valyutalara qarşı mübadilə məzənnəsinin 35% (2014: 35%) dərəcəsində artması və ya azalması halına qarşı Qrupun həssaslığını göstərən təfərrüatlar açıqlanır. 35% dərəcə son zamanlarda manatın devalvasiyası ilə bağlı yaranmış həssaslıq dərəcəsidir. Həssaslıq təhlili yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş qalıq monetar vəsaitləri özündə birləşdirir və xarici valyuta məzənnələrində 35%-lik (2014: 35%) dəyişiklik nəzərə alınmaqla onların dövrün sonundakı valyuta mövqeyinin bir valyutadan digərinə çevrilməsinə düzəliş edir. Həssaslıq təhlilinə xarici kreditlər, o cümlədən Qrupla xarici əməliyyatlar üçün kreditlər (belə kreditlər kreditörün və ya borc alanın əməliyyat valyutasından başqa digər valyutada ifadə olunur) daxildir. Aşağıdakı mənfi rəqəmlər manatın müvafiq valyutaya qarşı 35% dərəcədə güclənməsi müqabilində mənfəət və digər kapital vəsaitlərində baş vermiş artımı göstərir. Manatın müvafiq valyutaya qarşı 35% dərəcədə zəifləyəcəyi təqdirdə, mənfəət və digər kapital vəsaitləri müqayisəli təsire məruz qala, aşağıdakı balans göstəriciləri isə müsbət rəqəmlərlə ifadə oluna bilərdi.

Mənfəət və ya zərərə və kapitalla təsiri:

	ABŞ dollarının təsiri		AVRO-nun təsiri		Rusiya rublunun təsiri	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
35% gücləndikdə(2014:35%)	(1,978,212)	(466,817)	(474,129)	(57,175)	13,292	27,643
35% zəiflədikdə (2014: 35%)	1,978,212	466,817	474,129	57,175	(13,292)	(27,643)

Rəhbərlik hesab edir ki, həssaslığın təhlili aidiyyəti xarici valyuta mübadiləsi riski üçün səciyyəvi deyil, çünki ilin sonuna olan itkilər riski il ərzindəki itkilər riskini əks etdirir.

Faiz dərəcəsi riski

Qrup bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətinə və konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya müəyyən zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Hazırda Qrup faiz dərəcəsi mümkün olduğu dərəcədə ödəmə müddəti və/və ya faiz dərəcələrinə yenidən baxılması mövqelərini qarşılıqlı uyğunlaşdırmaqla tənzimləyir. Bundan əlavə, Qrupun aylıq faiz marjaları lazım olduqda onun aktivlərinin faiz dərəcələrinə yenidən baxılması məqsədilə, davamlı olaraq nəzərdən keçirilir. Əməliyyat prosedurlarına görə faiz dərəcələrinin qəbul edilən minimum səviyyəsi adətən 5% təşkil edir. AÖİK və Mühəsibatlıq və Büdcə Proqnozlaşdırılması Departamenti mütəmadi olaraq bu marjanın qorunmasına nəzarət edir. AÖİK həmçinin faiz dərəcələrindəki dəyişikliklər haqqında hesabatların və proqnozların hazırlanması üçün məsuliyyət daşıyır. Hazırda faiz dərəcələrinə yenidən baxılması və Qrupun fəaliyyət göstərdiyi bazarlardakı nisbətən yüksək faiz marjaları üzrə uyğunlaşdırma siyasəti nəticəsində Qrup artıq bu riski aktiv şəkildə idarə etmir.

AÖİK və Mühəsibatlıq və Büdcə Proqnozlaşdırılması Departamenti faiz dərəcələri riskinin tənzimlənməsi, Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti risklərə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar. İdarə Heyəti isə bu sahədəki bütün təlimatları və aktiv/öhdəliklərin faiz dərəcələrinə yenidən baxılması hesabatlarını təsdiqləyir.

Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda həm derivativ, həm də qeyri-derivativ alətlər üzrə faiz riskinə məruzqalma əsasında müəyyən edilmişdir. Üzən faiz dərəcəsi daşıyan öhdəliklər üzrə təhlil dövrünün sonunda öhdəliyin ödənilməmiş məbləğinin bütün il üzrə ödənilmədiyini hesab etməklə həyata keçirilir. Qrup daxilində faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarə heyətinə məlumat verildikdə 50 baza dərəcəsində artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Faizlərin 50 baza dərəcəsində azaldığı/artdığı və bütün digər dəyişən göstəricilər sabit saxlanıldığı təqdirdə, Qrupun 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə mənfəət və kapitalının məbləği müvafiq olaraq 35,447 min manat və 28,358 min manat məbləğində azalır/artır (31 dekabr 2014-cü il: müvafiq olaraq 1,184 min manat və 947 min manat məbləğində azalma/artım). Bu isə əsasən Qrupun dəyişən faiz dərəcəli kreditlər üzrə faiz risklərinə məruz qalmasına aid edilir.

Qrup öz maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Qrupun baş rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlara əsaslanan faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2015					2014				
	ABŞ dolları	AZN	Avro	Rus rublu	Digər	ABŞ dolları	AZN	Avro	Rus rublu	Digər
Aktivlər										
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	0.3	-	-	-	-	0.3	-	-	-	-
Rezident banklardan alınacaq vəsaitlər	13.92	6.26	-	-	9.0	6.4	6.3	-	-	-
Qeyri-rezident banklardan alınacaq vəsaitlər	4.77	-	-	-	-	4.1	-	6.4	-	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar - Fiziki şəxslər	12.91	13.91	12.67	17.15	4.78	16.2	21.3	14.8	16.0	15.3
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar - Hüquqi şəxslər	10.91	7.53	13.08	16.48	4.52	12.9	10.6	12.5	16.2	13.7
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	-	-	8.7	-	-
Digər borc qiymətli kağızları	-	11.4	-	-	-	-	12.1	-	-	-
Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlər	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öhdəliklər										
Müştəri hesabları – fiziki şəxslər	9.5	11.1	7.0	14.6	8.0	10.8	10.1	7.5	4.4	7.1
Müştəri hesabları – hüquqi şəxslər	6.9	4.0	5.5	10.6	-	8.3	4.5	-	-	-
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	6.9	-	2.9	-	-	6.2	5.8	3.9	-	5.5
Buraxılmış borc qiymətli kağızları – Avroistiqrazlar	5.7	-	-	-	-	5.6	-	-	-	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları – depozit sertifikatları	16.0	25.0	-	-	-	14.1	25.0	-	-	-
Borc alınmış digər vəsaitlər	6.8	1.4	2.4	-	-	3.2	1.0	2.3	-	-
Subordinasiya borcu	6.2	5.3	-	-	-	6.2	6.0	-	-	-

Yuxarıdakı cədvəldə “-” işarəsi Qrupun müvafiq valyutada aktiv və öhdəliklərə malik olmadığını bildirir.

Coğrafi risk üzrə cəmləşmə

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-ə üzv olan ölkələr	İƏİT-ə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ:				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,357,086	157,743	82,867	1,597,696
Milli/Mərkəzi banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	-	-	15,334	15,334
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	65,869	8,269	27,890	102,028
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,392,415	-	243,168	5,635,583
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle tanınan maliyyə aktivləri	-	906	-	906
Digər borc qiymətli kağızları	29,298	-	-	29,298
Satılabilən investisiyalar	62	-	35	97
Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlər	5,628,923	-	-	5,628,923
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	207,714	-	2,314	210,028
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	12,681,367	166,918	371,608	13,219,893
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ:				
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	99,351	968,141	733,352	1,800,844
Müştəri hesabları	6,329,383	7,339	757,392	7,094,114
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	16,707	872,807	4,140	893,654
Borc alınmış digər vəsaitlər	253,447	1,934,687	74,845	2,262,979
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	64,486	-	1,869	66,355
Subordinasiya borcu	600,176	158,867	-	759,043
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	7,363,550	3,941,841	1,571,598	12,876,989
XALIS MÖVQE	5,317,817	(3,774,923)	(1,199,990)	
KREDİTLƏRLƏ BAĞLI TƏƏHHÜDLƏR				
	1,947,130	-	-	

Aktivlər, öhdəliklər və kreditlərlə bağlı öhdəliklər adətən qarşı tərəfin fəaliyyət göstərdiyi ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir. Azərbaycandakı qarşı tərəflərin ofşor şirkətləri ilə aparılmış əməliyyatlar üzrə qalıqlar həmin qarşı tərəflər ilə qalıqlar kimi "Azərbaycan Respublikası" sütununda göstərilir. Nağd pul fiziki olaraq saxlanıldığı ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun konsolidə edilmiş aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-ə üzv olan ölkələr	İƏİT-ə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ:				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	267,726	284,934	40,535	593,195
Milli/Mərkəzi banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	-	-	9,678	9,678
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	119,549	23,630	160,460	303,639
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	7,136,743	151,126	567,122	7,854,991
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle tanınan maliyyə aktivləri	-	-	14,997	14,997
Digər borc qiymətli kağızları	45,355	-	-	45,355
Satılabilən investisiyalar	2,109	-	3,178	5,287
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	20,132	-	3,518	23,650
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	7,591,614	459,690	799,488	8,850,792
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ:				
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	265,515	668,183	931,264	1,864,962
Müştəri hesabları	3,276,880	29,334	838,464	4,144,678
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	9,229	389,161	2,537	400,927
Borc alınmış digər vəsaitlər	232,047	1,041,607	289,712	1,563,366
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	59,635	-	6,718	66,353
Subordinasiya borcu	350,000	71,505	-	421,505
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	4,193,306	2,199,790	2,068,695	8,461,791
XALIS MÖVQE	3,398,308	(1,740,100)	(1,269,207)	
KREDİTLƏRLƏ BAĞLI TƏƏHHÜDLƏR	2,175,061	-	-	

Digər risk cəmləşmələri

Risk cəmləşmələrinin idarə edilməsi prosesi çərçivəsində rəhbərlik, kredit riski üzrə cəmləşmələrə ARMB-nin müəyyən etdiyi aşağıdakı limitlər əsasında nəzarət edir:

- Kredit təminatının ədalətli dəyəri bu kreditin balans dəyərinin 100%-dən və təminat daşınmaz əmlak olduqda kreditin balans dəyərinin 150%-dən artıq olan kreditlərin məcmu məbləği ARMB-nin təlimatlarına uyğun hesablanmış məcmu kapitalın 20%-dən çox olmamalıdır;
- Kredit təminatının ədalətli dəyəri bu kreditin balans dəyərinin 100%-dən və təminat daşınmaz əmlak olduqda kreditin balans dəyərinin 150%-dən az olan kreditlərin məcmu məbləği ARMB-nin təlimatlarına uyğun hesablanmış məcmu kapitalın 7%-dən çox olmamalıdır; və
- İri kreditlərin (balans dəyəri 1 milyon manat və yuxarı olan kreditlər) məcmu məbləği Bankın ARMB-nin təlimatlarına uyğun hesablanmış məcmu kapitalının 8 misindən çox olmamalıdır.

MHBS-ə uyğun maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədilə Qrup, verilmiş kreditlərin ümumi məbləği xalis aktivlərin 10%-dən yuxarı olan borcalanlar haqqında məlumatları əks etdirən hesabatlara əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir. Qrup hər hansı bu cür cəmləşmələr haqqında məlumatı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında müvafiq qeydlərdə açıqlayır.

Likvidlik riski

Likvidlik riski Qrupun maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya depozitlərin geri götürülməsi tələblərinə cavab vermək və faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri ilə bağlı digər maliyyə və Sığorta öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə təşkilatlarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə Qrup aktiv/öhdəliklərinin idarə edilməsi prosesi çərçivəsində müştərilərin və bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir. Depozitlərin geri götürülməsi tələblərinə cavab vermək və həmçinin normal və gərgin vəziyyətdə depozitlərin ödənilməsinə təmin etmək üçün İdarə Heyəti banklararası və digər borc vəsaitlərinin minimum səviyyəsi üzrə və ödəmə müddəti başa çatın vəsaitlərin minimum səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən etməlidir.

ARMB minimum likvidlik səviyyəsini müəyyən etmişdir. Bundan əlavə, beynəlxalq maliyyə təşkilatları ilə Qrup arasında bağlanmış kredit sazişlərində minimum likvidlik tələbləri nəzərdə tutulur. Qrupun bu tələblərə riayət etməsi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələri 32 sayılı qeyddə göstərilmişdir.

Qrupda Baş Maliyyə Direktoru, Mərkəzi Xəzinədarlıq və Mühəsibatlıq və büdcə proqnozlaşdırılması Departamentlərinin aşağıdakılara cavabdehdir:

- ARMB-nin likvidlik tələbləri, eləcə də xarici borcverənlərlə imzalanmış sazişlərdəki likvidlik ilə bağlı xüsusi şərtlərə riayət edilməsi;
- Rəhbərliyə gündəlik hesabatlar, o cümlədən əsas valyutalarda (AZN, ABŞ dolları, Avro) pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı proqnozların səviyyəsi, pul vəsaitlərinin mövqeləri, balansdakı dəyişikliklər haqqında rəhbərliyə hesabatların hazırlanması;
- Likvid aktivlərin səviyyəsinə daimi nəzarət/monitorinq;
- Depozit və digər öhdəliklərin konsentrasiyaları üzrə monitorinq;
- Gərgin vəziyyətlərdə likvidliyin təmin edilməsi üçün pul vəsaitlərinin ani artım üzrə planının tərtib edilməsi.

AÖİK, Qrupun konsolidə edilmiş likvidlik mövqeyinin Mərkəzi Xəzinədarlıq Departamenti tərəfindən düzgün şəkildə idarə edilməsinə cavabdehdir. Likvidlik mövqeləri və onların idarə edilməsi ilə bağlı qərarlar İdarə Heyəti tərəfindən qəbul olunur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə öhdəliklərinin diskontlaşdırılmamış ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	12 ay -5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər						
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	509,960	687,938	635,076	12,348	-	1,845,322
Müştəri hesabları	5,221,308	451,389	948,323	635,015	617,910	7,873,945
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	4,184	116,385	34,682	1,017,553	-	1,172,804
Borc alınmış digər vəsaitlər	187,642	92,700	897,196	1,154,943	283,034	2,615,515
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	46,791	1,001	4,294	28,800	-	80,886
Subordinasiya borcu	3,448	8,475	31,029	594,738	252,568	890,258
Kreditlərin verilməsi və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	93,569	-	-	-	-	93,569
İdxal akkreditivləri	95,288	34,880	204,901	23,255	-	358,324
Verilmiş zəmanətlər	87,315	232,597	627,120	568,892	84,667	1,600,591
Cəmi maliyyə öhdəlikləri üzrə mümkün gələcək ödənişlər	6,249,505	1,625,365	3,382,621	4,035,544	1,238,179	16,531,214

31 dekabr 2014-cü il tarixinə öhdəliklərinin diskontlaşdırılmamış ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	12 ay -5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər						
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	638,845	530,345	613,940	146,054	-	1,929,184
Müştəri hesabları	1,989,098	326,915	1,022,658	835,132	381,743	4,555,546
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	2,058	3,677	16,546	481,364	-	503,645
Borc alınmış digər vəsaitlər	75,012	156,529	378,923	884,367	290,689	1,785,520
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	42,161	1,560	6,141	16,491	-	66,353
Subordinasiya borcu	2,110	4,220	18,988	385,804	103,700	514,822
Kreditlərin verilməsi və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	67,066	-	-	-	-	67,066
İdخال akkreditivləri	211,185	77,304	454,118	51,540	-	794,147
Verilmiş zəmanətlər	77,568	206,632	557,115	505,387	75,216	1,421,918
Cəmi maliyyə öhdəlikləri üzrə mümkün gələcək ödənişlər	3,105,103	1,307,182	3,068,429	3,306,139	851,348	11,638,201

Qrup, likvidliyin idarə edilməsi üçün yuxarıda göstərilən diskontlaşdırılmamış ödəmə müddətləri üzrə təhlildən istifadə etmir. Bunun əvəzində Qrup aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinin müqavilə üzrə ödəmə müddətinə nəzarət edir.

Aşağıdakı iki cədvəldə Qrupun aktiv və öhdəliklərinin balans dəyəri hesabat dövrünün sonundan müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan müddət üzrə qruplaşdırılır.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinin müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	12 aydan çox	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ:					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,597,696	-	-	-	1,597,696
Milli/Mərkəzi banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	15,334	-	-	-	15,334
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	15,780	2,752	3,580	79,916	102,028
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	119,448	759,866	492,122	4,264,147	5,635,583
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle tanınan maliyyə aktivləri	-	906	-	-	906
Digər borc qiymətli kağızları	4	-	-	29,294	29,298
Satılabilən investisiyalar	35	-	-	62	97
Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlər	500,000	2,177,776	2,951,147	-	5,628,923
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	8,195	8,146	193,384	303	210,028
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	2,256,492	2,949,446	3,640,233	4,373,722	13,219,893
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ:					
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	503,837	967,593	317,396	12,018	1,800,844
Müştəri hesabları	4,860,884	796,862	449,546	986,822	7,094,114
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	96	108,675	1,750	783,133	893,654
Borc alınmış digər vəsaitlər	163,496	411,784	423,051	1,264,648	2,262,979
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	46,791	1,001	4,294	14,269	66,355
Subordinasiya borcu	-	1,580	-	757,463	759,043
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	5,575,104	2,287,495	1,196,037	3,818,353	12,876,989
31 DEKABR 2015-Cİ İL TARIXINƏ XALIS LIKVIDLIK KƏSİRİ	(3,318,612)	661,951	2,444,196	555,369	
31 DEKABR 2015-Cİ İL TARIXINƏ MƏCMU LIKVIDLIK KƏSİRİ	(3,318,612)	(2,656,661)	(212,465)	342,904	

31 dekabr 2014-cü il tarixinə aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinin müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	12 aydan çox	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ:					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	593,195	-	-	-	593,195
Milli/Mərkəzi banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	9,678	-	-	-	9,678
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	120,455	72,700	39,845	70,639	303,639
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	539,955	621,896	706,625	5,986,515	7,854,991
Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle tanınan maliyyə aktivləri	-	1,502	2,829	10,666	14,997
Digər borc qiymətli kağızları	116	-	-	45,239	45,355
Satılabilən investisiyalar	23	-	-	5,264	5,287
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	14,556	6,358	439	2,297	23,650
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	1,277,978	702,456	749,738	6,120,620	8,850,792
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ:					
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	415,698	978,070	311,443	159,751	1,864,962
Müştəri hesabları	1,973,422	628,310	646,174	896,772	4,144,678
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	4	654	186	400,083	400,927
Borc alınmış digər vəsaitlər	74,171	201,898	286,985	1,000,312	1,563,366
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	42,161	1,560	6,141	16,491	66,353
Subordinasiya borcu	-	-	-	421,505	421,505
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	2,505,456	1,810,492	1,250,929	2,894,914	8,461,791
31 DEKABR 2014-CÜ IL TARİXİNƏ XALIS LİKVIDLİK KƏSİRİ					
	(1,227,478)	(1,108,036)	(501,191)	3,225,706	
31 DEKABR 2014-CÜ IL TARİXİNƏ MƏCMU LİKVIDLİK KƏSİRİ					
	(1,227,478)	(2,335,514)	(2,836,705)	389,001	

Aktiv və öhdəliklər üzrə ödəniş müddətləri və faiz dərəcələrinin üst-üstə düşməsi, yaxud da nəzarət olunduğu halda üst-üstə düşməməsi Qrup üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Banklar üçün həyata keçirilən biznes sövdələşmələrinin bir çox hallarda müxtəlif növdə olduğu və müddətləri bəlli olmadığına görə tam üst-üstə düşmə imkanları adi xarakter daşıyır. Üst-üstə düşməyən mövqe potensial olaraq gəlirlilik dərəcəsini artırmaqla yanaşı zərər risklərini də artırır. Aktiv və öhdəliklər üzrə ödəniş müddətləri, habelə faiz hesablanan öhdəliklərin müddəti bitdiyi halda məqbul sayılan dəyərə əvəzlənməsi imkanları Qrupun likvidliyinin, eləcə də onun faiz dərəcələri və valyuta mübadiləsi məzənnələrinin dəyişkənliyinə məruz qalmasının qiymətləndirilməsində vacib faktor hesab edilir.

Rəhbərlik hesab edir ki, müştəri hesablarının əksəriyyətinin tələb üzrə ödənilməli olduğuna baxmayaraq, belə hesabların sayı və növü üzrə müxtəlifləşdirilməsi, habelə Qrupun keçmiş təcrübəsi bu müştəri hesablarının Qrup üçün uzun müddətdə maliyyələşdirmə vəsaitlərini təmin edə biləcəyini göstərir. Müştəri hesabları yuxarıdakı təhlildə müqavilə üzrə ödəniş müddətləri əsasında təsnif edilir. Lakin Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə əsasən fiziki şəxslər yığılmış faizlərin müəyyən hissəsini əldə etmək hüququndan məhrum olduğu təqdirdə onlara depozitləri ödəniş müddətindən əvvəl banklardan çıxarmaq hüququ verilir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə 2,903,873 min manat məbləğində "tələb edilənədək" və 1 aydan az müddəti olan müştəri depozitlərinin artması Qrupun qısamüddətli likvidlik kəsirinə mənfi təsir göstərmişdir. Belə artıma səbəb 2015-ci ilin fevral və dekabr aylarında baş vermiş devalvasiya nəticəsində müştərilər tərəfindən vəsaitlərin ya xarici valyuta ilə, ya da tələb edilənədək depozitləri şəklində yerləşdirilmə istəyi olmuşdur. Bu qalıqların məbləği böyük olsa da, 2015-ci il ərzində sabit qalmışdır.

2015-ci ilin yanvar və fevral ayları ərzində 587,395 manat məbləğində olan və "1 aya qədər" və ya "1 aydan 6 aya qədər" kateqoriyalarına daxil edilən müştəri hesablarının və digər banklara ödəniləcək vəsaitlərin müddəti artıq 12 aya qədər uzadılmışdır. Hazırda rəhbərlik borc vəsaitləri və banklara ödəniləcək vəsaitlərin müddətinin 3-5 ilə qədər artırılması ilə bağlı müzakirələr aparılır. Bundan əlavə, ictimai emissiyalar kimi digər gələcək maliyyələşdirmə metodları ilə bağlı məsələlərə də baxılır.

Zəmanətlər üzrə ödəniş tələblərini təmin etmək üçün likvidlik tələbləri və ehtiyat akkreditivləri öhdəliyi qəbul edilmiş məbləğlərdən əhəmiyyətli dərəcədə azdır, çünki Qrup üçüncü tərəflərin müqavilə üzrə vəsaitləri çıxaracağını keçmiş təcrübəyə əsaslanaraq güman etmir. Kreditin ayrılması ilə bağlı öhdəliklərin müqavilə üzrə ümumi məbləği mütləq olaraq gələcək nağd ödəniş tələblərini nəzərdə tutmur, ona görə ki, bu öhdəliklərin əksəriyyətinin müddəti bitmiş olacaq, yaxud da vəsait ayrılmadan ləğv ediləcəkdir.

Qrupun fərdi müddətli borc vəsaitləri ilə bağlı müqavilə üzrə ödəmə müddətləri 18 sayılı qeyddə, subordinasiya borcu üzrə öhdəlikləri isə 21 sayılı qeyddə göstərilir.

Digər qiymət riskləri

Səhm qiymətlərinin dəyişməsi riski, bazar qiymətlərindəki dəyişikliklərin fərdi qiymətli kağız və ya belə qiymətli kağız emitenti üçün səciyyəvi olan və ya bazarda alınıb-satılan bütün qiymətli kağızlara təsir edən amillər nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, həmin dəyişikliklərin maliyyə alətinin dəyərində dəyişkənliyə səbəb olması riskidir.

Aşağıdakı həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda səhm qiymətlərində dəyişiklik riskinə mürəziyyətə həddi əsasında müəyyən edilmişdir.

Səhmlərin məzənnəsi 5% dərəcə ilə artdıqda/azaldıqda:

- Kapital investisiyalarının ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər nəticəsində 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə xalis mənfəət müvafiq olaraq 2 manat və 53 manat artır/azalır; və
- Kapital investisiyalarının ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər nəticəsində 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə digər kapital ehtiyatları müvafiq olaraq 5 manat və 453 manat artır/azalır.

Qrupun səhmlərin məzənnəsinə qarşı həssaslığı əvvəlki ildən bəri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməmişdir.

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski sistemin işləməməsi, insan səhvi, fırıldaqçılıq və ya xarici hadisələrin təsiri nəticəsində yaranan zərər riskidir. Nəzarət sistemi düzgün fəaliyyət göstərmədikdə əməliyyat riskləri nüfuza xələf gətirə, habelə hüquqi və ya qanuni nəticələrə səbəb ola, yaxud da maliyyə itkiləri ilə nəticələnə bilər. Qrup bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını planlaşdırma bilməyə, belə riskləri nəzarət qaydaları vasitəsilə, eləcə də mümkün risklərin monitorinqini və onlara cavab tədbirlərini həyata keçirməklə idarə etməyə səy göstərir. Nəzarət tədbirlərinə vəzifələrin effektiv bölgüsü, çıxış, təsdiqləmə və üzvləşdirmə prosesləri, habelə işçilərin təlimi və qiymətləndirmə prosesləri daxildir.

31. KAPİTALIN İDARƏ EDİLMƏSİ

Qrup kapitalını idarə edərkən rəhbərliyin məqsədi: (i) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən təyin edilmiş tələblərə riayət etmək, (ii) Qrupun gələcək fəaliyyətini qorumaq və (iii) Bazel Razılığı əsasında kapitalın adekvatlığı əmsalına nail olmaq üçün ən azı 6% həcmində kapital saxlamaqdır. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən təyin edilmiş kapitalın adekvatlığı əmsalı ilə uzlaşmanı əks etdirən hesablamalar hər ay Audit Komitəsinin rəhbəri, Bankın Maliyyə Direktoru, İdarə Heyəti Sədrinin birinci müavini, Daxili Audit və Mühasibat və Nəzarət Departamentinin rəhbərləri tərəfindən imzalanmış hesabatlarda öz əksini tapır. Kapital idarəetməsinin digər əsasları hər il qiymətləndirilir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən təyin edilmiş cari kapital tələblərinə əsasən banklar: (a) minimum olaraq 50,000 min manat məbləğində cəmi kapital saxlamalı (31 dekabr 2014-cü il: 10,000 min manat); (b) minimum kapitalın risk üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("kapital adekvatlığı nisbəti") 12% həcmində və ya daha yüksək saxlamalı (31 dekabr 2014-cü il: 12%) və (c) 1-ci dərəcəli kapitalın risk üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini (1-ci dərəcəli kapital əmsalı) 6% və ya daha yüksək həcmdə saxlamalıdır (31 dekabr 2014-cü il: 5%).

Rusiya Federasiyası Mərkəzi Bankı tərəfindən təyin edilmiş kapital tələblərinə əsasən banklar: (i) Rusiya Federasiyası Mərkəzi Bankı tərəfindən təyin edilmiş kapital tələblərinə əməl etməli, (ii) Qrupun fasiləsiz fəaliyyətini qorumalı və (iii) ümumi (8%) və 1-ci dərəcəli (4%) kapitalın risk üzrə ölçülmüş aktivlərə adekvatlıq nisbətinə nail olmaq üçün kifayət qədər kapital bazası saxlamalıdır.

Gürcüstan Milli Bankı tərəfindən təyin edilmiş kapital tələblərinə əsasən banklar: (i) Gürcüstan Milli Bankı tərəfindən təyin edilmiş kapital tələblərinə əməl etməli, (ii) Qrupun fasiləsiz fəaliyyətini qorumalı və (iii) ümumi (12%) və 1-ci dərəcəli (8%) kapitalın risk üzrə ölçülmüş aktivlərə adekvatlıq nisbətinə nail olmaq üçün kifayət qədər kapital bazası saxlamalıdır.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bank ARMB-nin bütün kapital tələblərinə riayət etmişdir. (31 dekabr 2014-cü il tarixinə Bank bu tələblərə riayət etmişdir).

Qrup və Bank kredit müqaviləsinin tələb olunan maliyyə şərtlərinə, həmçinin kapitalın adekvatlığı şərtlərinə riayət etməlidir (Kapitalın Həcmi və Kapital Standartları üzrə Beynəlxalq görüşdə (aprel, 1998) və Bazel I kimi tanınan bazar risklərinə aid Kapital Sazişinə düzəlişdə qəbul edilmiş və Bazel Sazişinin tələblərinə əsasən kapital adekvatlığı səviyyəsi daxil olmaqla). Qrupun kapitalı Bazel Sazişinə əsasən hesablanmış və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əks olunmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
1-ci dərəcəli kapital		
Səhmdar kapitalı	641,287	590,192
Əlavə ödənilmiş kapital (vergi çıxılmaqla)	799,971	-
(Yığılmış zərər)/ Bölüşdürülməmiş mənfəət	(744,750)	65,670
Qeyri-nəzarət payı	4,440	3,073
Çıxılsın: qeyri-maddi aktivlər	(9,230)	(7,850)
Cəmi müəyyən edilmiş 1-ci dərəcəli kapital	691,718	651,085
2-ci dərəcəli kapital		
Ehtiyatlar (cəmi risk üzrə ölçülmüş aktivlərin 1.25 %-i)	82,389	114,254
Binalar üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı	40,740	42,160
Subordinasiya borcu (1-ci dərəcəli kapitalın 50%-nə qədər)	345,859	294,984
Cəmi müəyyən edilmiş 2-ci dərəcəli kapital (1-ci dərəcəli kapitalın 100% həcmindən çox olmamaqla)	468,988	451,398
Çıxılsın: kapitalda iştirak payı üzrə investisiyalar	(187)	(348)
Cəmi minimum kapital	1,160,519	1,102,135
Risk üzrə ölçülmüş aktivlər:		
Balans üzrə	4,824,979	7,618,643
Balansdankənar	1,716,125	1,521,707
Cəmi risk üzrə ölçülmüş aktivlər	6,591,104	9,140,350
Kapital əmsalları:		
1-ci dərəcəli kapital	10.49%	7.12%
Cəmi kapital	17.61%	12.06%

Bankın kapitalının idarə edilməsinin vacib bir hissəsi kimi Maliyyə Direktoru mütəmadi olaraq kənardan tətbiq edilən kapital tələblərinin monitorinqini aparır və nəticədə monitorinq hesabatları Audit Komitəsinin Sədri, İdarə Heyətinin Sədri və Daxili Audit Departamentinin Direktoru tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup və Bank kənardan tətbiq edilən bütün kapital tələblərini yerinə yetirmişdir.

32. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ TƏƏHHÜDLƏR

Məhkəmə prosesləri – Qrup vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüyü iddialarla üzləşir. Rəhbərlik düşünür ki, heç bir hesablanmış mühüm itkilər yaranmayacaq və bu səbəbdən də hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında ehtiyatlar nəzərdə tutulmamışdır.

Vergiqoyma – Azərbaycan Respublikasının ticarət, o cümlədən vergi qanunvericiliyi birdən çox təfsirə yol verə bilər. Bundan əlavə, biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq vergi orqanlarının öz mülahizələrinə görə sərbəst qərar vermələri riski də mövcuddur. Biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar Qrup rəhbərliyinin mülahizələrinə əsaslanan müəyyən mövqe vergi orqanları tərəfindən birmənalı qarşılanmadıqda, Qrupa əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanı bilər.

Belə qeyri-müəyyənlik halları maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi, dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatların qiymətləndirilməsi və sövdələşmələrin bazar qiymətinin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı ola bilər. Bundan başqa, belə qeyri-müəyyənlik vergiyə cəlb olunan mənfəətin natamam hesablanması olaraq ehtiyat üzrə müvəqqəti fərqin qiymətləndirilməsi, habelə müştərilərə verilmiş kreditlər və debitor borcları ilə bağlı dəyərsizləşmə üzrə zərər üçün ehtiyatların geri qaytarılması ilə də bağlı ola bilər. Qrupun rəhbərliyi ödəniləcək vergi məbləğlərinin hesablandığını düşünür, buna görə də, konsolid edilmiş maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat nəzərdə tutulmamışdır.

Ümumiyyətlə, vergi ödəyiciləri audit ilindən əvvəlki üç təqvim ili ərzində vergi auditindən keçməlidirlər. Lakin tamamlanmış auditlər təbəçiliyində olan vergi orqanları tərəfindən yerinə yetirilmiş vergi auditi nəticələrinin daha yuxarı səlahiyyətli vergi orqanları tərəfindən əlavə vergi auditi ilə yoxlanması ehtimalını istisna etmir. Cinayət işinin araşdırılması zamanı iddia müddəti məhkəmənin qərarına əsasən yeddi ilədək uzadıla bilər.

Əməliyyat mühiti – Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan ölkələrin bazar mühitləri inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə müxtəlif risklərə, o cümlədən iqtisadi, siyasi və sosial, habelə, hüquqi və qanunvericilik ilə bağlı risklərə daha çox məruz qalır. Azərbaycanda biznes fəaliyyətinə təsir edən qanun və qaydalar sürətlə dəyişməkdədir, vergi qanunvericiliyi və tənzimləyici baza müxtəlif formada şərh olunur. Azərbaycanın iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi müvafiq islahatlardan və dəyişikliklərdən, eləcə də iqtisadiyyatın effektivliyindən, dövlətin həyata keçirdiyi maliyyə və monetar tədbirlərdən ciddi şəkildə asılıdır.

Azərbaycan neft və qaz məhsullarının iri istehsalçısı və ixracatçısı olduğuna görə ölkə iqtisadiyyatı, xüsusi olaraq, dünya bazarlarının neft və qaz qiymətlərinə qarşı həssasdır. 2014-2015-ci illər ərzində, eləcə də 2016-cı ilin 1-ci rübündə neftin qiymətləri əhəmiyyətli dərəcəsi azaldı. Nəticə etibarilə, Azərbaycan manatı ABŞ dollarına və digər əsas valyutalara qarşı devalvasiya olundu. 2015-ci ilin dekabr ayında Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı üzən məzənnə siyasətinə keçdiyini elan etdi. 2016-cı ilin yanvar ayında Standard & Poor's kredit agentliyi, beynəlxalq kredit agentliyi uzunmüddətli və qısamüddətli xarici və milli valyuta üzrə suveren reytingləri aşağı salmışdır.

Bu hadisələr bank sisteminin likvidliyinə mənfi təsir göstərmiş və kredit şərtlərinin çətinləşməsinə səbəb olmuşdur. İqtisadi inkişaf, kapitalla çıxış və kapitalın cəlb edilməsi dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik davam etməkdədir və bu, kredit portfeli üzrə keyfiyyətin zəifləməsi, problemlı kreditlərin sayının artması, kredit təminatı dəyərinin azalması və investisiya qiymətli kağızları üzrə zərərlər daxil olmaqla Qrupun gələcək nəticələrinə, maliyyə mövqeyinə və biznes planlarına mənfi təsir göstərə bilər.

Azərbaycan Hökuməti cari iqtisadi çətinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə islahatların sürətləndirilməsi və bank sistemində dəstək üçün planlar bəyan etmişdir. Qrupun rəhbərliyi proqnozlaşdırıla bilən gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirmək üçün tədbirlər həyata keçirir.

Maliyyə şərtlərinə əmələtmə – Bank borc aldığı vəsaitlərlə bağlı bəzi maliyyə şərtlərini yerinə yetirmək məcburiyyətindədir. Bu şərtlərə müəyyən olunmuş əmsallara, özəl kapital öhdəliklərinə və maliyyə fəaliyyəti ilə bağlı bir sıra başqa əmsallara əməl edilməsi daxildir. Bank 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bu maliyyə şərtlərinin heç birini pozmamışdır.

Bank və Qrup 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bazel I və ARMB-nin bütün kapital tələblərini yerinə yetirmişdir. (31 dekabr 2014-cü il tarixinə Bank və Qrup Bazel I və ARMB-nin bütün kapital tələblərini yerinə yetirmişdir).

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərində Bank bəzi qanunla müəyyən edilmiş əmsallara əməl etməmişdir. Bunun nəticəsi olaraq Bank ARMB-a bu uyğunsuzluqların aradan qaldırılması ilə əlaqədar olan plan təqdim etmişdir. Təqdim edilmiş plan yaranmış uyğunsuzluqların 31 dekabr 2015-ci il tarixinədək aradan qaldırılması və Bankın ARMB tərəfindən tələb edilən bütün maliyyə şərtlərinə əməl etməsi üçün lazım olan addımları özündə əks etdirir.

Kreditlərlə bağlı öhdəliklər – Bu alətlərin əsas məqsədi tələb olunduğu halda müştərilərə vəsaitlərin ayrılmasını təmin etməkdən ibarətdir. Müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi halda Qrupun ödənişləri edəcəyinə dair ləğvəlməz təminat qismində çıxış edən zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri kreditlərin nəzərdə tutduğu eyni kredit riskini daşıyır. Qrupun müştəri adından yazılı öhdəliyi xarakterini daşıyan və üçüncü tərəfə Qrupa qarşı xüsusi şərt və müddəalar əsasında müəyyən edilmiş məbləğdə barat vekselinə təqdim etmək hüququnu verən sənədli və kommersiya akkreditivləri aid olduqları mal daşımaları və ya pul depozitləri müqabilində girov götürülür və buna görə də birbaşa borcalma halı ilə müqayisədə daha az risk daşıyır.

Kreditlərin ayrılması ilə bağlı öhdəliklər belə vəsaitlərin kredit, zəmanət yaxud da akkreditiv formasında təqdim olunması üzrə təsdiq edilmiş ayırmaların istifadə olunmamış hissələrindən ibarətdir. Kreditlərin ayrılması ilə bağlı öhdəliklər üzrə kredit riskinə gəldikdə isə, Qrup cəmi istifadə edilməmiş öhdəlik məbləğlərinə bərabər olan potensial itkilər riski ilə üzləşir. Lakin itki məbləğinin cəmi istifadə edilməmiş öhdəlik məbləğindən az olacağı ehtimal edilir, ona görə ki, kreditin ayrılması ilə bağlı öhdəliklərin əksəriyyəti müştəri tərəfindən xüsusi kredit standartlarına davamlı cavab verə bilməsi halından asılı olaraq şərti götürülür. Daha uzunmüddətli öhdəliklər qısa-müddətli öhdəliklərlə müqayisədə daha yüksək kredit riski dərəcəsini daşıdığından, Qrup kredit ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməsi müddətlərini nəzərdə saxlayır. Kredit ilə bağlı yerinə yetirilməmiş öhdəliklər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Verilmiş zəmanətlər	1,504,316	1,335,398
İdxal akkreditivləri	349,245	772,597
Kreditin verilməsi və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	93,569	67,066
Cəmi kreditlərlə bağlı öhdəliklər	1,947,130	2,175,061

İstifadə edilməmiş kredit xətləri, akkreditivlər və zəmanətlərin müqavilə üzrə ayrılmamış məbləğlərinin cəmi mütləq olaraq gələcək nağd ödəniş tələblərini nəzərdə tutmur, ona görə ki, bu maliyyə alətlərinin müddəti vəsait ayrılmadan bitmiş ola, yaxud da xətm edilə bilər. Kredit ilə bağlı öhdəliklər aşağıdakı valyutalarla ifadə edilir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Azərbaycan manatı	126,839	415,566
ABŞ dolları	1,347,948	1,160,846
Avro	407,417	460,311
Digər	64,926	138,338
Cəmi	1,947,130	2,175,061

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup 328,651 min manat məbləğində, yaxud ümumi idxal əməliyyatları üzrə akkreditivlərin 94% həcmində 5 müəssisəyə (31 dekabr 2014-cü il: 702,288 min manat məbləğində yaxud ümumi idxal əməliyyatları üzrə akkreditivlərin 90.9% həcmində, 20 müəssisə) idxal əməliyyatları üzrə akkreditivlər ayırmışdır. Həmçinin, 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup iyirmi müəssisəyə 1,352,872 min manat məbləğində, yaxud buraxılmış ümumi zəmanətlərin 90% həcmində (31 dekabr 2014-cü il: 20 müəssisəyə 1,186,505 min manat məbləğində, yaxud ümumi zəmanətlərin 88.9% həcmində) zəmanətlər vermişdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə 6,850 min manat (31 dekabr 2014-cü il: sıfır) məbləğində ehtiyat kreditlərlə bağlı öhdəliklər üzrə mümkün zərərlərə qarşı yaradılmışdır. 19 sayılı qeydə baxın.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə 140,852 min manat (31 dekabr 2014-cü il: 81,375 min manat) məbləğində kreditlərlə bağlı öhdəliklərə məhdud istifadəli müştəri hesabları müqabilində təminat verilmişdir. 16 sayılı Qeydə baxın.

Vasitəçi kreditləri – 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup Azərbaycan Respublikasındakı dövlət müəssisələri və dövlət orqanlarına keçid kreditlərinin təqdim olunması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Hökuməti adından müəyyən maliyyə institutları və dövlət təşkilatlarından 2,140,922 min manat (31 dekabr 2014-cü il: 819,698 min manat) məbləğində borc almışdır. Qrup ilə bu maliyyə institutları və dövlət təşkilatları arasında imzalanmış kredit sazişlərinə Dövlətin kreditlərlə bağlı öhdəlik götürən tərəf qismində çıxış etməsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikası Hökumətinin təqdim etdiyi zəmanət məktubları, yaxud da borcalan dövlət təşkilatının müştəri depozit hesabı müqabilində təminat verilir. Nəticə etibarilə, Qrup yığılmış əsas borc ödəmələri və faizləri maliyyə institutları və dövlət təşkilatlarına köçürməklə Azərbaycan Respublikası Hökuməti üçün borca xidmət edən agent qismində çıxış edir və belə keçid kreditlərə xidmət göstərilməsinə görə komissiya haqqı gəlirlərini əldə edir.

Qrup faiz marjasını əldə etmədiyinə və bu keçid kreditlərlə əlaqədar hər hansı risk daşmadığına görə keçid kreditlərini balansdankənar uçotda qeyd etmişdir. Eyni ilə bu keçid kreditlərin maliyyələşdirilməsi məqsədilə Qrup tərəfindən müvafiq məbləğlərdə əldə edilmiş vəsaitlər balansdankənar hesablarda əksini tapmışdır.

Keçid kreditlərinin verilməsi məqsədilə Qrup tərəfindən borc alınmış vəsaitlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
ARMB-dan borc alınmış və iki dövlət təşkilatına verilmiş vəsaitlər	2,140,922	819,698
Cəmi vasitəçi kreditlərinin verilməsi məqsədilə borc alınmış və balansdankənar hesablara köçürülmüş vəsaitlər	2,140,922	819,698

33. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

MHBS ədalətli dəyəri qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasındakı əməliyyat üzrə aktivin satılması üçün alınmış və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilmiş qiymət kimi müəyyən edir.

Qrupun dövri olaraq ədalətli dəyərle ölçülən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Qrupun maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin bəziləri hər hesabat tarixinin sonunda ədalətli dəyərle ölçülür. Aşağıdakı cədvəldə belə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilmə qaydasına (xüsusilə, istifadə edilmiş qiymətləndirmə metodları və ilkin məlumatlar) dair məlumat əks olunmuşdur.

Maliyyə aktivləri/ Maliyyə öhdəlikləri	Ədalətli dəyər		Ədalətli dəyər iyerarxi- yası	Qiymətləndirmə metodları və əsas ilkin məlumatlar	Müşahidə oluna bilməyən mühüm məlumat- lar	Müşahidə oluna bilməyən məlumat- ların ədalətli dəyərle əlaqəsi
	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il				
1) Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle tanınan qeyri-derivativ maliyyə aktivləri (Qeyd 7)	-	14,997	Səviyyə 1	Fəal bazarda təyin edilmiş qiymətlər	Uyğun deyil	Uyğun deyil
2) Satılabilən investisiyalar (Qeyd 9)	97	5,287	Səviyyə 1	Fəal bazarda təyin edilmiş qiymətlər	Uyğun deyil	Uyğun deyil
3) Valyuta svop müqavilələri				Diskontlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkəti		
				Gələcək pul vəsaitləri hərəkəti forvard valyuta dərəcələri (hesabat dövrünün sonunda müşahidə edilə bilən forvard valyuta dərəcələrindən) və müqavilə üzrə forvard faiz dərəcələri əsasında hesablanır, müxtəlif tərəflərin kredit riskini əks etdirən dərəcələrlə diskontlaşdırılır.		
	906	(6,609)	Səviyyə 2		Uyğun deyil	Uyğun deyil

Dövr ərzində Səviyyə 1 və 2 arasında transferlər olmayıb.

Qrupun dövri olaraq ədalətli dəyərle ölçülməyən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri (lakin ədalətli dəyər açıqlamaları tələb olunur)

Aşağıdakı cədvəldə verilənlər istisna olmaqla, direktorlar hesab edir ki, konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmış maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin balans dəyərləri təxminən onların ədalətli dəyərini əks etdirir.

	31 dekabr 2015-ci il		31 dekabr 2014-cü il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,597,696	1,597,696	593,195	593,195
Milli/Mərkəzi Banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	15,334	15,334	9,678	9,678
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	102,028	102,674	303,639	304,394
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,635,541	5,633,400	7,854,991	7,851,240
Digər borc qiymətli kağızları	29,298	27,186	45,355	42,453
Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlər	5,628,923	5,628,923		
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	210,934	210,934	23,650	23,650
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	1,800,844	1,797,362	1,864,962	1,856,694
Müştəri hesabları	7,110,525	7,114,894	4,144,678	4,157,276
Buraxılmış borc qiymətli kağızları - Avroistiqrazlar	878,524	804,308	390,473	389,072
Buraxılmış borc qiymətli kağızları – depozit sertifikatları	15,130	14,620	10,454	11,345
Borc alınmış digər vəsaitlər	2,262,979	2,264,503	1,563,366	1,566,949
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	64,475	64,475	66,353	66,353
Subordinasiya borcu	759,043	759,043	421,505	421,505

	Səviyyə 1	31 dekabr 2015-ci il Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	1,597,696	-	1,597,696
Milli/Mərkəzi Banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	-	15,334	-	15,334
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	-	102,674	-	102,674
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	5,633,400	-	5,633,400
Digər borc qiymətli kağızları	-	27,186	-	27,186
Aqrarkredit QSC-dən alınacaq vəsaitlər	-	5,628,923	-	5,628,923
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	-	210,934	-	210,934
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	-	1,797,362	-	1,797,362
Müştəri hesabları	-	7,114,894	-	7,114,894
Buraxılmış borc qiymətli kağızları - Avroistiqrazlar	804,308	-	-	804,308
Buraxılmış borc qiymətli kağızları – depozit sertifikatları	-	14,620	-	14,620
Borc alınmış digər vəsaitlər	-	2,264,503	-	2,264,503
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	-	64,475	-	64,475
Subordinasiya borcu	-	759,043	-	759,043

	31 dekabr 2014-cü il			
	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	593,195	-	593,195
Milli/Mərkəzi Banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	-	9,678	-	9,678
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	-	304,394	-	304,394
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	7,851,240	-	7,851,240
Digər borc qiymətli kağızları	-	42,453	-	42,453
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	-	23,650	-	23,650
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	-	1,856,694	-	1,856,694
Müştəri hesabları	-	4,157,276	-	4,157,276
Buraxılmış borc qiymətli kağızları - Avroistiqrazlar	359,340	-	-	359,340
Buraxılmış borc qiymətli kağızları – depozit sertifikatları	-	11,345	-	11,345
Borc alınmış digər vəsaitlər	-	1,566,949	-	1,566,949
Digər maliyyə və sığorta öhdəlikləri	-	66,353	-	66,353
Subordinasiya borcu	-	421,505	-	421,505

Cədvəldə Səviyyə 2 və 3 kateqoriyasına daxil edilmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlilinə əsasən və tərəflərin kredit riskini əks etdirən diskont dərəcəsi üzrə mühüm məlumatlardan istifadə etməklə ümumi qəbul edilmiş qiymətdə qoyulmuş modellərinə uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların, digər borc qiymətli kağızlarının, digər banklardan alınacaq vəsaitlərin, müştəri hesablarının, buraxılmış borc qiymətli kağızlarının və digər borc alınmış vəsaitlərin ədalətli dəyəri fərdi aktivlər/öhdəliklər üzrə planlaşdırılmış gələcək pul daxilolmalarını müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanmış ödəmə müddətlərinə diskontlaşdırmaqla hesablanır.

34. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab edilir ki, onlar eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin.

Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə səhmdarlarla qalıqlar əsasən ana müəssisə ilə əməliyyatlar üzrə qalıqları əks etdirir.

	Səhmdarlar	Rəhbərlik	Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	Asılı müəssisələr
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri				
Milli/Mərkəzi Banklarda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	-	-	1,064,024	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi məbləği (müqavilə üzrə illik faiz dərəcəsi: 3 - 22%)	-	-	437,553	15,300
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	-	-	(10,349)	(156)
Asılı müəssisələrə investisiyalar	-	-	-	187
Digər borc qiymətli kağızları	-	-	-	10,000
Aqrarkredit ASC-dən alınacaq vəsaitlər	-	-	5,628,923	-
Digər maliyyə və sığorta aktivləri	191,648	-	-	-
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər				
Digər bankların müxbir hesabları	-	-	-	-
Müştəri hesabları				
Cari/hesablaşma hesabları	228	80	1,508,069	22
Müddətli depozitlər (müqavilə üzrə illik faiz dərəcəsi: 4.5 – 17.2%)	1,938	80	460,539	-
Subordinasiya borcu	-	-	600,000	-

2015-ci il üçün əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar ilə bağlı gəlir və xərclər maddələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Səhmdarlar	Rəhbərlik	Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	Asılı müəssisələr
Faiz gəliri	1,834	-	54,182	1,155
Faiz xərci	176	-	3,958	-
Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	1,770	7	11,093	(156)
Haqq və komissiya gəliri	16	-	-	22
Asılı müəssisələrin zərərdə payı	-	-	-	115

31 dekabr 2015-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə digər hüquqlar və öhdəliklər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	Asılı müəssisələr
Verilmiş zəmanətlər	495,776	16,778
Kreditin uzadılması və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	6,859	-

31 dekabr 2014-cü il tarixinə səhmdarlarla qalıqlar əsasən ana müəssisə ilə əməliyyatlar üzrə qalıqları əks etdirir.

	Səhmdarlar	Rəhbərlik	Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	Asılı müəssisələr
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri				
ARMB-da yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	-	-	88,762	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi məbləği (müqavilə üzrə illik faiz dərəcəsi: 1 - 25%)	43,174	210	246,859	12,993
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(1,770)	(7)	(21,442)	-
Asılı müəssisələrə investisiyalar				348
Digər borc qiymətli kağızları	-	-	-	10,000
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər				
Digər bankların müxbir hesabları	-	-	179,784	-
Müştəri hesabları				
Cari/hesablaşma hesabları	113	-	720,487	342
Müddətli depozitlər (müqavilə üzrə illik faiz dərəcəsi: 0.18 - 9%)	30	-	280,427	-
Subordinasiya borcu	-	-	350,000	-

2014-cü il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar ilə bağlı gəlir və xərclər maddələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Səhmdarlar	Rəhbərlik	Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	Asılı müəssisələr
Faiz gəliri	1,334	9	62,881	1,198
Faiz xərci	-	-	-	-
Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(1,453)	49	2,683	73
Haqq və komissiya gəliri	-	-	44,364	29
İşçilərlə bağlı xərclər	-	(698)	-	-
Əməliyyat xərcləri	-	-	-	-
Asılı müəssisələrin zərərdə payı	-	-	-	(141)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə digər hüquqlar və öhdəliklər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	Asılı müəssisələr
Verilmiş zəmanətlər	320,891	15,894
Kreditin uzadılması və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	5,320	-

Qrupa nəzarət Azərbaycan Respublikası Hökuməti tərəfindən həyata keçirilir. Bu səbəbdən Azərbaycan Hökuməti, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və yerli dövlət müəssisələri ilə əməliyyatlar MUBS 24-ə müvafiq olaraq yuxarıda göstərilən əlaqəli tərəflərlə aparılmış əməliyyatlara və qalıqlara aid edilir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il ərzində Qrupun rəhbərliyinin ümumi əmək haqqı xərcləri cəmi 556 min manat (2014: 698 min manat) təşkil etmişdir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Qısamüddətli ödənişlər:		
- əmək haqqı	507	546
- əmək fəaliyyəti ilə bağlı mükafatlar	49	152
Cəmi	556	698

35. HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR

21 yanvar 2016 və 22 fevral 2016-cı il tarixlərində "Aqrarkredit" QSC Bankın birinci və ikinci mərhələlər üzrə debitor borclarının müvafiq olaraq 500,000 min manat və 490,000 min manat məbləğində hissəsini geri ödəmişdir.

Qrupun İdarə Heyətinin 30 oktyabr 2015-ci il tarixli qərarına əsasən, ABB Moskva-nın səhmdar kapitalı 28 mart 2016-cı il tarixində 30 milyon ABŞ dollarına qədər artırılmışdır.

Bankın səhmdarları illik Ümumi Yığıncaqda səhmdarların razılığına əsasən 2016-cı il ərzində səhmdar kapitalını 500,000 min manat həcmində artırmağı planlaşdırır.